

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPRĂM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**O COMPONENTĂ DE BAZĂ
ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII**

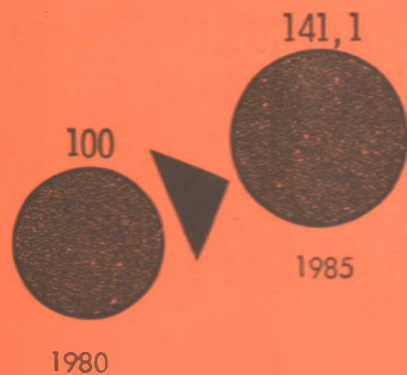
Biblioteca Jud. Huned. Deva
SALA DE LECTURA

**VALORIFICAREA
SUPERIOARĂ
A RESURSELOR**

COTE ALE CINCINALULUI CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI

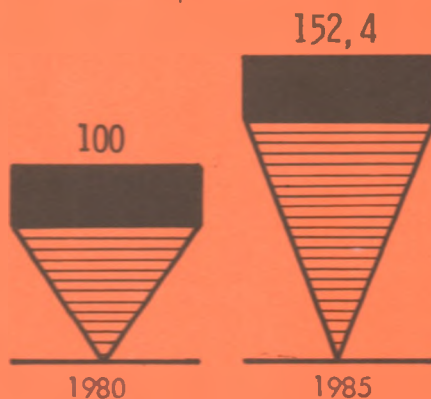
DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

- în procente -

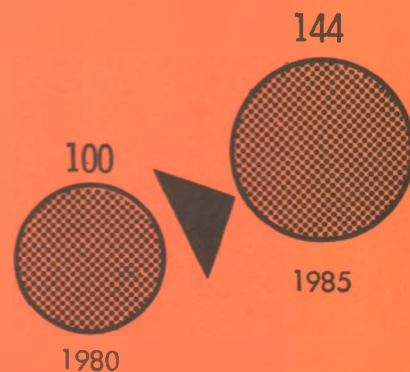
PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ

- în procente -

PRODUCȚIA MĂRFĂ INDUSTRIALĂ

- în procente -

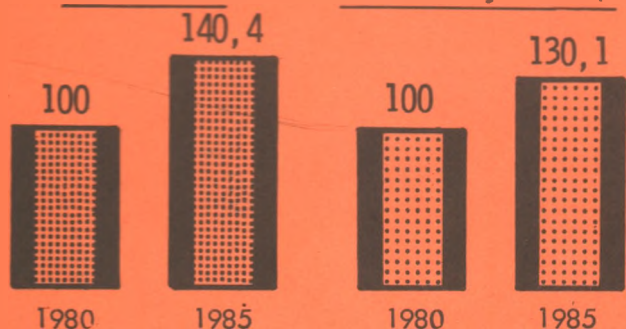
PRODUCTIVITATEA MUNCII

(calculată pe baza producției nete)

- în procente -

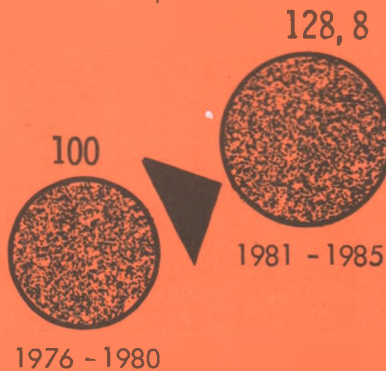
În industrie

În construcții-montaj

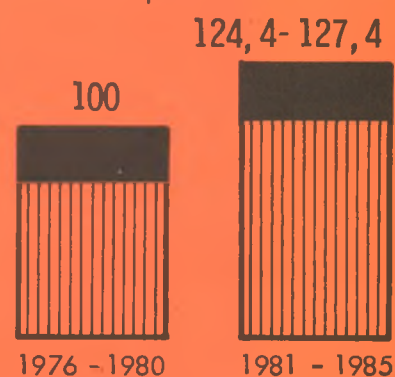
INVESTIȚIILE TOTALE ÎN ECONOMIE

- în procente -

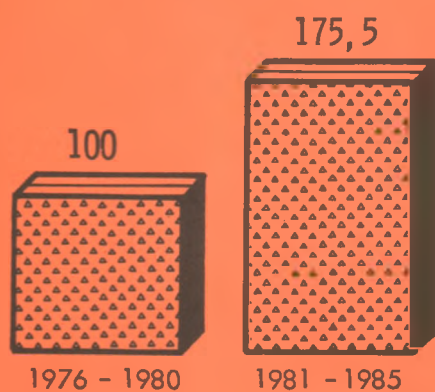
PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

- în procente -

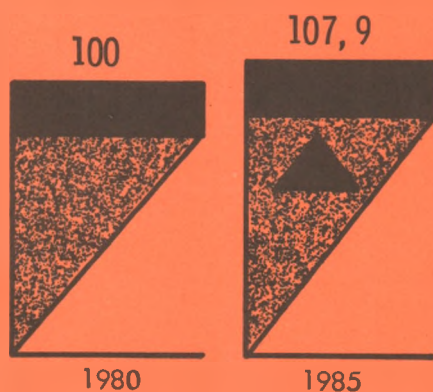
VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

- în procente -

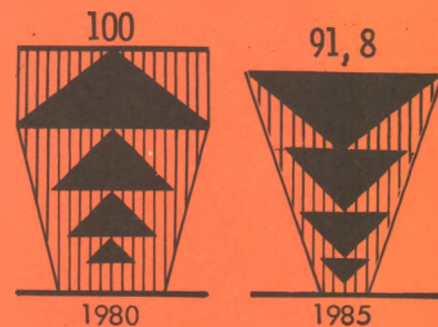
NUMĂRUL DE PERSONAL

- în procente -

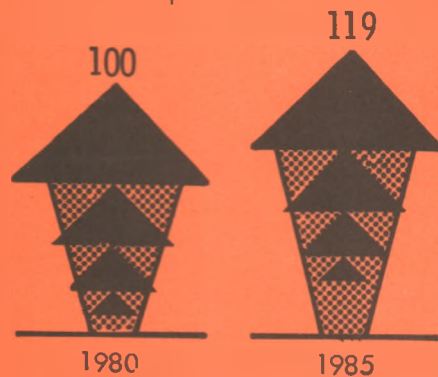
REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCȚIE MĂRFĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ

- în procente -

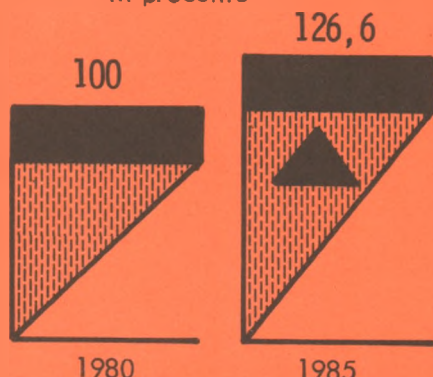
VENITURILE TOTALE REALE ALE POPULAȚIEI

- în procente -

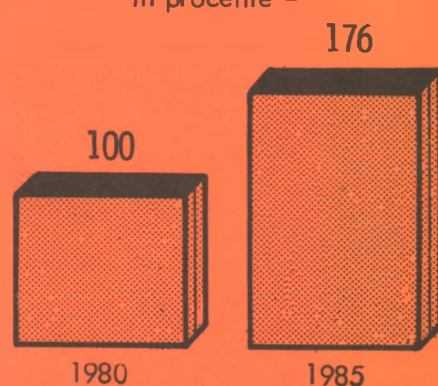
DESFACĂRILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL

- în procente -

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE

- în procente -

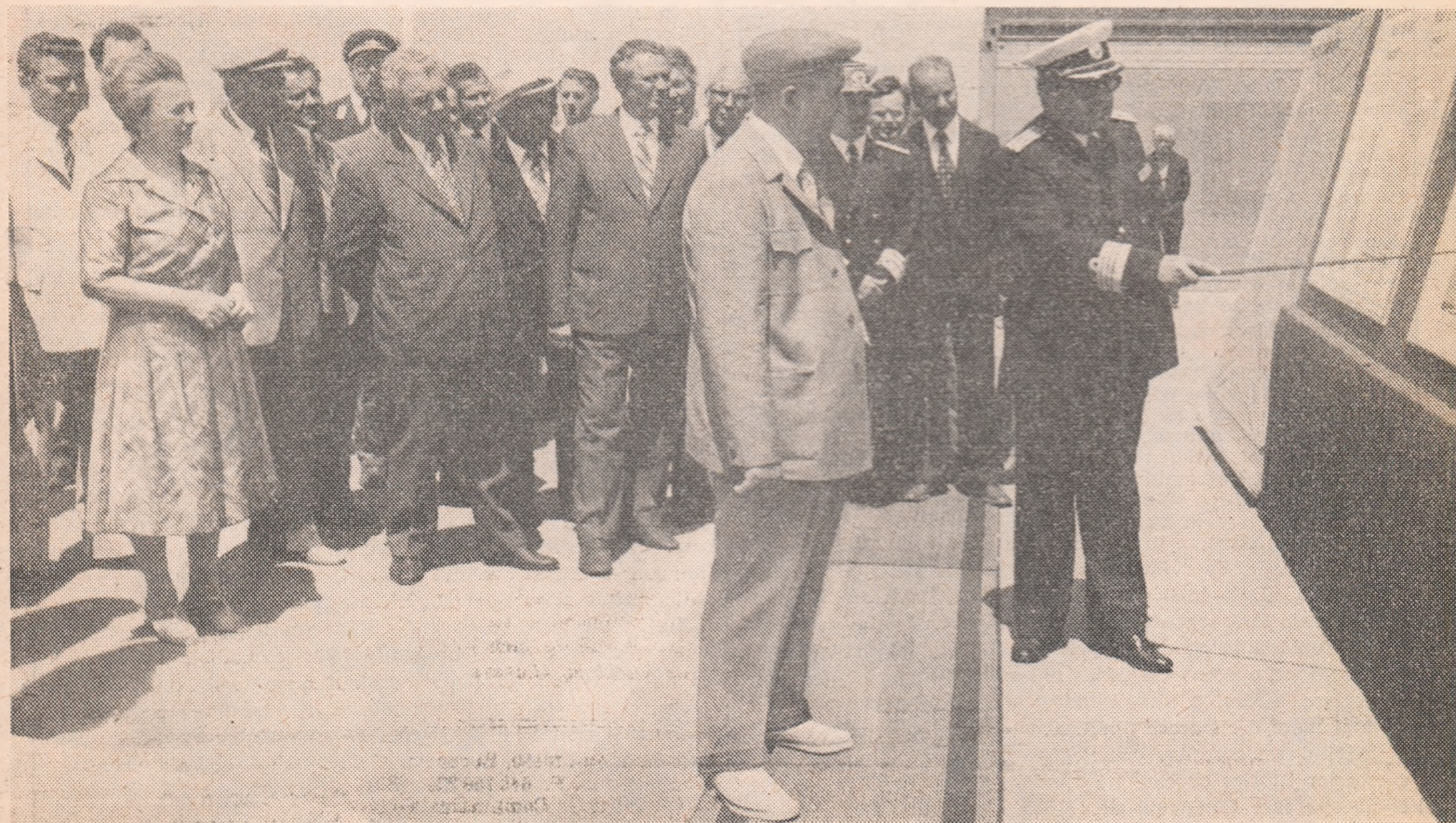
Întimpinat cu sentimente de profundă dragoste și stimă, într-o atmosferă de puternică
angajare pentru realizarea sarcinilor actualului cincinal

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

În cadrul amplului dialog cu colectivele de oameni ai muncii din unitățile social-economice vizitate, ca și în cuvîntarea rostită la adunarea populară din municipiul Constanța secretarul general al partidului a dat indicații prețioase cu privire la realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor privind dezvoltarea continuă a industriei și agriculturii, a întregii economii naționale.

La Valul lui Traian se analizează rezultatele obținute

În cursul vizitei din portul Constanța

CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R., EVENIMENT HOTĂRÎTOR ÎN VIAȚA POPORULUI NOSTRU

AINTRAT PE DEPLIN în conștiința poporului român, a devenit convingerea profundă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, că cel de al IX-lea Congres al partidului a constituit un moment de cardinală însemnătate, a deschis o perioadă de un dinamism fără precedent în viața patriei noastre, a inaugurat epoca cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga sa istorie. Este o perioadă caracterizată printr-un uriaș avânt creator al maselor populare, descătușat de spiritul profund înnoitor pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales la acel Congres în suprema funcție de conducere în partid, l-a introdus în întreaga viață a societății noastre, spirit care a stimulat dezvoltarea creatoare a gândirii și practicii construcției socialiste în raport cu noile cuceriri ale științei, cu condițiile istorice concrete, cu evoluția și apariția unor noi fenomene pe plan mondial.

Întreaga operă pe care am realizat-o în acești rodnici ani, uriașă prin dimensiuni, este indisolubil legată de personalitatea, de activitatea fără preget a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale cărui contribuții la elaborarea și punerea în practică a întregii politici interne și externe a partidului nostru sînt hotărîtoare și de inestimabilă valoare. De la fundamentarea direcțiilor generale ale strategiei progresului patriei noastre pe drumul făuririi noii orînduirii, ale dezvoltării ei pe noi trepte de progres și bunăstare, pînă la soluționarea concretă a problemelor materializării acestei strategii, toate poartă pecetea gândirii revoluționare, cutezătoare, novatoare, a secretarului general al partidului, a capacității sale de a oferi soluții originale, puternic ancorate în realitate, a unui înalt și patriotic exemplu de muncă neobosită în slujba poporului și a socialismului.

Este o strategie de o deosebită complexitate, ale cărei baze fiind puse la Congresul al IX-lea al partidului, a fost continuu dezvoltată și îmbogățită — prin asimilarea a tot ceea ce era nou, corespunzător progresului — la Congresele următoare ale partidului, la Conferințele sale Naționale, în alte documente ale partidului comunist, în expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu — constituind o vastă operă de o inestimabilă valoare științifică și politică — devenite ele însele documente programatice ale partidului.

În această perioadă a fost elaborat sub conducerea nemijlocită și cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, Programul Partidului Comunist Român — de însemnătate istorică în viața poporului nostru — care, definind obiectivele fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a deschis larg orizontul înaintării României spre comunism. Justețea deplină a politicii partidului nostru sintetizată în Programul său ale cărei baze au fost puse la Congresul al IX-lea este elocvent demonstrată de schimbările radicale petrecute în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, în structura socială, în relațiile sociale și de producție, de ridicarea substanțială a potențialului economic al țării, de întărirea independenței și suveranității sale, de creșterea fără precedent a nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor. Astăzi România se prezintă ca o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare, a cărei producție industrială este de aproape 50 de ori mai mare decît aceea din 1938.

Privind retrospectiv, înțelegem pe deplin că la originea succeselor istorice cu care ne mindrim astăzi se află acel nou climat pe care Congresul al IX-lea, proclamînd necesitatea

stringentă a înlăturării dogmatismului, închistării, voluntarismului, preluării mecanice a unor teze, l-a inaugurat pe planul gândirii științifice. Ignorarea sau neglijarea legilor, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al partidului, „atrag după sine greșeli grave, dăunează dezvoltării armonioase a economiei și întregii societăți. Trebuie înlăturate subiectivismul și mulțumirea de sine, care duc la îngîmfare și la nesocotirea realității. Studiarea temeinică a vieții, a fenomenelor noi, constituie principala cerință, absolut obligatorie, a unei juste conduceri și planificări a economiei“. Iar acest principiu, această atență aplecare asupra realității, asupra noului, l-au călăuzit permanent pe secretarul general al partidului nostru, care, recent, la cel de al doilea Congres al consilierilor oamenilor muncii, revenind asupra acestui adevărat comandament sublinia : „să nu ne fie teamă să înlăturăm acele teze și noțiuni care nu mai corespund noilor condiții istorice și sociale“, și „Nu de înnoire trebuie să ne temem, ci de stagnare în gîndire, de păstrarea formelor învechite! Pericolul pentru socialism nu constă în căutarea noului, ci în păstrarea vechiului!“.

În acest nou climat au fost stimulate dezbaterile creatoare, de pe pozițiile teoriei socialismului științific, asupra noilor fenomene din viața internă și internațională, dezbateri care s-au dovedit deosebit de fertile atît pe planul teoriei cît și al practicii economice. Studiarea aprofundată a realității, considerarea realistă a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, a economiei românești în general, l-au condus pe secretarul general al partidului la elaborarea concepției sale cu privire la stadiile dezvoltării economiei naționale, la aprecierea științifică a nivelului dezvoltării României care, la începutul cincinalului 1966—1970, se afla încă în stadiul de țară slab dezvoltată și care abia la sfîrșitul aceluia cincinal a intrat în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Această apreciere realistă ne-a dat imaginea clară a eforturilor pe care trebuie să le facem și a direcțiilor în care trebuie să le concentrăm, a necesității alocării unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, a accelerării procesului de industrializare socialistă a țării. Înlăturînd teze, care manifestau neîncredere în capacitatea poporului nostru de a dezvolta industria modernă, de înaltă tehnicitate, argumentate prin lipsa de tradiție și de experiență sau prin necesitatea dezvoltării diviziunii internaționale a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a orientat cu fermitate procesul de industrializare tocmai spre ramurile de vîrf ale tehnicii moderne, care valorifică superior materia primă, energia, capacitatea creatoare a oamenilor muncii. Succesele pe care le-am obținut în deceniul trecut 1970—1980 — o creștere a producției industriale de circa 3 ori și a veniturii naționale de 2,4 ori, remodelarea structurală a industriei în favoarea unor ramuri și subramuri de vîrf ale tehnicii — dar și evoluția situației pe piața mondială a materiilor prime și energiei din a doua parte a deceniului, au constituit o strălucită confirmare a orientării pe care partidul a imprimat-o procesului de industrializare. La fel, de altfel, ca și participarea tot mai intensă a economiei românești la circuitul economic internațional, cu produse industriale din ce în ce mai complexe, aprecierea de care ele se bucură pe plan mondial, extinderea formelor moderne de relații economice internaționale, cum este cooperarea în producție. Confirmarea pe care o constituie și faptul că în prezent, în cursul cincina-

lului pe care l-am început, ne putem propune să trecem la o nouă etapă calitativă — la stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare. Este deci o punere în practică economică și socială a unei concepții dialectice de o mare profunzime, care s-a desprins de acea identificare mecanicistă dintre orînduirea socială și nivelul de dezvoltare economică.

Odată cu dezvoltarea industrială modernă a fost promovată ferm o politică de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce a determinat înflorirea economică a tuturor județelor și zonelor țării, ridicarea pe această bază a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. Stabilirea unor asemenea obiective realiste, dar mobilizatoare în același timp, cum a fost o producție industrială minimă de 10 miliarde lei pentru fiecare județ în cincinalul trecut sau o producție totală de 70 000 lei pe locuitor în fiecare județ, în acest cincinal, indicator mai complex, reflectînd noul stadiu de dezvoltare, au constituit și constituie principalul factor de orientare a eforturilor pentru dezvoltarea armonioasă, echitabilă, a întregului teritoriu al țării.

Un adevărat moment de cotitură l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului și în politica agrară, redînd acestei importante ramuri locul ce i se cuvine de drept în ansamblul economiei românești. După o perioadă în care agricultura fusese în mare măsură neglijată, la Congresul al IX-lea tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma „Țara noastră dispune de o însemnată suprafață agricolă, de condiții de sol și climă favorabile unei agriculturi intensive. Reprezentînd un factor de mare importanță în ansamblul economiei naționale, agricultura trebuie să aducă un aport tot mai mare la progresul țării, la ridicarea bunăstării poporului. Continuînd în ritm intens industrializarea socialistă vom acorda o mai mare atenție dezvoltării agriculturii, sporirii producției vegetale și animale“. Punerea în practică a acestei prețioase orientări a permis crearea unei puternice baze tehnico-materiale, înfăptuirea unei profunde reorganizări a agriculturii, extinderea aplicării metodelor moderne, științifice, de producție, toate acestea conducînd la o creștere a producției agricole de peste două ori. Este baza trainică pe care, în acest cincinal, ne propunem să înfăptuim o nouă revoluție în agricultură care va însemna ridicarea acestei ramuri de bază a economiei naționale producătoare de resurse regenerabile, ramură a cărei importanță s-a amplificat mult în condițiile crizei de materii prime și energetice.

Cu o deosebită forță de previziune, încă la cel de al IX-lea Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma: „Trăim într-o epocă de mari prefaceri revoluționare, caracterizată și prin desfășurarea unei revoluții științifice și tehnice de o amploare fără precedent... satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale sînt indisolubil legate de progresul științei, de intensificarea cercetărilor fundamentale și aplicative în toate domeniile“. Această apreciere a fost punctul de pornire al unei vaste activități de afirmare a capacității științifice a poporului nostru, de aplicare tot mai largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile. Punerea în practică a concepției revoluționare a secretarului general al partidului cu privire la îmbinarea organică a cercetării cu învățămîntul și producția a constituit axul pe care s-a sprijinit puternica dezvoltare a gândirii științifice românești, materializarea ei cît mai amplă în producția materială.

Organic integrată teoriei cu privire la stadiile dezvoltării este și concepția partidului nostru cu privire la conținutul și dimensiunile procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, definirea acestei etape obiectiv necesare pe drumul înaintării spre comunism, care nu înseamnă doar o desăvîrșire linară a proceselor construcției socialiste — ci implică modificări deosebit de profunde, de natură calitativă, în toate domeniile vieții sociale, avînd caracteristicile sale proprii. „Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului, preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“. Definirea clară a conținutului etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a reprezentat o contribuție hotărîtoare în procesul elaborării și fundamentării strategiei dezvoltării social-economice a României în perspectiva sfîrșitului acestui mileniu, în stabilirea realistă a obiectivelor fiecărui cincinal. Concepția dialectică, dinamică, de o deosebită profunzime științifică a secretarului general al partidului este, de altfel, direct implicată și în hotărîrile celui de al XII-lea Congres al partidului privind progresul multilateral al României socialiste în acest cincinal și, în general, în deceniul în care ne aflăm, ridicarea ei la nivelul de țară cu nivel mediu de dezvoltare, ca o nouă etapă pe

care o străbătem în vederea lichidării decalajelor și apropierii de statele avansate ale lumii.

Perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea s-a caracterizat prin materializarea gândirii umaniste, a concepțiilor democratice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în viața politică și socială a țării. Sînt anii în care în activitatea partidului, a fost imprimat un nou stil de muncă, caracterizat prin spirit combativ, critic și autocritic, cu adevărat revoluționar, prin cunoașterea realităților la fața locului, prin dialogul permanent al secretarului general al partidului cu oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei. Congresul al IX-lea, ca și celelalte congrese, proclamînd cu fermitate necesitatea creșterii rolului conducător al partidului comunist în societate, au pus permanent această cerință obiectivă în strînsă și directă legătură cu perfecționarea și aprofundarea democrației muncitorești, cu participarea activă, nemijlocită, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea activității economico-sociale, a societății în general.

Începînd cu cel de-al IX-lea Congres, atunci cînd secretarul general al partidului spunea „Principiul călăuzitor după care trebuie să își desfășoare activitatea organele economice și de planificare — obligatoriu în toate domeniile construcției socialiste — este conducerea colectivă“, s-a desfășurat o vastă activitate pentru perfecționarea organizării și conducerii societății noastre, pentru edificarea unui complex sistem al democrației muncitorești care să asigure participarea directă și efectivă a oamenilor muncii la conducerea societății. Îmbinînd organic formele democrației directe cu cele ale democrației reprezentative, prin instituții originale, acest sistem al democrației se definește a fi unic în felul său, superior oricărei forme a democrației burgheze. Trecerea la autoconducerea muncitorească și la autogestiunea economico-financiară — conținutul de fapt al noului mecanisim economico-financiar — este de asemenea o puternică afirmare a democrației muncitorești pe planul activității economice. Procesul de adîncire a democrației în unitate dialectică cu creșterea rolului conducător al partidului este un proces care urmează dinamica socială în general și, la recentul Congres al consiliilor oamenilor muncii, secretarul general al partidului a expus un adevărat program concret de adîncire și de perfecționare în continuare a democrației noastre muncitorești. Ca o vie expresie a noilor realități din patria noastră secretarul general al partidului teoretiza cu marea sa originalitate și cutezanță revoluționară teza necesității înlocuirii noțiunii de dictatură a proletariatului cu aceea de stat al democrației muncitorești, noțiune capabilă „să sublinieze superioritatea socialismului și comunismului, ca orînduirea cea mai democratică și mai umană în care poporul își făurește în deplină libertate, în mod conștient, propriul său viitor“.

Viața, experiența noastră cotidiană, demonstrează cu deosebită convingere, justețea și realitatea tezei, dezvoltată de secretarul general al partidului încă de la Congresul al IX-lea, că obiectivul fundamental al întregii politici a partidului nostru îl constituie ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al poporului, înflorirea și afirmarea personalității umane și că singura bază pentru realizarea acestui obiectiv o constituie eforturile comune pentru sporirea avuției naționale, a venitului național. Strălucita sa demonstrație privind necesitatea unei rate înalte, optimă, din venitul național pentru dezvoltare ca unica posibilitate de maximizare a fondului de consum, a nivelului de trai al oamenilor muncii, și-a găsit o deplină confirmare prin dublarea, în anii deceniului trecut, a veniturilor reale ale populației, printr-o substanțială sporire a cheltuielilor sociale, prin puternica dezvoltare a învățămîntului, științei, culturii, a sistemului de ocrotire a sănătății.

Caracterul revoluționar-creator, dinamismul, umanismul care definesc politica noastră de edificare a societății socialiste le regăsim și în politica internațională a partidului și statului nostru. Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost anii unei intense și rodnice activități desfășurate în slujba nobilelor idealuri ale păcii și colaborării, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Elaborată cu inestimabila contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate politică a lumii contemporane, politica de pace și prietenie pe care o promovăm cu consecvență a adus României socialiste mai mulți prieteni ca oricînd, o înaltă prețuire în întreaga lume. Contribuțiile României socialiste, ale președintelui său, la fundamentarea necesității instaurării unor noi relații internaționale bazate pe respectarea principiilor independenței și suveranității, neamestecului în treburile in-

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 31)

Cerințe ale realizării

sarcinilor de plan

**ȘANTIERELOR -
MATERIALE
DE CONSTRUCȚII
LIVRATE
RITMIC,
LA NIVELUL
CONTRACTELOR**

IN SEMESTRUL I 1981

- producția fizică peste plan: 178 mii tone ciment ; 9 mii tone var ; 540 mii tone plăci din azbociment
- 52 mii tone ciment suplimentar la export.
- consumuri energetice reduse cu 8,3 tcc la 1 000 tone ciment

PUNÎND UN ACCENT MAI MARE pe utilizarea și valorificarea superioară a resurselor tehnice, materiale și umane din dotare, în semestrul I/1981 întreprinderile Centralei cimentului și-au realizat și chiar depășit prevederile de plan la indicatorul producție fizică (caseta). Aceasta a permis acoperirea într-o proporție sporită

a necesarului de ciment și materiale de construcții și asigurarea ritmicității livrărilor spre șantierele de construcții.

Valorificarea superioară a resurselor disponibile

REZULTATELE POZITIVE se datorează îndeosebi măsurilor luate în toate unitățile centralei pentru valorificarea superioară a resurselor disponibile. În acest context o importanță deosebită au avut-o :

1 Generalizarea procedeelor și liniilor tehnologice moderne de preparare și obținere a cimentului. Este vorba îndeosebi de aplicarea pe scară largă a procedurii uscat pe linii tehnologice de 3 000 t/zi. Extinderea procedurii uscat și renunțarea treptată la procedeu umed asigură un spor însemnat al producției și eficienței economice în industria cimentului, paralel cu economisirea considerabilă a combustibilului și energiei. Astfel, prin aplicarea acestui procedeu s-a obținut o reducere a consumului de combustibil pe tona de clincher de la 210 kg c.c. în cazul procedurii umed la 125 c.c. cât se consumă în prezent. Astăzi, circa 74% din producția de ciment se realizează pe baza procedurii uscat, în ultimul cincinal fiind puse în funcțiune încă 7 linii mari de de 3 000 t/zi la Fieni, Hoghiz, Deva, Tașca etc. Aceasta asigură, totodată, și reducerea cu 40% a consumului de combustibil, concomitent cu creșterea gradului de fiabilitate și a randamentului în exploatare.

2 Ridicarea calității reparațiilor și efectuarea lor în termene scurte. În trecut una din cauzele care conduceau la diminuarea rezultatelor obținute au constituit-o deseale întreruperi ale procesului de producție. Analiza acestor stări de lucruri a condus la stabilirea unor măsuri menite să asigure ridicarea calității reparațiilor și operativitate în executarea lor. Astfel, la nivelul întreprinderilor au fost întocmite programe complexe de revizii și reparații pe fiecare linie tehnologică în parte, stabilindu-se atît termenele și duratele de staționare a mașinilor și utilajelor, necesarul pieselor de schimb, cît și efectele tehnico-economice ale acestei activități.

Semnificativ este faptul că, activitatea de reparații s-a împletit cu cea de modernizări și îmbunătățiri funcționale ale mașinilor și utilajelor, în special la unele elemente componente ale liniilor de 3 000 t/zi de la Hoghiz, Deva și Tașca (elevatoare, separatoare rotoare de ventilator, răcitoare grătar etc.). Aceasta a fost posibilă și ca urmare a perfecționării activității echipelor complexe

de întreținere și reparații și sporirii operativității și calității lucrărilor executate.

În strînsă legătură cu activitatea de reparații un accent deosebit a fost pus pe sporirea considerabilă a volumului recondiționărilor de piese de schimb. Pe primele șase luni din acest an volumul recondiționărilor a crescut cu 30% față de anul trecut, ceea ce a contribuit la o mai bună fundamentare a necesarului real de piese de schimb noi și diminuarea cu 10 la sută a consumurilor de metal.

Saltul calitativ impune o sporire mai accentuată a eficienței

DEȘI, ÎN ANSAMBLU, activitatea desfășurată în prima jumătate a anului este pozitivă atît la nivelul centralei cît și al întreprinderilor subordonate, există încă rezerve importante, care mobilizate pot aduce un aport substanțial atît în realizarea la cote mai ridicate a producției fizice, cît și a celorlalți indicatori calitativi și de eficiență. Pe această linie evidențiem cîteva din aceste rezerve :

a) **O mai rațională concordanță între nivelul dotărilor tehnice și nivelul calificării forței de muncă.** Este cunoscut faptul că introducerea unor linii tehnologice automate pe lîngă reducerea relativă a personalului muncitor, impune într-o măsură tot mai mare ridicarea nivelului calificării forței de muncă în concordanță cu cerințele programului tehnic de producție. Nu același lucru se poate afirma în cazul rezultatelor obținute de unele unități subordonate centralei cimentului. Cu toate acțiunile întreprinse, variate ca formă și conținut (calificarea la locul de muncă, cursuri intensive de calificare, policalificare etc.), nu s-a reușit încă atingerea unui nivel optim al calificării personalului, o structură profesională corespunzătoare cerută de funcționarea liniilor tehnologice moderne de 3000t/zi. Astfel, în marea majoritate a întreprinderilor noi (Hoghiz, Tașca, Deva etc.), nivelul 4 al categoriei de încadrare în funcție de calificarea corespunzătoare dotării tehnice este cu 1-2 clase sub categoria medie de încadrare prevăzută prin plan.

Această situație, cu efecte nefavorabile asupra nivelului realizărilor de pînă acum, asupra gradului de utilizare a liniilor și instalațiilor tehnologice și mărimii productivității muncii, este rezultatul unor deficiențe proprii și în sistemul de organizare pe linia asigurării unor forme și căi superioare de pregătire profesională, stabilității forței de muncă, eliminării fluctuațiilor, creșterii

Corneliu BĂRNEA

(Continuare în pag. 31)

Un factor al creșterii

productivității muncii în industrie

MODERNIZAREA ȘI ÎNTREȚINEREA UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR DIN DOTARE (1)

O IMPORTANȚĂ deosebită în etapa actuală o reprezintă, pentru întreaga economie națională, creșterea gradului de utilizare și modernizare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, prelungirea duratei lor de viață în condițiile menținerii și ridicării permanente a performanțelor lor tehnico-economice inițiale. La recentul Congres al Consiliilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că „am realizat în deceniul trecut, îndeosebi în cincinalul 1976—1980, puternice întreprinderi industriale, dotate cu mașini și utilaje moderne... De aceea, în acest cincinal vom acționa nu atât pentru crearea de noi unități economice cât pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completând dotarea din unele sectoare, cit și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem“.

În acest cadru, relația modernizare-întreținere a mașinilor utilajelor, instalațiilor și reutilizarea pieselor lor componente, reprezintă o problemă care trebuie privită în mod unitar. Aceste acțiuni trebuie organizate corespunzător, de-

oarece conțin un ansamblu de factori tehnico-economici care asigură continuitatea producției, creșterea permanentă a productivității muncii: ele trebuie abordate unitar, într-o strinsă intercorelare și interdependență, în așa fel încât să se asigure maximum de eficiență, de funcționalitate continuă a fondurilor fixe cu care sînt dotate unitățile industriale. Numai în acest nou cadru de lucru, se pot asigura în continuare condiții tot mai bune pentru creșterea disciplinei tehnologice și a calității produselor, precum și pentru obținerea de economii importante de materiale, de timp și financiare. În același timp, o problemă de deosebită importanță pentru etapa imediată trebuie să o constituie și sporirea preocupărilor pentru perfecționarea continuă a metodologiei și a rezultatelor acțiunii de corelare a volumului fizic necesar de piese de schimb în întreprinderile beneficiare cu posibilitățile de asigurare a lor de către unitățile producătoare mai ales din industria constructoare de mașini.

Dimensiuni actuale ale acțiunii de utilizare rațională a fondurilor fixe

PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII, dezvoltarea și diversificarea ramurilor a determinat dotarea întreprinderilor industriale din țara noastră cu un număr mare de mașini, utilaje și instalații, a căror întreținere în condiții de calitate și de reparații la termenele planificate constituie un element fundamental pentru desfășurarea ritmică și normală a întregului proces de fabricație, precum și pentru utilizarea lor judicioasă și la indicii tehnico-economiei prevăzuți în planurile anuale, astfel încât să se asigure realizarea producției materiale planificate în toate sectoarele de activitate. În acest sens, este lesne de înțeles că aplicarea riguroasă, la timp, a programelor de folosire în grad înalt a utilajelor și instalațiilor în etapa actuală, capătă un rol important, iar utilizarea, întreținerea și modernizarea permanentă a mașinilor și instalațiilor, trebuie considerate ca un proces continuu, care dă siguranța creșterii, an de an, a indicilor de utilizare ai acestora. a realizării unei producții superioare în condiții de sporire accentuată a productivității muncii.

După cum este cunoscut, valoarea fondurilor fixe a crescut an de an, la nivelul economiei naționale, și anume de la 1 203 miliarde lei în anul 1976 la 1 876 miliarde lei în anul 1980. În co-

relare cu fondurile fixe, volumul reparațiilor a crescut corespunzător față de anul 1975, de peste două ori în 1980, din care reparațiile capitale reprezintă 7,9 și respectiv 15,9 miliarde lei, iar lucrările de întreținere, revizii și reparații curente programate reprezintă 23,7 și respectiv 47,7 miliarde lei. Creșterea mai accentuată a volumului de reparații în valoarea fondurilor fixe în cincinalul precedent de la 2,62%, în anul 1975 la 3,39%, în anul 1980 s-a datorat și prelungirii duratelor de serviciu normale ale fondurilor fixe, în medie cu 34% la nivelul economiei, respectiv cu circa 6,5 ani, ceea ce a implicat majorarea numărului de reparații capitale la unele mașini, agregate și utilaje ca: lo-

comotive de diferite puteri, vagoane, nave, instalații metalurgice, agregate energetice mari etc.

Pe baza volumului de reparații capitale, a lucrărilor de întreținere, revizii și reparații curente, necesarul de piese de schimb a crescut în anul 1980 de aproape trei ori față de anul 1975. Din anul 1975 necesarul de piese de schimb importante a fost asigurat integral din producția de piese noi, datorită măsurilor tehnico-organizatorice complexe elaborate și aplicate, trecîndu-se totodată la organizarea și modernizarea activității de recuperare și recondiționare a pieselor uzate, astfel încît numai 80% din necesar s-a asigurat din producția de piese noi (inclusiv asimilări),

Tabelul nr. 1

Dimensiuni ale producției și consumului de piese noi și activități de recondiționare a pieselor de schimb uzate

		1980	1981
		(realizări)	(plan)
TOTAL ECONOMIE	a-b	217	219
din care:	c	100	118
Ministerul Industriei Constructoare de Mașini	a	231	248
	b	857	939
	c	100	308
Ministerul Industriei Chimice	a	225	239
	b	205	214
	c	100	103
Ministerul Industriei Metalurgice	a	251	253
	b	218	287
	c	100	100

a = Producția de piese noi (inclusiv asimilări)
 b = Consumul de piese noi (inclusiv asimilări)
 c = Recondiționări de piese uzate (în execuție proprie)

iar restul din recondiționări (tabelul nr. 1), în ceea ce privește volumul recuperării și recondiționării pieselor uzate, din realizările anului 1980 sînt de menționat cele dobîndite în cadrul unităților Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (circa 1,5 miliarde lei), Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (1,2 miliarde lei), Ministerului Industriei Metalurgice (0,6 miliarde lei). Producția de piese de schimb realizată în anul 1980 a fost destinată în principal pentru repararea și întreținerea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din agricultură și industria alimentară (18,2%), transporturi (14,9%), industria minieră și petrolieră (11%), industria chimică (9,51%), industria metalurgică (9,5%).

În cincinalul 1981—1985 se prevede ca valoarea fondurilor fixe din dotarea economiei să crească cu circa 900 miliarde lei, astfel încît la nivelul anului 1985 acestea să totalizeze 2 800 miliarde lei, deci o creștere de 50% față de anul 1980. Acestea reprezintă o zestre care trebuie mai bine întreținută și exploatată concomitent cu intensificarea activității de modernizare. De aceea, se are în vedere ca în corelare cu valoarea fondurilor fixe, volumul total al reparațiilor să crească cu 37% în anul 1985 față de 1975, din care 21,9 miliarde lei reprezintă reparații capitale și 65,7 miliarde lei lucrări de întreținere, revizii și reparații curente, absolut necesare (tabelul 2).

Pentru acoperirea în condiții cît mai bune a unui necesar sporit de piese de schimb au fost extinse capacitățile de producție ale unităților de profil și au fost date în exploatare noi capacități în cadrul cărora urmează să se asigure atît producția curentă, cît și piesele de schimb necesare bunei întrețineri și modernizării a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în dotare (de exemplu, cel din cadrul întreprinderilor „23 August”, I.M.G.B., „Autobuzul”, Mecanică fină, I.M.U.A.B., Întreprinderea de pompe, „Republica”, etc.). Ca urmare, se poate spune că producția de piese de schimb este prevăzută să crească, în perioada anilor 1981—1985, cu un ritm mediu anual de peste 15%, superior cu circa 2% celui din anii 1976—1980, creșteri mai mari revenind producției pieselor de schimb pentru mașinile-unele, motoare electrice, mașini hidraulice, utilaj petrolier, miner și metalurgic, tractoare, autoturisme și autocamioane.

Rezerve de capacitate și modalități de valorificare

ÎN UTILIZAREA ȘI ÎNTREȚINEREA fondurilor fixe se mențin însemnate rezerve generate de unele neajunsuri înregistrate în activitatea productivă. În principal este vorba de:

- **avarii de utilaje și instalații în unele întreprinderi**, ca urmare a unei exploatare nerațională și a nerespectării timpului stabilit în graficele de revizii și reparații;

- **durata uneori mare a reparațiilor** fie ca urmare a insuficienței pregătirii

Tabelul nr. 2
Volumul reparațiilor și necesarul de piese de schimb în corelare cu valoarea fondurilor fixe din dotarea unor ministere

		1975=100	
		1980 (realizări)	1981 (plan)
TOTAL ECONOMIE		183	202
	a	201	210
	b ₁	201	210
	b ₂	201	210
	c	270	283
din care:			
Ministerul Industriei		152	171
Construcțiilor de		342	412
Mașini		342	412
	b ₁	342	412
	b ₂	342	412
	c	1 103	1 170
Ministerul Industriei		152	219
Chimice		342	355
	b ₁	342	355
	b ₂	342	355
	c	1 103	2 438
Ministerul Industriei		159	171
Metalurgice		193	234
	b ₁	194	234
	b ₂	192	234
	c	274	344

a = Valoarea fondurilor fixe
b = Volumul reparațiilor, din care: b₁ = reparații capitale (conform plan), b₂ = reparații curente și întreținere
c = Necesarul de piese de schimb exprimat în valori de producție-marfă și calculat în prețurile de producție și livrare din anul 1980

a personalului de intervenție de la sectorul mecano-energetic, fie din alte cauze (la întreprinderile „Conect”, I.E.M.I., „Aversa”, „23 August”, „Vulcan”, „Semănătoarea”, „Electronica”);

- **neasigurarea cu piese de schimb în cantitățile, de calitate necesară și la timpul prevăzut** în programele de intervenții (la „Electronica” și întreprinderile de pompe, I.E.M.I., „Conect”, „Cinescoape” etc.).

Avînd în vedere aspectele semnala-te și în scopul completării resurselor de piese de schimb, astfel încît să se asigure integral necesarul destinat efectuării lucrărilor de reparații și întreținere, este necesar ca în analizele și studiile efectuate de coordonatorii de balanțe și de principalele ministere beneficiare să se aibă mai mult în vedere capacitățile unităților constructoare de mașini existente la fiecare deținător de fonduri fixe, pe această bază stabilindu-se sarcini concrete pe fiecare grupă de piese de schimb și titular de plan. Aceasta cu atît mai mult cu cît pentru perioada anilor 1976—1980, studiul întreprins a relevat că în calculul necesarului de piese de schimb a fost luat în considerație numai consumul ce se realizează anual în activitatea de reparații și întreținere a fondurilor fixe din dotare, nefiind cuprinse în calcul stocurile de siguranță pentru efectuarea operativă a unor reparații accidentale la mașini, utilaje și instalații de importanță deosebită în realizarea planului de producție, precum și stocurile obligatorii de piese de schimb pentru produsele de serie a căror fabricație a încetat, dar care sînt încă în exploatare, deoarece acestea au un alt regim de derulare și nu se includ în consumurile anuale. De aceea, pentru anii 1981—1985, în vederea asigurării intervențiilor

lor operative în repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor aferente unor piese tehnologice, s-au constituit stocuri de siguranță cu completare anuală și care pot fi folosite de către unitățile economice deținătoare numai cu avizul ministerului tutelar, în cazuri de avarii.

Este cunoscut faptul că la întreruperea fabricației unor mașini, instalații și utilaje, producătorii au obligația să execute în continuare piesele de schimb necesare întreținerii și reparării lor pe o perioadă de timp tehnico-economică justificată, dar nu mai mică de 5 ani, convenită pe bază de contract de lungă durată cu coordonatorii de balanță în cazul în care piesele de schimb se derulează prin bazele acestora, sau cu avizul coordonatorilor de contracte încheiate cu alte baze prin care se efectuează derularea. Dat fiind însă că mai există situații în care această cerință nu se respectă, se impune atît din partea coordonatorilor de balanță cît și a unităților furnizoare o atenție sporită, pentru fabricarea — cînd este necesar chiar și peste perioada celor 5 ani — a pieselor de schimb solicitate chiar și atunci cînd respectivele utilaje nu se mai fabrică.

Totodată, pentru îmbunătățirea întregii activități programate de întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, apare necesară în continuare specializarea și dezvoltarea capacităților existente producătoare de piese de schimb sau crearea unor capacități care să asigure și piesele de schimb necesare atît din producția de piese noi, cît și din recondiționarea pieselor uzate.

Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE — LA BAZA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI MICI

INFĂPTUIREA PROGRAMULUI de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane de care dispune economia națională, inclusiv a resurselor locale, concomitent cu creșterea continuă a gradului de valorificare a acestora. Având o contribuție importantă la dezvoltarea producției materiale a societății, industria mică urmărește dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii, în scopul satisfacerii superioare a cerințelor populației și a nevoilor de consum productiv ale economiei locale. Noul cadru organizatoric creat de Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici, adoptată în octombrie 1980, și care dă largi competențe consiliilor populare, comitetelor și birourilor executive ale acestora, asigură, în principal :

- dezvoltarea producției unor materiale de construcții prin extragerea și prelucrarea agregatelor minerale, tufurilor vulcanice, a cenușelor de termocentrale, argilei și a altor asemenea materiale și realizarea de materiale abrazive din zgurile de aluminiu ;

- folosirea în cit mai mare măsură a răchitei, paielor, sorgului etc., în vederea realizării unor articole pentru consum intern și export ;

- dezvoltarea producției de conserve, semiconserve și alte bunuri materiale rezultate din prelucrarea produselor agricole disponibile, a produselor secundare vegetale și animale, a ciupercilor, fructelor de pădure și a altor asemenea materii prime.

Un volum însemnat de producție realizată și de servicii prestate

ÎN LUMINA ACESTOR ORIENTĂRI s-au inițiat la nivelul județului Olt o serie de măsuri și acțiuni politico-organizatorice în scopul cunoașterii și aprofundării de către toți factorii de răspundere a sarcinilor ce le revin în dezvoltarea industriei mici, în creșterea volumului acestei activități în ansamblul economiei județului. Aceasta a și făcut posibilă realizarea, încă din anul 1980, a unei producții industriale în industria mică în valoare de 1,2 miliarde lei (cu 60% mai mult decât în anul anterior) și a unui volum de producție marfă industrială și prestări servicii neindustriale în cooperativele meșteșugărești de 318,9 milioane lei (ceea ce a reprezentat o dublare față de realizările anului 1979).

Organizarea celor 35 noi unități de producție și prestări servicii, precum și înființarea unui număr suplimentar de 11 secții de producție — prestații în cadrul Uniunii județene a cooperativeilor de consum au permis ca și pe primele 4 luni ale anului 1981, planul producției marfă industrială și a prestațiilor de servicii industriale din industria mică a județului Olt să fie depășit în proporție de 20,1%.

Toate aceste realizări au fost posibile ca urmare a aplicării ferme a tuturor măsurilor tehnico-organizatorice stabilite în programele proprii de dezvoltare,

dintre care menționăm: ● inventarierea tuturor resurselor de care dispune fiecare localitate în parte, care a permis valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor locale și satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor de consum ale populației județului; ● folosirea pe scară largă a deșeurilor și altor resurse refolosibile existente în industria republicană în scopul creșterii eficienței în exploatarea și producerii unor bunuri de consum ca: tricotaje, confecții, țesături, articole de uz casnic etc.; ● sporirea producției de nutrețuri combinate și produse furajere, prin valorificarea materiilor prime agricole și care a permis dezvoltarea bazei materiale a zootehniei etc.

Mobilitate și adaptabilitate sporite în satisfacerea cererii consumatorilor

PREVEDERILE planului cincinal 1981—1985 preconizează ca producția globală industrială să crească cu 61,7% și producția marfă industrială cu 59,2%, ceea ce va face ca în anul 1985 livrările de mărfuri către fondul pieței să atingă un volum de circa 350 milioane lei, iar exportul peste 40 milioane lei. În acest sens, Comitetul executiv al Consiliului popular județean, împreună cu Uniunea județeană a cooperației de consum și Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare au stabilit direcțiile prioritare de acțiune:

- extinderea gamei sortimentale a produselor obținute, prin valorificarea în mai mare măsură a resurselor locale și care vor satisface atât nevoile populației, cit și cele ale unor unități economice de pe teritoriul județului. Astfel, având în vedere rezervele de materiale de construcții (pietriș, nisip) de care dispune județul nostru, întreprinderea de prestări servicii și producție Olt, Direcția județeană de drumuri și poduri, întreprinderea județeană de construcții-montaj Olt, consiliile populare ale comunelor de pe văile riurilor interioare vor amenaja puncte pentru exploatarea agregatelor de balastieră cât mai aproape de zonele de consum, în scopul creșterii producției, concomitent cu reducerea costurilor de transport. În acest fel, la nivelul anului 1985 se vor produce 500 mii mc agregate minerale de balastieră pentru mortare și betoane și 370 mii mc pentru lucrări de drumuri, căi ferate și îndiguiuri. În scopul satisfacerii cerințelor de materiale de construcții se va acorda în continuare o atenție deosebită producerii de cărămizi și blocuri ceramice. Prin intensificarea îndrumării tehnice și de specialitate în scopul creșterii gradului de folosire a capacităților de producție și a reducerii cheltuielilor materiale, fabricile de cărămidă organizate atât în cadrul C.A.P.-urilor cit și cele subordonate consiliilor populare comunale, vor produce la nivelul anul 1985 aproape 50 milioane cărămizi, cantitate ce asi-

gură integral necesarul pentru lucrări de investiții-construcții, pentru fondul pieței și unele disponibilități pentru județele învecinate.

● **valorificarea superioară a legumelor și fructelor**, materii prime de care județul nostru dispune din plin, prin organizarea în cadrul consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste Strejești, Ștefan cel Mare, Verguleasa, Dejești, Alunișu, precum și pe lângă consiliul popular al comunei Simburești a unor secții pentru producerea de conserve și semiconserve de pulpe și marcuri de fructe, prune uscate, sucuri din fructe și alte produse de pădure. Aceasta va face ca industria mică a județului Olt să producă în ultimul an al acestui cincinal 200 tone legume și fructe conservate prin sterilizare și pasteurizare, 500 tone de pulpe și marcuri de fructe și 200 mii hl. băuturi răcoritoare.

● **dezvoltarea și diversificarea producției de împletituri din răchită și sorg pentru intern și export.** În vederea asigurării, de exemplu, a materiei prime necesare pentru producția de împletituri se vor planta în acest cincinal noi suprafețe cu răchită nobilă (numai în cadrul C.A.P.-urilor vor fi plantate 500 ha pe suprafețe mlăștinoase improprie agriculturii).

● **lărgirea producției artisanale**, care va cunoaște în acest cincinal o puternică dezvoltare, astfel încât în anul 1985

se vor înregistra valori superioare la toate produsele prelucrate de meșterii artizani locali, care vor obține o producție de peste 30 de ori mai mare decât cea realizată în anul 1980. Astfel, în zona Oboga, renumită prin meșteșugul olăritului, se are în vedere diversificarea și amplificarea producției de ceramică, urmărindu-se în același timp într-o mai mare măsură pătrunderea acesteia pe piața externă, iar în comuna Vădastra, în cadrul secției existente, se va înființa un nou centru pentru cusut cojoace și pentru prelucrarea deșeurilor din piele provenite de la Tăbăcăria minerală Corabia. Tot în cadrul industriei artisanale se prevede introducerea în fabricație a unor produse ca: rogojini colorate și obiecte din papură și paie (în comunele Oboga, Opțași și Stoicânești) și a noi modele de țesături și confecții cu motive populare — ii, fote, bluze, fete de masă etc. — la Milcov, Cezieni, Scornicești, Coteana.

● **utilizarea eficientă a forței de muncă**, mai ales în perioada în care activitatea în agricultură este mai redusă, prin extinderea muncii la domiciliu, urmînd ca la sfîrșitul cincinalului, din totalul de 18 000 de oameni ai muncii peste 1 500 să-și desfășoare activitatea în această formă.

Totodată, este necesar ca la nivel județean să se acorde o atenție mai mare și următoarelor direcții, care pot contribui în mod eficient la cres-

terea rolului producției mici în ansamblul producției industriale, la valorificarea superioară a resurselor existente pe plan local:

1. asigurarea prin contracte a aprovizionării industriei mici cu materiale refolosibile care, eventual, nu pot fi valorificate în marile întreprinderi;

2. urmărirea în profil teritorial, a nivelului realizării principalilor indicatori de plan ai industriei mici, eventual și pe câteva produse mai importante;

3. perfecționarea activității de conducere a industriei mici, în profil teritorial, prin organizarea, la nivelul fiecărui consiliu popular județean a unor compartimente de specialitate care să se ocupe cu îndrumarea și controlul acestei activități, să efectueze studii și analize în vederea dezvoltării și diversificării producției și prestărilor de servicii, inclusiv a muncii la domiciliu și artizanatului.

Se poate aprecia că, pe baza măsurilor luate și a perfecționării metodelor de conducere, prevederile stabilite din planul cincinal și care revin industriei mici în județul nostru vor fi integral realizate, asigurîndu-se și pe această bază valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor recuperabile și refolosibile, în vederea satisfacerii mai depline a cerințelor crescînde ale populației.

Nicolae SPÎNU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

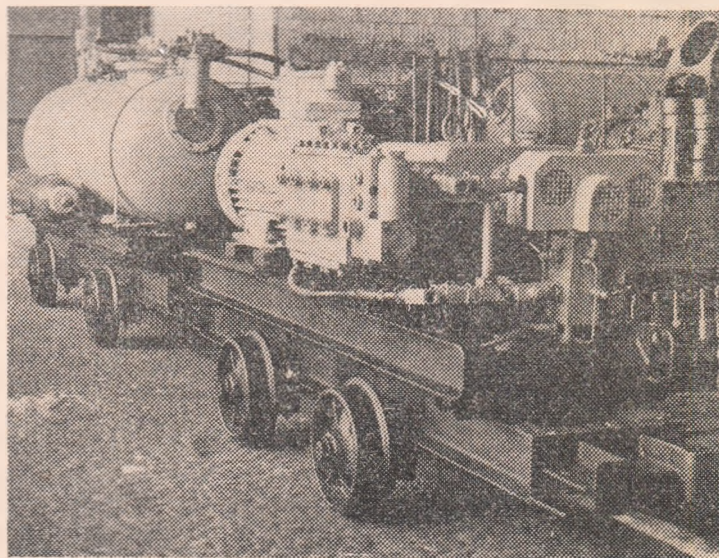
Agregat hidraulic de înaltă presiune pentru minele de cărbuni

PENTRU acționarea complexelor mecanizate de abataj din minele de lignit și de hullă cu grad de periculozitate a lucrărilor miniere a, b, și c — unde emanațiile maxime de gaz metan sînt sub 2 la sută și umiditatea relativă a aerului este de 95 la sută + 3 la sută — ca și pentru susținerile individuale din subteran. Întreprinderea de utilaj minier din Filipeștii de Pădure a introdus în fabricație de serie un modern agregat pe care-l prezentăm în fotografia alăturată.

Constructiv, acest agregat tip AH 79/350 destinat acționării în circuit închis este format din grupul de pompare acționat de un motor electric, instalația hidraulică și instalația automată de preparare a emulsiei. Pompa

de presiune este prevăzută cu trei pistoane mici dispuse în linie care au diametrul de 19 mm și cursa de 45 mm. Pentru amortizarea șocurilor, în instalație se folosesc acumulatori hidraulici de diferite capacități. Agentul hidraulic constă dintr-un amestec de apă potabilă și ulei emulsionabil în procent de 3—5 la sută. Prepararea acestui amestec hidraulic, controlul presiunii lui, cuplarea și decuplarea refulării agentului hidraulic în rețea se fac automat.

Citeva din principalele caracteristici funcționale și constructive pot contura capacitatea și utilitatea acestui utilaj de mare productivitate: debitul — 79 litri/min., presiunea pe treapta maximă — 350 bar și pe treapta

minimă 199 bar; acționarea agregatului cu motor electric de 550 kW la 1 450 rot/min; turația arborelui cotit — 460 rot/min; lungimea totală a agregatului — 5 400 mm, lățimea — 950 mm, înălțimea — 1 200 mm, greutatea netă — 3 520 kg.

tului — 5 400 mm, lățimea — 950 mm, înălțimea — 1 200 mm, greutatea netă — 3 520 kg.

E. K.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiența

BENEFICIILE MAXIME — CERINȚĂ ESENȚIALĂ A AUTOGESTIUNII

INFĂPTUIREA, în actualul cincinal, a obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată impune realizarea unei noi calități a muncii și vieții, acordarea unei atenții deosebite creșterii eficienței și a rentabilității întregii activități economico-sociale, aplicarea neabătută a prevederilor noului mecanism economico-financiar. „Autoconducerea muncitorească și autogestiu-nea, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, presupun ca fiecare unitate, desfășurându-și activitatea pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, să asigure obținerea unui beneficiu maxim“.

Principala sursă a autofinanțării

DE CE se pune un accent deosebit pe obținerea de către fiecare întreprindere a unui beneficiu maxim ?

În condițiile acțiunii legii valorii, ale existenței categoriilor valorice — preț, cost de producție, beneficiu, dobândă ș.a. — beneficiul reprezintă, la nivel microeconomic, indicatorul care caracterizează cel mai bine rezultatele finale ale eforturilor depuse de către fiecare colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea producției fizice cu cheltuieli materiale și de muncă vie cât mai mici, la un nivel tehnic și de calitate competitiv și, totodată, măsura în care această producție este recunoscută de către societate, răspunde unei necesități sociale. Într-adevăr, beneficiul se constituie, practic, după deducerea din veniturile obținute din vânzarea producției, la prețurile care revin producătorilor (de producție, de contractare, de deviz etc.), a cheltuielilor de producție și de circulație aferente acestei producții, a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare, precum și, în cazul unităților industriale, a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete. Beneficiul este deci o parte din valoarea nou creată în unitățile economice, a cărei mărime redă posibilitățile reale pe care acestea le au pentru autofinanțarea propriei dezvoltări economice și sociale, co-interesarea materială a colectivelor de oameni ai muncii, satisfacerea unor necesități de consum social ale acestora, ca și pentru participarea la formarea fondurilor generale ale societății.

Semnificația acestui indicator, la nivelul unităților economice, este mai bine reliefată dacă subliniem că numai producția marfă care a fost vîndută și încasată și ale cărei consumuri materiale și de muncă vie aferente se încadrează în nivelurile prevăzute conduce la obținerea de beneficii. O producție fizică stocată, fără desfacere nu poate asigura nici un leu beneficiu. După cum acest lucru nu-l pot asigura nici economiile realizate la unele consumuri de materii prime, materiale, combustibili, energie, de timp de muncă, care au fost înghițite de către depășirile de consumuri din aceeași unitate. Tocmai în acest sens, rațiunea economică a existenței fiecărei întreprinderi este producerea de mărfuri necesare consumului intern sau pentru export și obținerea de beneficii maxime.

La nivel macroeconomic, atenția care se acordă beneficiului trebuie pusă în legătură și cu faptul că acesta este elementul cel mai dinamic în structura venitului net al societății — izvorul principal al finanțării dezvoltării economico-sociale și a consumului social. Dacă ne referim, de exemplu, la impozitul pe fondul total de retribuție și la contribuția pentru asigurările sociale, care sînt și ele forme ale venitului net al societății, ritmul de creștere al acestora este condiționat de cel aferent fondului de retribuție care, de regulă, oglindește în expresie bănească dimensiunea participării unui factor extensiv la realizarea producției, și anume, a forței de muncă. Ritmul de creștere al beneficiului, îndeosebi în actualul cincinal, este rezultanta acțiunii, cu precădere, a factorilor intensivi ai dezvoltării economice. Astfel, în timp ce în perioada 1981—1985 venitul național va crește cu un ritm mediu anual de 7,1 la sută, beneficiile vor spori, în medie pe an, cu aproape 17 la sută.

Totodată, beneficiul constituie o pîrghie importantă pentru orientarea fermă a organelor colective de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii în direcția gospodăririi eficiente a fondurilor fixe, a resurselor materiale, umane, valutare și financiare, pentru îmbinarea intereselor acestor colective cu interesele generale ale societății. Sugestiv este să arătăm faptul că, în

ultimii ani, ca urmare a aplicării noului mecanism economico-financiar, a creșterii substanțiale a beneficiilor, întreprinderile au reținut, în general, între 30 și 40 la sută din beneficiul realizat pentru constituirea fondurilor proprii, comparativ cu circa 5 la sută cît se reținea de către întreprinderi pînă la introducerea noului mecanism (restul beneficiilor fiind vîrsate la bugetul de stat și la organele lor ierarhic superioare). Alături de amortizare, repartizarea unei părți importante din beneficii pentru fondurile proprii a condus la creșterea însemnată a contribuției acestora la finanțarea producției, a necesităților de dezvoltare economico-socială și a altor necesități ale întreprinderilor.

Este un fapt incontestabil că noul mecanism economico-financiar a creat cadrul pentru ca, la nivelul întreprinderilor, beneficiul să-și exercite neîngrădit funcțiile sale. Măsurile adoptate în acest scop reflectă gîndirea cutezătoare, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, încă înainte de introducerea noului mecanism economico-financiar, a dovedit netemeinicia așa-ziselor teorii rudimentare antieconomice ale „eficienței globale“ la nivelul întregii economii, potrivit cărora, în socialism, la nivelul întreprinderilor nu este neapărat necesar ca din veniturile proprii să se acopere cheltuielile și să se obțină beneficii. Asemenea „teorii“ au generat, o lungă perioadă de timp, practica „planificării“ unor unități economice și chiar a unor subamuri ale economiei cu pierderi, cu consecințe nefavorabile asupra modului de gospodărire a mijloacelor materiale și financiare.

Funcțiile beneficiului în economie

PROPRIETATEA socialistă asupra mijloacelor de producție, unică și indestructibilă, nu înseamnă diminuarea răspunderii pentru administrarea ei ci, dimpotrivă, fiecare colectiv de oameni ai muncii, exercitîndu-și plener atribuțiile autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare, poartă întreaga răspundere pentru buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată spre administrare. Acest concept corespunde pe deplin intereselor generale ale societății și ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii, ține seama de cerințele legilor economice, îndeosebi ale legii valorii, care acționează nu numai la nivelul economiei socialiste, ci și la nivelul fiecărei celule a acesteia. În condițiile noului mecanism economico-financiar, prin așezarea activității întreprinderilor pe criterii economice, beneficiului i-a fost conferit un rol de maximă importanță în viața acestora.

În primul rînd, beneficiul a devenit principala sursă a autofinanțării dezvoltării economico-sociale a întreprinderii și o pîrghie importantă pentru cointeresarea materială a unităților, colectivelor de oameni ai muncii și a fiecărui lucrător în parte. Oamenii muncii, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, participă la realizarea beneficiului, dar și la repartizarea acestuia pentru constituirea fondurilor proprii ale întreprinderilor, inclusiv a celor destinate cointeresării lor materiale.

În al doilea rînd, între întreprinderi și organele lor ierarhic superioare, între întreprinderi și bugetul de stat au fost stabilite relații financiare clare, bazate pe principiul restituirii fondurilor bănești avansate de către societate pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor, pe necesitatea obiectivă a participării întreprinderilor, într-o măsură cît mai mare, la formarea fondurilor generale ale societății pentru finanțarea dezvoltării economico-sociale a țării și a celorlalte nevoi de consum social. A fost, astfel, desființată practica transferurilor de beneficii, fără bază economică, între întreprinderi și organele lor ierarhic superioare, în ambele sensuri, după cum a fost înlăturată practica acordării de fonduri din bugetul de stat fără să existe obligația de restituire a lor către societate, într-un termen cît mai scurt.

În al treilea rînd, beneficiul a fost introdus ca indicator important al activității economice în cooperativele agricole de producție, asigurîndu-se astfel, și în acest sector al economiei, folosirea beneficiului ca o pîrghie deosebit de eficace pentru stimularea unităților respective, cooperanților în obținerea de rezultate cît mai bune.

În al patrulea rînd, prin actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, corespunzător schimbărilor intervenite în condițiile interne de producție și în nivelul prețurilor externe, s-a asigurat reflectarea corectă în gestiunea întreprinderilor a dimensiunii reale a veniturilor și a cheltuielilor, astfel încît, în mod firesc, și beneficiul exprimat mai bine decît în trecut rezultatele finale ale eforturilor făcute de către colectivele de oameni ai muncii pentru reaiizarea producției cu o rentabilitate maximă. Așezarea pe principii economice a prețurilor a reprezentat o condiție esențială pentru ca beneficiul să-și îndeplinească rolul atribuit în cadrul noului mecanism economico-financiar, acționîndu-se cu fermitate pentru înlăturarea acelor situații cînd, în practică, folosirea prețului, beneficiului, ca și a altor categorii valorice era limitată la necesități de calcul, decontare și evidență.

În al cincilea rînd, pornindu-se de la interdependența tot mai strînsă dintre economia românească și economiile celorlalte țări, de la cerințele autogestiei economico-financiare și valutare, au fost adoptate măsuri pentru ca rezultatele activității de comerț exterior și cooperare economică internațională să se reflecte în rezultatele financiare ale întreprinderilor și, deci, în nivelul beneficiilor. A fost înlăturat, în acest fel, sistemul de decontare și regularizare automată prin bugetul de stat a influențelor nefavorabile și favorabile din prețurile externe. Întreprinderile producătoare devenind direct interesate în îmbunătățirea cursurilor de revenire, prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor pentru export, prin creșterea generală a eficienței comerțului exterior și acțiunilor de cooperare economică internațională.

În sfîrșit, subliniem că pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, a experienței acumulate în ultimii ani, a propunerilor făcute de către participanții la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, se vor adăca, în continuare, perfecționări mecanismului economico-financiar, care vizează și beneficiile. De exemplu, se va acționa pentru participarea într-o și mai mare măsură a beneficiului la finanțarea creșterii mijloacelor circulante, propunere în deplină concordantă cu cerințele autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare, ca unitățile să recurgă tot mai puțin la credite pentru producție.

Căi de creștere a beneficiului

FIECARE întreprindere dispune de un potențial tehnico-economic bine determinat, a cărui mărime este rezultanta, pe de o parte, a unui anumit volum al resurselor alocate acesteia — fonduri fixe, resurse materiale, forță de muncă cu atribuțiile sale de calificare și îndemînare — iar, pe de altă parte, a unui anumit nivel al eficienței folosirii acestor resurse, posibil de atins în condiții date, referitoare la tehnologiile folosite, organizarea producției și a muncii, spațiul geografic de desfășurare a activității. În măsura în care potențialul existent este confirmat de rezultatele obținute, iar prețurile sînt stabilite pe criterii economice, se poate vorbi de realizarea unui beneficiu maxim. În fapt, însă, beneficiul maxim este o noțiune dinamică, avînd în vedere rezervele inepuizabile existente în orice întreprindere pe linia creșterii eficienței.

În aprecierea mărimii beneficiilor obținute de către fiecare întreprindere există cîteva repere precise pentru activitatea practică. Ne referim, în primul rînd, la mărimea beneficiului cuprinsă în prețul de producție, care este primul indiciu orientativ pentru activitatea întreprinderilor. Deoarece prețurile sînt stabile, fiind actualizate la anumite perioade de timp, și au la bază cheltuielile de producție socialmente necesare, la nivelul fiecărei întreprinderi, condițiile individuale în care se desfășoară activitatea, precum și necesitatea conducerii planificate a acesteia impun stabilirea unei mărimi planificate a beneficiului obligatoriu de realizat, corespunzător potențialului de care întreprinderea dispune. Modul de repartizare a beneficiului realizat stimulează colectivele de oameni ai muncii în obținerea de beneficii cît mai mari peste plan, prin mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a eficienței economice. Este important să precizăm, în acest sens, că din beneficiul peste plan o cotă de pînă la 25 la sută, stabilită diferențiat, în raport de căile pe care s-a obținut depășirea beneficiului, este destinată formării fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. La acest fond se mai repartizează, de altfel, o cotă fixă de 20 la sută din beneficiul majorat prin reducerea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, aferent producției livrată la export, precum și o cotă de pînă la 10 la sută din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii delegați de la întreprinderi ca, de exemplu, Combinatul petrochimic

Brazi, „Romlux“-Tirgoviste, Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții Cluj-Napoca, Întreprinderea de sticlărie pentru menaj Bistrița ș.a., au arătat că au îndeplinit și depășit planul de beneficii pe primele cinci luni din acest an. Căile pe care au obținut aceste rezultate favorabile sînt: realizarea producției fizice planificate, în structura prevăzută prin contractele încheiate; asimilarea de noi produse cu performanțe ridicate, modernizarea produselor existente și a tehnologiilor; reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime; creșterea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte; reducerea la strictul necesar a cheltuielilor administrativ-gospodărești și a celorlalte categorii de cheltuieli: folosirea mai bună a forței de muncă și creșterea productivității muncii; reducerea cursurilor de revenire la produsele exportate prin obținerea de prețuri externe mai mari decît cele prevăzute.

În unele unități însă nu s-a acordat atenția necesară problemelor rentabilității. Analiza modului de realizare a beneficiului la nivelul întreprinderilor pe primele 5 luni din acest an arată că există unități care nu realizează producția fizică și producția netă prevăzută, nu se încadrează în nivelul planificat al costurilor de producție și de circulație și, în consecință, nu realizează beneficiile planificate. Există chiar unele întreprinderi care înregistrează pierderi în loc de beneficii, în condițiile în care aplică prețurile de producție actualizate. Întreprinderile care nu realizează beneficiul planificat au obligația, potrivit legii, de a repartiza cu prioritate beneficiul realizat pentru formarea fondurilor generale ale societății, în limita prevederilor de plan, prin efectuarea de vărsăminte la bugetul de stat și prin restituirea sumelor primite de la societate pentru investiții. În asemenea situații, întreprinderile în cauză nu pot constitui fondurile proprii la nivelul prevăzut prin plan, sînt nevoite să apeleze la credite bancare pentru producție sau pentru investiții peste cele planificate, care atrag după sine cheltuieli suplimentare cu plata dobînzilor majore. Participarea oamenilor muncii la beneficii nu se poate înlături deoarece, așa cum s-a arătat cu toată claritatea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii „nu poți să participi la beneficii dacă nu realizezi o eficiență maximă — pentru a avea ce împărți“.

ÎN CADRUL deosebit de favorabil creat în țara noastră prin participarea oamenilor muncii la adoptarea deciziilor, democratizarea continuă a procesului de planificare, organele de conducere colectivă din întreprinderi au la dispoziție o serie de instrumente menite a asigura conducerea planificată a activității în condiții de eficiență maximă. Ne referim, în primul rînd, la bugetul de venituri și cheltuieli în care se reflectă valoric întreaga activitate economico-financiară a întreprinderii, beneficiile, celelalte elemente ale rezultatelor financiare și modul lor de repartizare. Elaborarea, adoptarea, urmărirea în execuție și analiza realizării bugetului de venituri și cheltuieli oferă organelor de conducere colectivă prilejul de a determina luarea tuturor măsurilor pentru creșterea eficienței economice și obținerea, pe această cale, de beneficii cît mai mari. În strînsă legătură cu folosirea acestui instrument, scoatem în evidență necesitatea utilizării de către organele de conducere colectivă, într-o mai mare măsură decît pînă în prezent, a celorlalte instrumente menite a stimula colectivele de oameni ai muncii în obținerea de beneficii maxime: sistemul dinamic al normelor și normativelor privind consumurile din întreprinderi — de materiale, de muncă, de cheltuieli financiare; sistemul de retribuție a muncii și cel premial; programele de măsură tehnico-economică pentru fundamentarea reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă, îndeosebi a celor materiale, a creșterii productivității muncii ș.a.; metodele moderne de urmărire și calculație a costurilor de producție, a căror generalizare în toate unitățile economice se impune a fi accelerată, deoarece, prin posibilitățile pe care le oferă de cunoaștere mai bună a limitelor de cheltuieli la nivelul fiecărei secții, atelier, al fiecărui loc de muncă, asigură condițiile necesare pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar la aceste niveluri orientînd activitatea fiecărui om al muncii spre cel mai fertil domeniu al manifestării autoconducerii muncitorești și autogestiei — întărirea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale, valutare și financiare ale societății. În același timp, aceste instrumente pot să-și îndeplinească menirea numai dacă toate ministerele, organele de conducere colectivă din întreprinderi, oamenii muncii vor acționa pentru asigurarea bunei funcționări a noului mecanism economic, pentru îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate, pentru rezolvarea operativă a tuturor problemelor pe care le ridică înlătuiră prevederilor din planul național unic, bugetul de stat și bugetele de venituri și cheltuieli.

Theodor STOLOJAN
Ministerul Finanțelor

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

DINAMISMUL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎN CINCINALUL 1981-1985 ⁽¹⁾

Materii prime pentru industrie

CULTURILE TEHNICE vor continua să constituie o preocupare majoră, urmînd să se realizeze producții mult sporite de sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, soia, în și cînepă pentru fibră, care să satisfacă nevoile de materii prime ale industriei alimentare și ușoare. Se vor extinde culturile de sfeclă de zahăr și floarea-soarelui în gospodăriile membrilor cooperatori și ale țărănilor individuali, urmînd ca producția rezultată să fie prelucrată în industria alimentară, producătorii primind zahăr și ulei în schimb. Importanța care se acordă acestor culturi este reflectată și de evoluția ponderii lor în structura culturilor: de la 19,5% din suprafața arabilă în 1970, la 14,4% în 1990 și la 15,8% în 1985.

Sporuri însemnate sînt prevăzute pentru floarea-soarelui, a cărei producție totală va ajunge la 1 260 mii tone, adică aproape 55 kg pe locuitor, situîndu-ne printre primele țări producătoare din lume. Creșterea producției de floarea-soarelui reflectă tendința ce se afirmă pe plan mondial de reducere a consumului de grăsimi animale și de sporire a consumului de grăsimi vegetale, care au calități nutritive superioare.

Ca importantă sursă de făinuri proteice pentru producția animală și de ulei pentru consumul alimentar, cultura de soia va ajunge în 1985 la o producție de 966 mii tone, mai mult decît dublu față de anul trecut. Obținerea sporurilor de producție prevăzute impune amplasarea culturilor în zone favorabile, în regim irigat și concentrarea în unități specializate, dotate corespunzător, asigurîndu-se o rotație a culturilor la minimum 3—4 ani.

Cultura sfecele de zahăr se va dezvolta în ritm accelerat, ajungînd la o producție de 12,6 milioane tone, respectiv 540 kg pe locuitor⁵⁾, ceea ce va permite sporirea producției de zahăr pe locuitor. Randamentul la sfeclă de zahăr va ajunge la 36 tone la hectar, deoarece această cultură va beneficia de rezultatul lucrărilor de ameliorare a seminței (se vor asigura semințe din soiuri monogerme de mare productivitate), de îmbunătățirea tehnologiei și de extinderea culturilor pe terenurile irigate (din suprafața de 350 mii ha, se vor cultiva în regim irigat 120 mii ha). Totodată, se va concentra cultura sfecele de zahăr în zonele pedoclimatice cele mai favorabile și în unitățile agricole specializate, amplasate în jurul fabricilor de zahăr, pînă la o distanță de maximum 35 km.

Creșterea continuă a consumului de produse textile, ca urmare a ridicării nivelului de trai, a dus la mărirea nevoilor de materii prime. Ca urmare, pentru plantele textile, sînt prevăzute creșteri peste ritmul mediu al grupei plantelor tehnice: de exemplu, la inul pentru fibră producția va ajunge la 420 mii tone, iar la cînepă pentru fibră la 227 mii tone. La aceasta se vor adăuga începerea prelucrării tulpinilor de in pentru ulei și extinderea culturii inului cu funcții mixte (fibră și semințe) de la 7,3 mii ha în 1980 la 20 mii ha în 1985. Creșterea mai intensă a producției plantelor tehnice va contribui la o mai bună valorificare a terenurilor, la asigurarea materiilor prime pentru industrie și la creșterea eficienței, realizîndu-se astfel o integrare tot mai mare a agriculturii cu unele ramuri industriale, ceea ce accentuează procesul de modernizare a acesteia.

Producții vegetale, adecvate unei alimentații sănătoase

LEGUMICULTURA se afirmă tot mai mult ca o ramură cu o pondere deosebită în agricultura României, alimentația rațională necesitînd un consum ridicat de legume pe tot parcursul

⁵⁾ Producția pe locuitor în anul 1979 a fost de 499 kg în Cehoslovacia, 494 kg în Franța, 299 kg în R.F. Germania și 208 kg în Italia

anului. Producția de legume de cîmp va ajunge în 1985 la 6 milioane de tone, prin cultivarea a 300 mii ha în ogor propriu și 100 mii ha culturi duble succesive, prin folosirea intensivă a perimetrului legumicol, a celorlalte terenuri după recoltarea cerealelor și furajelor în luna iunie, precum și prin creșterea mai accentuată a randamentului și folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale.

Realizarea producțiilor prevăzute impune amplasarea tuturor suprafețelor cultivate cu legume pe terenuri irigabile și cu potențial productiv ridicat, construirea de mari perimetre legumicole profilate și specializate în cultura legumelor care să permită aplicarea unitară a tehnologiilor moderne, creșterea gradului de mecanizare și chimizare etc. În profil teritorial, producția de legume se va dezvolta astfel încît toate județele cu condiții favorabile să-și asigure consumul propriu, iar în marile bazine legumicole din sudul și vestul țării să se realizeze producții suplimentare care, pe lângă acoperirea necesarului local, să ofere disponibilități pentru alte zone ale țării cu condiții mai puțin favorabile precum și pentru export. În actualul cincinal se urmărește încheierea acțiunii de concentrare și specializare în acest sector; se vor realiza diversificarea sortimentului de legume și o mai bună eșalonare a producției, valorificarea superioară a acesteia pe destinații. Fermele specializate — comerciale — trebuie astfel organizate încît 70—80 la sută din producție să fie livrată la fondul de stat.

Pentru asigurarea unor cantități sporite de legume timpurii, s-a prevăzut extinderea suprafețelor de solarii, astfel încît în 1985 să dispunem de 3 000 ha; creșterea suprafețelor de seră va fi limitată la 1 080 ha. Ținînd seama de caracterul energointensiv al producției, vor fi valorificate prioritar posibilitățile de asigurare a căldurii necesare pe seama folosirii apelor termale și a căldurii reziduale. Pentru folosirea cu eficiență a acestor suprafețe, se vor lua măsuri privind extinderea culturilor asociate și supraetajate, aplicarea de tehnologii care să diminueze consumul de energie electrică și termică, introducerea de noi soiuri și hibrizi cu potențial ridicat de producție și cu cerințe reduse de căldură. Se prevede organizarea exploatării serelor în două cicluri, cu o producție anuală de 150 t/ha.

Producția de cartofi de toamnă va ajunge în 1985 la 6 700 mii tone, ca urmare a producerii cartofilor de sămînță din soiuri valoroase, a zonării producției pe bazine specializate a introducerii de tehnologii perfecționate, precum și a unor măsuri speciale pentru păstrarea și prelucrarea recoltei. Se vor crea condiții ca toate județele să-și acopere integral din producția proprie necesarul de consum la cartofi și se va îmbunătăți amplasarea culturii, astfel ca din totalul suprafeței cultivate să se asigure, în 1985, condiții de irigare pentru 27 mii ha.

POMICULTURA se va dezvolta în continuare, ajungînd la o producție de 3 milioane tone de fructe, care să asigure consumul populației și unele excedente pentru export. Va spori potențialul de producție al plantațiilor pe rod, ca urmare a acțiunii de modernizare și consolidare (efectuată pînă în prezent pe 57 mii ha și prevăzută a se realiza în acest cincinal pe 50 mii ha). Noi plantații de pomi și arbuști fructiferi în sistem intensiv și superintensiv vor fi înființate în bazinele și centrele pomicole consacrate, pe o suprafață de 70 mii ha, corespunzător zonelor ecologice favorabile diferitelor specii și soiuri, urmărindu-se concentrarea și specializarea producției în scopul utilizării eficiente a bazei tehnico-materiale și asigurării unor partizi mari de fructe de bună calitate. Pentru îmbunătățirea structurii speciilor se va acorda o atenție deosebită înființării de plantații din speciile deficitare (cais, cireș, vișin, nuc și arbuști fructiferi).

VITICULTURA, ramură cu vechi tradiții în țara noastră, va ocupa și în viitor un loc important în cadrul dezvoltării multilaterale a agriculturii; producția ei totală urmează să ajungă, la finele cincinalului, la 2 430 mii tone, ceea ce va

asigura un consum pe locuitor de 87 kg struguri echivalent, din care 33 kg în stare proaspătă și industrializată. Această creștere a producției de struguri trebuie asigurată în principal pe seama sporirii producției medii, prin **modernizarea plantațiilor existente**, aplicarea la un nivel superior a tehnologiilor de cultură recomandate, sistematizarea viilor răzețe (mai ales a celor amplasate în cimpie — prin înființarea de noi plantații în apropierea satelor și defrișarea celor existente, în suprafețe echivalente, numai pe măsura intrării pe rod a plantațiilor noi), îmbunătățirea calității materialului săditor viticol și ridicarea valorii biologice a acestuia, înființarea de plantații moderne, specializate și în structură conformă cu cerințele consumului. În această perioadă urmează să fie modernizată și consolidată o suprafață de 46,6 mii ha; se vor înființa noi plantații pe o suprafață de aproape 60 mii ha; va crește nivelul tehnic al exploatarei plantațiilor, prin **diferențierea tehnologiilor de cultură pe zone, direcții de producție și soiuri** și sporirea nivelului tehnic de execuție a lucrărilor. Producerea eșalonată a strugurilor de masă cu soiuri în conveier varietal și crearea de condiții pentru păstrarea a 30 mii tone, până la finele anului 1985, vor permite prelungirea consumului pe o perioadă cât mai îndelungată în timpul anului.

Creșterea animalelor — ramură prioritară

O ALTĂ DIRECȚIE menită să asigure o agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei, o constituie modernizarea **creșterii animalelor** — orientare prioritară în strategia generală a intensificării agriculturii. Ținând seama de marea importanță a producției animale, se desfășoară o acțiune susținută, pe baza unor programe complexe, de creștere substanțială a efectivelor (paralel cu îmbunătățirea speciilor și raselor), care vor înregistra evoluția indicată în tabelul nr. 2.

Pentru realizarea efectivelor de animale prevăzute va trebui să se acorde o atenție deosebită im-

bușării activității de reproducție și ameliorare prin creșterea corespunzătoare a tineretului de înlocuire, producere dirijată a reproducătorilor și generalizarea însămînțărilor artificiale. O atenție deosebită se va acorda în acest cincinal creșterii natalității, reducerii mortalității, reținerii în totalitate a tineretului femel pentru reproducție: ca urmare, indicii de natalitate vor ajunge la 85 la sută la taurine (urmărindu-se dirijarea în așa fel a procesului de reproducție ca 70—80 la sută din fătări să se realizeze până în luna mai) și 99 la sută la ovine (urmărindu-se obținerea a 3 fătări în 2 ani).

S-au stabilit măsuri pentru amenajarea de maternități în toate fermele de vaci, creșterea și îngrijirea în ferme speciale a vițelilor și junincilor, a căror selecție se va face după prima fătare. Îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare, în vederea reducerii substanțiale a pierderilor de animale și păsări, este o condiție de bază pentru realizarea planului în zootehnie.

Pe linia stimulării tuturor locuitorilor de la sate și orașe care dețin teren agricol, pentru a crește și îngriji un număr mare de animale în gospodăriile personale, unitățile socialiste vor organiza producerea de porci și de pui de o zi, care vor fi vinduți crescătorilor de animale.

Eficiența economică a creșterii animalelor va spori, în principal, prin creșterea randamentelor pe fiecare animal, care să atingă în unitățile agricole de stat o producție medie anuală de 3 500 litri lapte de vacă, 4,77 kg lână și 240 buc. ouă, iar în cooperativele agricole de producție, respectiv 2 400, 3,5 kg și 235 buc. Greutatea medie de livrare a bovinelor la fondul de stat va ajunge la 470 kg în sectorul de stat și 435 kg în sectorul cooperatist.

Producția totală animalieră, ținând seama de efectivele destinate sacrificării și producțiile medii prevăzute, va spori substanțial în acest cincinal (tabelul nr. 3).

Evoluția producției principalelor produse zootehnice

	1980	1985	1985 1980(%)
— Carne în viu (mii t)	2 437	4 000	164,1
— Lapte de vacă (mii hl)	51 252	86 700	169,2
— Ouă (mil. buc.)	6 727	8 620	128,1
— Lână (t)	39 554	64 200	162,3

Orientarea de bază a creșterii animalelor în profil teritorial o constituie asigurarea nevoilor de consum cu produse animale din producția proprie a fiecărui județ. Vor fi luate măsuri de corelare a efectivelor de animale cu spațiile de producție, de modernizare a fermelor gospodărești și de construire a unor adăposturi moderne.

Bovinele, care dețin ponderea cea mai ridicată în ansamblul producției animale, vor cunoaște o sporire accentuată a efectivului, paralel cu creșterea producției medii. Se urmărește utilizarea cu maximum de eficiență a condițiilor naturale din unitățile de pe întregul teritoriu. Amplasarea noilor unități se va face cu prioritate în zona colinară și de munte, pentru folosirea mai bună a resurselor ei furajere; va continua acțiunea de **concentrare și specializare** a creșterii animalelor în unități de tip industrial pentru lapte și carne, cu dimensiuni de 500—700 locuri la vaci de lapte și 3 500—7 000 locuri la unitățile de îngrijire, precum și unități specializate de creștere a vițelilor, cu 1 000—1 500 locuri. Noile unități vor fi organizate cu flux de producție industrial, iar modernizarea se va face cu prioritate în sistemul de exploatare în stabulație liberă, cu mulsul centralizat. Fermele existente vor fi modernizate prin mecanizarea mulsului, adăpării, evacuării dejecțiilor și preparării furajelor. În toate fermele de vaci se vor amenaja maternități, creșe, sectoare pentru creșterea vițelilor și bucătării furajere. Sporirea producției de carne de bovine se va realiza prin **generalizarea tehnologiilor intensive**, cu preluarea timpurie a vițelilor și îngrijirea lor până la greutatea medie de sacrificare stabilită. Îngrășătoriile de bovine vor asigura îngrijirea vițelilor din zona respectivă, cooperind cu unitățile agricole și acordându-le asistență și sprijin la îngrijire. Complexul va deveni singura organizație din zonă care contractează tineretul bovin și livrează animale către abator. Pentru aceasta, se vor extinde relațiile de cooperare cu gospodăriile populației, care vor fi sprijinite din punct de vedere tehnic, al utilizării mai judicioase a spațiului, forței de muncă și resurselor furajere.

Sectorul porcilor se va dezvolta și el într-un ritm susținut; pentru aceasta, dispunem de condiții favorabile, mai ales ținând seama de faptul că producția de cereale oferă posibilitatea unei furajări corespunzătoare.

Creșterea porcinelor se va dezvolta în principal pe seama complexelor industriale, care vor ajunge la sfârșitul anului 1985 să dețină majoritatea efectivelor, aplicând furajarea cu nutrețuri combinate la nivelul cerințelor biologice. Întreaga producție de carne se va realiza pe seama acestor complexe, care vor dezvolta **relații de asociere și cooperare** cu fermele din sistemul gospodăresc și cu crescătorii individuali; complexele vor furniza grăsunii, furaje combinate, asistență tehnică, prestări de servicii pentru modernizarea adăposturilor și vor primi, pe bază de contract, porcii finisați pentru sacrificare. În acest sistem, pe lângă faptul că întreaga producție de carne de porc se va realiza sub directă conducere a complexelor din sectorul socialist (care vor deveni singurele unități cu sarcini de livrare la abator), se vor crea condiții pentru **îmbunătățirea procesului de reproducție**, prin utilizarea mai intensivă a scroafelor și scrofițelor și se va asigura un potențial genetic ridicat, prin livrări dirijate de selecție.

În ce privește **ovinele**, sînt prevăzute sporirea efectivelor de oi cu lână fină și semifină și creșterea producției de lână pe oaie. O atenție deosebită se va acorda creșterii ovinelor în zonele pedoclimatice care au condiții de asigurare a furajelor — pășuni și fînețe naturale, unde se va intensifica procesul de ameliorare a raselor locale. Pentru creșterea producției de lână și reducerea importului, se va reține anual un efectiv de 1—1,5 milioane de berbecuți, care vor fi tunși și livrați la export în anul următor. Întregul efectiv de ovine disponibil din sectorul socialist și gospodăriile populației va fi îngrijit în unități cu flux tehnologic industrial și cu posibilități de mecanizare a

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 19)

CONSIDERAȚII PRIVIND CORELAȚIA POPULAȚIE - DEZVOLTARE

Sinteza unor studii întreprinse în județul Iași în perioada 1976-1980

ELABORAREA modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași impune, între indicatorii fundamentali și restricțiile esențiale, o analiză temeinică a populației în dinamica și structura sa. Aprofundarea unei asemenea analize este determinată de numeroși factori din rîndul cărora menționăm incidențele dintre economie, populație și calitatea vieții puse în valoare de teoria și practica demo-economică, caracteristicile politicii demografice și economice în România și, în fine, specificitatea structurii și dinamicii populației din această zonă.

Interdependențele dintre creșterea economică și populație vizează deopotrivă nivelul produsului social și al venitului național, indicii de natalitate, mortalitate și sporul natural, proporția populației active și a celei ocupate, nivelul de instrucție, calificare și capacitatea productivă a acesteia. Ultimii ani consemnează în aceste domenii, la nivelul județului Iași, tendințe noi care, fie că se înscriu în tendințele naționale și chiar mondiale, fie că se prezintă ca elemente de specificitate. Analizînd aceste procese și tendințe, ne propunem să evidențiem în cele ce urmează câteva probleme privind îndeosebi dinamica populației, structura acesteia, nivelul de pregătire, gradul de ocupare, evoluția, starea prezentă și perspectivele viitoare ale populației din zona Iași.

1 Populația județului Iași a înregistrat, în întreaga perioadă de construcție a socialismului, creșteri atât în mărimi absolute, cât și relative, determinînd sporirea densității pe un km² de la 79 locuitori în 1948 la 140 în prezent. Avînd în vedere soldul negativ al intrărilor în județul Iași, creșterea populației s-a realizat exclusiv pe seama sporului natural, determinat atît de nivelele ridicate ale natalității, cît și de proporția scăzută a mortalității.

În ultimii ani se înregistrează o tendință nouă, de reducere a natalității și a sporului natural, aplatizînd curba creșterii populației. O asemenea tendință se înregistrează și la nivelul țării și, cu unele excepții, și pe plan mondial. În județul Iași, însă, nivelul natalității este mai ridicat. Prognozele inițiale ale D.C.S. consemnau pentru 1980 — 796 mii locuitori, 1985 — 865 mii locuitori, iar pentru 1990 — 941 mii locuitori. La 1 iulie 1980 județul Iași înregistra, însă, 755 mii locuitori, deci mai puțin cu 41 mii persoane față de prognozele inițiale. Refacerea de către D.C.S. a prognozelor de viitor în spiritul noilor tendințe, înscrie 824 mii locuitori pentru 1985 și 893 mii locuitori pentru 1990 (tabelul nr. 1). Dar și față de aceste calcule avem rezerve, deoarece

Prognoza populației județului Iași
— în mii locuitori —
Tabelul nr. 1

Explicații	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Înregistrat I.VII	600	677	736	755	---	---
Prognoză D.C.S. ₁	X	X	X	796	865	945
Prognoză D.C.S. ₂	X	X	X	773	836	940
Prognoză D.C.S. ₃	X	X	X	739	824	893
Prognoză model optim ^{*)}	X	X	X	755	858	870
Prognoză AL Floareș	X	X	X	750	775	790

^{*)} Este vorba de prognoza efectuată în cadrul lucrărilor de elaborare a Modelului optim de dezvoltare a județului Iași.

prevăd pentru următorul deceniu o creștere de 138 mii locuitori, în timp ce în deceniul pe care îl încheiem sporul a fost de 78 mii persoane. Dacă analizăm cu atenție noile cote ale curbei

de sporire a populației și tendințele de aplatizare și extrapolare, soldul negativ al mișcărilor interjudețene, atunci noi prognozăm pentru 1985 doar 775 mii persoane, iar pentru 1990 — 790 mii persoane; pragul de 800 mii locuitori ar urma să fie depășit abia spre mijlocul ultimului deceniu al secolului nostru, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1.

Așadar, noi apreciem că dacă se mențin actualele condiții, și în acest cadru, plecarea unei părți din forța de muncă în alte județe ale țării cît și tendința de atenuare a sporului natural, atunci populația zonei Iași va fi în anul 2000 cu peste 150 mii de locuitori mai mică față de prognozele întocmite cu 3 ani în urmă.

Tabelul nr. 2

Dinamica populației județului Iași
pe medii

Explicații	— în mii locuitori —				
	1948 ^{*)}	1955	1965	1975	1980
Populația totală din care :	432	589	600	736	755
— urban	114	127	144	284	344
— rural	318	322	456	452	411
Din total urban					
— municipiul Iași	94	112	126	216	271
— orașul Pașcani	11	15	18	21	28

^{*)} Datele recesămintului; celelalte date sînt la I.VII ale fiecărui an.

Pentru menținerea unui ritm ridicat de creștere a populației este necesar să fie promovată o intensă activitate educativă. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît factorii psihologici au, alături de factorii economici, un rol important, iar populația activă de la începutul mileniului următor se decide în acești ani.

În același timp se impun a fi elaborate studii aprofundate asupra cauzelor care determină plecările din zona Iași în alte județe ale țării, plecări care se ridică anual la 20—25 de mii de persoane, care au, de regulă, vîrsta capacității maxime de muncă și creație. Aprecierea noastră este că plecările sînt determinate în principal de faptul că persoanele respective nu găsesc încă locuri de muncă în ramurile neagricole la nivelul cerințelor.

n Mobilitatea populației privește în cea mai mare măsură mișcarea internă județeană. În acest cadru o problemă esențială o formează mișcarea populației rurale. Ca urmare a ritmului rapid de dezvoltare a municipiului Iași și a orașului Pașcani, a atragerii unor importante contingente de forță de muncă și, odată cu aceasta, a membrilor de familie, populația urbană a județului Iași a ajuns la 344 mii locuitori, reprezentînd 45,6 la sută, iar populația rurală s-a redus la 411 mii locuitori, reprezentînd 54,4 la sută din total, așa cum rezultă și din tabelul nr. 2. La aceasta se adaugă circa 35 000 de navetiști care se îndreaptă spre municipiul Iași și 5 000 spre orașul Pașcani, oameni care continuă să locuiască în satele în care s-au născut dar lucrează în mediul urban. Se explică în acest fel proporția de circa două treimi a locuitorilor municipiului Iași care nu s-au născut aici în timp ce în orașul Pașcani această pondere este de sub 50 la sută.

Deoarece plecările din rural spre urban au antrenat, în principal, contingentele adulte masculine din categoriile de vîrstă cuprinse între 20 și 50 de ani, cît și populația școlară de ambele sexe după absolvirea clasei a VII-a, în cele mai

multe cooperative agricole se conturează un proces de îmbătrânire și feminizare a forței de muncă din agricultură. Acest proces este mai evident în localitățile apropiate orașelor sau așezate pe trasee care favorizează naveta, multe din ele, printre care : Lețcani, Tomțești, Holboca, Bîrnova, Erbiceni, Belcești, Popricani, Hălăucești, Stolniceni, Vatra, Valea Seacă, Moțca devenind așa zise dormitoare pentru orașe, dar în același timp subzone cu o dezvoltare ascendentă datorită surselor variate și complexe de venituri, de desfășurare a unei activități și de obținere în acest fel a unor venituri.

3. **Populația activă** constituie al doilea indicator fundamental pe plan demografic care ne preocupă în elaborarea modelului optim fiind definită de populația care participă la procesul muncii sociale și care desfășoară obișnuit o activitate profesională. Dimensiunile acestui indicator sînt influențate de numeroși factori, între care sporul natural și creșterea economică ocupă un loc determinant.

Pe plan mondial, țările dezvoltate înregistrează o tendință de reducere a indicelui de activitate. Aceeași tendință se înregistrează la nivelul României și al zonei Iași, ca urmare a creșterii numărului de ani de școlarizare, generalizării școlii de 10 ani. Tendința se menține și în viitor, cînd va avea loc generalizarea liceului de 12 ani și sporirea ponderii cadrelor care urmează învățămîntul superior, amplificarea numărului de pensionari. În prezent populația activă se ridică la circa 335 mii, revenind 448 persoane la 1 000 de locuitori. Locul principal îl ocupă personalul muncitor din ramurile neagricole, care a ajuns la 211 mii, adică 280 persoane la 1 000 de locuitori, din care peste 110 în industrie.

Prognozele întocmite pe plan local evidențiază o creștere a populației active a județului Iași în 1985 la 341 mii, din care 241 de mii în ramurile neagricole, iar în 1995 la 350 de mii, din care 300 de mii personal muncitor. În același timp, apreciem o creștere însemnată a numărului de pensionari, de la 80 de mii în 1980, reprezentînd 11% din totalul populației, la peste 120 de mii în anul 2000, reprezentînd mai bine de 14%.

Analiza gradului de ocupare a populației active evidențiază în prezent trei caracteristici distincte :

- Prima, deși s-a apreciat și se apreciază faptul că județul Iași are un excedent de forță de muncă, în realitate acest excedent este discutabil și cere numeroase precizări. Astfel, excedentul este de natură statistică, deoarece personalul neocupat în economia județului părăsește localitățile din zonă, îndeosebi în perioadele de primăvară-vară-toamnă, lucrează în alte județe, își menține rezidența aici, ca și restul familiei care, de regulă, este mai degrabă consumatoare decît productivă și se întoarce, în perioada de iarnă. De asemenea, Iașul înregistrează un excedent de personal cu un număr redus de ani de școlarizare, cu o vîrstă înaintată, de regulă femei necalificate sau calificate în industria ușoară și alimentară, dar prezintă un mare deficit în domeniul sectoarelor calde, finisori în construcții, instalatori, muncitori de întreținere etc.

- A doua trăsătură privește forța de muncă din agricultură, care se ridică în prezent la circa 100 de mii de persoane și care lucrează efectiv circa 100 de zile pe an. Adăugînd aici lucrările efectuate în gospodăria proprie, pe lotul de folosință, activitățile casnice, de întreținere și creștere a copiilor, rezultă aproximativ 150 de zile pe an, adică jumătate din timpul disponibil. Această disponibilitate este numai relativă, avînd în vedere caracterul sezonier al lucrărilor agricole, domeniu în care, în perioadele de vîrf, se înregistrează într-un mare număr de cooperative agricole un deficit crescînd de forță de muncă. În legătură cu forța de muncă din agricultură trebuie remarcat procesul de îmbătrînire, tot mai evident în ultimii ani. De menționat în acest cadru că cea mai mare parte a bărbaților îndeplinesc munci mai stabile, precum șefi de formații și atelaje, ca și activități industriale sau anexe.

Nivelul relativ ridicat al sporului natural, prezența unui mare număr de copii face ca statisticile de ansamblu să estompeze pentru județul Iași tendințele de îmbătrînire și feminizare. Acest proces este marcat de asemenea de numărul mare de elevi și studenți care studiază în școlile urbane, dar își mențin rezidența în rural. Este posibil ca măsura recent adoptată de a nu se mai acorda burse ale Ministerului Educației și Învățămîntului și să se acorde burse de către ministerele economice, cu obligația ca beneficiarii să lucreze în producție după absolvire, măsură care a determinat întoarcerea unui mare număr de copii, îndeosebi din clasele 9—10, din urban în rural să provoace anumite modificări. Procesul este însă în curs de conturare, urmînd a fi studiat și precizat în perspectiva anilor următori.

- A treia trăsătură privește aportul forței de muncă ocupate la crearea venitului național. Deși județul beneficiază de

o bună repartitie pe sectoare — primar, secundar, terțiar și cu conturarea cuaternarului — totuși retribuția medie și, în ansamblu, veniturile proprii ale oamenilor din zonă sînt inferioare unui mare număr de județe și chiar mediei naționale. Aceasta se datorează :

- vîrstei tinere a forței de muncă, care are categorii de calificare inferioare chiar lucrărilor executate ;

- faptului că în interiorul zonei se execută lucrări de finețe și cu valori mai reduse, în timp ce lucrările cu manoperă de clasă mai ridicată sînt executate în alte județe. Așa spre exemplu, la întreprinderea „Nicolina“, mașinile și agregatele fabricate au aparatul de finețe adusă din alte județe, aici efectuîndu-se doar scheletul și montajul. La întreprinderea de antibiotice, dozarea, înfiolarea și alte lucrări care conduc la creșterea valorii finale sînt întreprinse în capitală. În construcții, la Iași se realizează structurile și pereții, iar restul componentelor — tîmplărie, acoperiș, instalații sanitare, o bună parte din mobilier, materialele pentru instalații electrice etc., sînt aduse din alte județe. La „Tehnoton“, întreprindere cu caracter electronic, se face, de regulă, montaj, dar componentele, tranzistorii, piesele de finețe sînt realizate în alte zone.

Evident, din cele de mai sus nu se poate desprinde concluzia că ar fi necesar să se reproducă la nivelul fiecărui județ structura economiei naționale. Specializarea în producție și cooperarea dintre întreprinderi din diferite zone ale țării sînt procese în continuă dezvoltare, cu eficiență evaluată la scara economiei naționale. Considerăm însă că este necesară o mai mare judiciozitate din partea organismelor de planificare în ceea ce privește specializarea teritorială, ținînd seama și de restricțiile energetice, precum și de o preocupare mai mare din partea conducerilor întreprinderilor și a factorilor locali de decizie pentru asimilarea mai operativă a unor linii tehnologice, produse și tehnologii noi, mai ales pe spațiile construite care se cer mai bine valorificate. Nu poate fi trecut cu vederea nici practica unor întreprinderi de a realiza aceeași gamă de produse ca acum 10—15 ani, deși atît cererea internă cît și cea externă solicită noi sortimente cu parametri tehnici și economici superiori.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar în structura și în baza principiilor promovate reclamă o reconsiderare a concepției de dezvoltare economico-socială zonală. În acest cadru depășirea nivelurilor actuale impune ca factorii de decizie locali să orienteze dezvoltarea economică a județelor astfel încît fiecare întreprindere să-și ridice gradul de tehnicitate a producției și să conducă la creșterea valorilor, a aportului la produsul nou creat și venitul național. În egală măsură apreciem că pe asemenea căi se asigură amplificarea veniturilor oamenilor muncii și a puterii economice a fiecărei localități.

4 **Pregătirea forței de muncă.** Ponderea ridicată a populației tinere, exprimată și de faptul că 2/3 din locuitorii județului nu au împlinit 35 de ani, se reflectă și în cifrele ridicate ale populației școlare. Astfel, în prezent sînt în județul Iași 216 000 de elevi și preșcolari și 30 000 de studenți, ceea ce înseamnă că 1 din 3 locuitori este elev sau student, așa cum rezultă și din tabelul nr. 3, în timp ce la nivelul național raportul este de aproape 1 la 5.

Tabelul nr. 3

Dinamica populației școlare în județul Iași
— mii persoane —

Explicații	1948	1955	1965	1975	1980
Total populație școlară din care :	59 821	69 654	158 608	215 604	245 200
— studenți	4 665	8 479	19 440	24 421	29 156
— elevi	51 113	53 823	130 375	164 075	177 783
— preșcolari	3 843	5 352	8 793	27 126	38 281

Drept urmare, gradul de pregătire a forței de muncă a crescut sensibil de la o perioadă la alta, ceea ce face ca acum imensa majoritate a personalului muncitor să aibă un nivel corespunzător de calificare. Totuși, structura economică a județului face ca o parte din absolvenți să se îndrepte spre alte zone. Ca urmare, stocul de învățămînt, cu toate că a crescut de peste 4 ori în ultimii 30 de ani, este totuși defavorabil județului.

Pe baza calculelor statistice se apreciază că în perioada 1960—1980 au părăsit județul Iași, plecînd în alte județe, circa 200 000 persoane, din care 60 000 absolvenți ai învățămîntului

dr. Alecu Al. FLOARES
Iași

(Continuare în pag. 16)

O optică orientată spre valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor

ANALIZA VALORII ȘI PRODUSUL CA SISTEM

DEFININD, în Expunerea la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii, obiectivele și orientările fundamentale ale noului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Va trebui să punem un accent mai mare pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe realizarea unei producții la nivelul calitativ mondial... În mod deosebit trebuie să considerăm normele de consumuri materiale și energetice drept maxime și să luăm toate măsurile pentru perfecționarea tehnologiilor, pentru reproiectarea și innoirea produselor, pe baza unor consumuri materiale cât mai mici.”

Evaluările medii rezultate din practica întreprinderilor industriale românești (confirmate de aprecieri similare în literatura străină) arată că circa 80% din cuantumul costurilor de producție este determinat în faza de concepție-proiectare, cea care fixează natura și calitatea materialelor, consumurile specifice, gabaritele, dimensiunile, toleranțele, complexitatea produsului, numărul subsansamblelor etc. Toate eforturile ulterioare, în procesul de producție (de execuție) care trebuie să se desfășoare „în conformitate cu proiectul”, nu mai pot acționa decât asupra unui cîmp restrîns de parametri, a căror influență în cuantumul cheltuielilor materiale și de muncă vie de regulă nu reprezintă mai mult de 20%.

Concluzia ce se desprinde este că sporirea eficienței economice (a producției materiale în special) trebuie privită ca un obiectiv a cărui realizare depinde în primul rînd de calitatea concepției (proiectării) produselor și de-abia în al doilea rînd de condițiile în care ele sint executate. Prioritatea economică a fazei de concepție-proiectare a produselor față de fabricația propriu-zisă decurge și din faptul că ea poate fi motor sau frînă pentru deplina utilizare a posibilităților oferite de stadiul dezvoltării forțelor de producție și de revoluția științifico-tehnică.

Posibilitățile metodologice de orientare a concepției produselor spre soluții de maximă eficiență economică s-au lărgit considerabil prin afirmarea metodelor — mai mult sau mai puțin diferite între ele — cunoscute sub denumirea generică de „**analiză a valorii**” și avînd ca principală trăsătură comună linia de gîndire și de analiză **funcțională**, care schimbă modul de a privi motivația costurilor, în raport nu cu un corp material, fizic, ci cu **serviciile** (funcțiile utile, ca elemente de valoare de întrebuintare) **pe care acel corp material le oferă beneficiarilor** (consumatorilor). Produsul este definit nu ca un ansamblu de părți materiale, ci ca un

ansamblu de **utilități (funcții)**, mai mult sau mai puțin importante, costurile de producție fiind evaluate în raport nu cu anumite cantități de materiale și de manoperă (grupate pe elemente sau articole de calculație), ci cu **serviciile pe care consumatorii le obțin ca urmare a folosirii produsului.**

Această nouă viziune este capabilă să deschidă noi orizonturi. Să ne gîndim la cazul unui produs al cărui cost pare justificat, dacă avem în vedere complexitatea sa constructivă și materialele din care este confecționat; dar dacă îl privim ca o sumă de utilități și analizăm ce obțin consumatorii prin folosirea sa, s-ar putea să constatăm că o parte mai mică sau mai mare din acest cost nu are o fundamentare economică și socială.

Analiza valorii, definită (potrivit STAS 11272.1—79) ca „**metodă de cercetare-proiectare sistemică și creativă care, prin abordarea funcțională, urmărește ca funcțiile obiectului studiat să fie concepute și realizate cu cheltuieli minime, în condiții de calitate care să satisfacă necesitățile utilizatorilor în concordanță cu cerințele social-economice**”, apare deci astăzi, mai mult ca oricînd, ca o **metodă de raționalizare și optimizare, un instrument strategic indispensabil gîndirii și practicii economice corespunzătoare politicii noii calități.**

În acest context, consider că metodologiile preluate din experiența țărilor capitaliste și reunite sub genericul „**analiza valorii**” ar trebui să fie adaptate, complete și redefinite, dezvoltîndu-se un **concept metodologic autohton al analizei valorii**, care să aibă ca punct de plecare obiectivele fundamentale ale societății socialiste, nivelul de eficiență al produselor concepute și fabricate urmînd să fie raportat la **optimizarea concomitentă la producător, la beneficiar și la scara economiei naționale.**

Produsul marfă capătă astfel o triplă determinare, eficiența lui (nivelul de optimizare) putînd fi apreciată numai prin abordarea intercorelată a celor trei

laturi ale sale: a) **tehnică-tehnologică-materială**; b) **socială** (calitate, utilitate, valoare de întrebuintare, efecte utile la beneficiar, efecte utile pentru societate); c) **economică** (costuri, valoare, efort pentru producător, efort pentru societate).

Această accepțiune poate fi extinsă prin similitudine și în cazul tehnologiilor, serviciilor, lucrărilor de investiții, al altor activități, al structurilor organizatorice ș.a.

Optimizarea „sistemului PRODUS” (obiectiv principal al A.V.) va porni totdeauna de la analiza ultradetaliată (pe baza cunoașterii profunde, documentării ample, cercetării ș.a.) a celor 3 categorii: tehnice, economice, sociale, în intercalarea și intercondiționarea lor, pornind de la criteriile fundamentale logice de eficiență, în special de la relația firească ce trebuie să existe între:

— **existența fizică materială (tehnică, tehnologică) care determină un anumit cost (efort) la producător și o anumită calitate (utilitate) pentru beneficiar (efect util);**

— **nivelul de importanță al funcțiilor (elemente de valoare de întrebuintare) și costul lor;**

— **efectul total (echivalentul valoric al materialelor, manoperei, energiei ș.a.) înglobat în produs și efectul util rezultat (grad de satisfacere calitativă-competitivă a cerințelor beneficiarului).**

În aceste condiții, în economia socialistă analiza valorii apare ca o metodă interdisciplinară (avînd la bază o anumită linie de gîndire logică și un complex de principii directive pentru optimizare, care vizează toți factorii implicați în acest proces) de maximă eficiență pentru reducerea costurilor și creșterea calității produselor (lucrărilor, serviciilor etc.), concomitent cu satisfacerea cerințelor sociale majore.

Pornind de la un scepticism creator față de factorul cheltuieli, argumentat prin identificarea și studierea contradicțiilor interne ale produselor-mărfuri, acest model de analiză „demască” acele surse de pierderi (costuri nejustificate, care pot fi cunoscute și înlăturate doar prin A.V.) generate de:

— **cunoștințe tehnice-economice insuficiente** (cel mai bun specialist proiectant de produs practică doar maximum o zecime din soluțiile tehnice ce pot rezolva obiectivul propus — tema de proiect, iar sub raport economic, cunoaște doar maximum o zecime din implicațiile valorice ale soluțiilor pe care le practică);

— prejudecăți tehnice și exagerări (larghețe la limite de toleranță, perfecționism inutil, precizie de prelucrare nejustificată, supradimensionări, coeficienți de siguranță exagerați ș.a.);

— dezacorduri între funcțiile utile ale produsului și modul tehnic-tehnologic, respectiv nivelul economic de realizare;

— comportamente psihologice negative (teamă de insucces, rezistență la schimbări și la introducerea noului, amor propriu, nerecunoașterea existenței obiective a unor soluții mai bune ș.a.).

Analiza valorii aduce, prin consecințele asimilării și utilizării ei, modificări în :

● **gindirea economică** : rupe tipare învechite, care blocau creativitatea; conferă gândirii economice un plus de rigoare, ierarhizare metodică, argumentație logică și curaj. Gindirea economică poate avea în analiza valorii un model concret, logic, sistemic și operant, precum și o metodă de cercetare analitică-critică-creativă-novatoare, care să confere substanță de maximă eficiență pentru practica economică;

● **practica economică** : determină revelația realității, scoțind la iveală elementele de fetiș tehnicist, de poluare tehnologică, de ignorare a implicațiilor economice ale proiectelor tehnice ș.a.; oferă input-urile informaționale necesare factorilor de decizie, pe baza unor criterii de maximă eficiență economică-socială.

Din practica aplicării A.V. în condițiile economiei noastre socialiste apare obiectiv necesară o redefinire a valorii, de aici rezultând o nouă dimensiune a însuși conceptului și metodei analizei valorii. Modelul capitalist de eficientizare în condițiile proprii mecanismelor capitaliste a condus la criză, la contradicții sociale, consum irațional, epuiza-

rea resurselor, poluare ș.a. Menirea socialismului constă și în prefigurarea unui alt model de eficientizare, în care să se ia în considerare efectele utile și optimul economic atât pentru producător cât și pentru beneficiar, societate, natură, individ etc. Deci, sensurile ce le dăm valorii trebuie să fie mult mai nuanțate și bogate în conținut, extinzându-se de la sfera individuală la cea socială și chiar globală. Eficacitatea unui sistem tehnic (de exemplu, produs-marfă) trebuie privită, în consecință, prin raportarea la categorii globale, care să cuprindă ca :

● **valoare de întrebuințare** — suma efectelor utile pentru individ, grup, societate, natură, ambient;

● **valoare** — totalul muncii socialmente necesare pentru cercetarea-proiectarea sistemului, ca și pentru fabricare (realizare), distribuție, utilizare-exploatare și reciclare

Se poate concluziona, fără teama de a greși, că rolul și locul analizei valorii în gândirea și practica economică socialistă sînt categoric mai profunde și mai pline de conținut decît în capitalism. Mai mult chiar, economia socialistă oferă teren unei gândiri metodice mult mai largi, extinderii analizei valorii la nivele macroeconomice și macrosociale, pretențiile și țelurile fixate depășindu-se de la actualele modele limitate de eficientizare a unor produse, la modele totale, care să fixeze drept obiectiv **optimizarea valorii globale a sistemelor de produs-marfă pe întregul ciclu de viață al acestora**, de la cercetare fundamentală, orientată și aplicativă, la fabricare, distribuție, utilizare și reciclare, pînă la stingerea în natură, ca punct final al degradării entropice totale a respectivelor resurse

Ioan OLARU

● **AR MERITA** și ar fi momentul ca o instituție centrală de profil (I.C.I.? C.N.S.T.?) să inventarieze, trieze, armonizeze și valorifice într-o **concepție autohtonă unitară** — mai cuprinzătoare decît cea reflectată în cele două standarde recomandative editate pînă în prezent — diversele elemente de principiu și metodologice relative la analiza valorii, formulate în lucrări prezentate în sesiuni științifice și / sau publicate (inclusiv în revista noastră de către numeroși cercetători și practicieni.

O interesantă abordare a A.V. este avansată de către **Horia Popa și Francisc Ioanovici**, de la politehnica timișoreană. Ei pornesc de la conceptul de **sisteme ingineresti**, care satisfac cerințe funcționale social-umane, fie direct, ca bunuri de consum individual sau servicii, fie indirect, ca mijloace de producție sau procese utilizate pentru a produce bunuri sau servicii. **Funcția globală** a unui sistem ingineresc **S** reprezintă mulțimea de proprietăți ale acestuia, utilizate pentru realizarea obiectivului (cerința funcțională); ea se confundă cu **valoarea de întrebuințare**. Prin diviziune funcțională se pot determina subobiectivele — **funcțiile sistemului ca valori de întrebuințare elementare**. După natura legăturilor de ieșire (substanță, energie, informație) ale sistemului **S**, sistemul utilizator al funcției realizate de acesta va fi interesat în funcțiile **finale** (pentru care a fost construit sistemul **S**) și în cele de **performanță** (care contribuie direct la valoarea de întrebuințare a lui **S**); cerințele mediului exterior al sistemului **S**, cu care acesta este legat prin intrări-ieșiri, se regăsesc în funcțiile de performanță și în cele **colaterale** (altele decît cele pentru care **S** a fost special construit); sistemul **S** însuși cere anumite funcții **intermediare** (auxiliare), necesare pentru realizarea funcțiilor de performanță și care contribuie indirect la valoarea de întrebuințare. După criteriul posibilității de măsurare a variabilelor proceselor sau efectelor, funcțiile se clasifică în **obiective** sau **subiective**, după cum permit sau nu măsurarea cu unități bine definite.

Corelația populație-dezvoltare

(Urmare din pag. 14)

superior, 40 000 absolvenți ai școlilor medii și liceelor tehnice și 25 000 absolvenți ai școlilor profesionale. Avînd în vedere costurile totale care se ridică la nivelul anului 1980 la 2 510 lei pentru un elev din învățămîntul primar și gimnazial, 5 000 de lei pentru un elev din învățămîntul liceal, 13 000 lei pentru un elev din școlile profesionale și de maiștri și 15 000 de lei pentru un student, la care se adaugă costurile familiale, rezultă că Iașul continuă să „finanțeze” dezvoltarea altor zone, de regulă mult mai dezvoltate, îndeosebi a Capitalei, Brașovului, Constanței etc. Concludent în acest sens este soldul migratoriu care în anul 1979 a fost negativ cu 7 000 de persoane pentru zona București, 5 000 de persoane pentru zona Brașov, 4 000 pentru zona Constanța, 2 500 de persoane pentru zona Neamț etc., din totalul de 22 000. Asemenea stări de lucruri impun concluzii deosebite pentru definirea modelului optim de dezvoltare a județului pe termen mediu și lung :

— în primul rînd, este necesar ca în definitivarea modelului optim să se aibă în vedere continuarea procesului de amplasare a unui număr de unități cu caracter industrial în afara municipiului Iași, în viitoarele centre de polarizare urbană și mai ales în centrele consiliilor unice agroindustriale;

— în al doilea rînd, este necesar ca, în afara unităților și subunităților de tip industrial, să se promoveze cu mai mult

curaj și mai multă insistență unitățile de industrie mică și servicii, capabile să utilizeze forța de muncă răspîndită în afara sezonelor agricole, să se amplifice prelucrarea și valorificarea resurselor locale;

— în al treilea rînd, se impun măsuri legate de sporirea cointeresării tineretului satului spre a rămîne în acest mediu, unde se pot asigura condiții de muncă și de viață tot mai bune, determinînd, prin structura de vîrstă și nivel de calificare, ridicarea gradului de tehnicitate al activităților din mediul rural;

— în al patrulea rînd, apreciem că este necesar să se militeze cu mai multă fermitate pentru creșterea gradului de prelucrare în cadrul aceleiași întreprinderi pe seama introducerii unor linii tehnologice noi, astfel încît valoarea nou creată, venitul național din zonă să sporească mai rapid. Concret, avem în vedere deplasarea spre județul Iași a unor activități de mare finețe, cu un consum mai redus de materiale și energie, dar cu valoare sporită. În fapt, abandonînd concepția industrializării după indicatorul producție globală, se impune promovarea unei concepții corespunzătoare noului indicator — producție netă, contribuția la crearea venitului național.

Fără îndoială, în elaborarea modelului optim trebuie adoptate acele variante care răspund cel mai bine atît zonei, cît și ansamblului economiei naționale. De asemenea, numeroase tendințe urmează a fi aprofundate în studiile care vor fi consacrate noii perioade de analiză și care se va întinde pînă în anii 2000—2010. Cercetarea interdisciplinară a mișcării proceselor și fenomenelor economico-sociale va pune în valoare tendințe și legități noi. Populația, prin interdependențele care le înscrie față de latura economică, va constitui principalul subiect

CALITATEA VIETII: contribuții la definirea conceptului (I)

PROBLEMA CALITĂȚII VIETII și a definirii conținutului acestui concept constituie obiectul preocupărilor oamenilor de știință din diferite țări, inclusiv din România, având în vedere că aceasta are implicații atât teoretice cit și practice. În țara noastră aceste preocupări s-au intensificat în mod deosebit în legătură cu Congresul al XII-lea al partidului și cu adoptarea Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. În acest document este exprimată și concretizată concepția actuală a partidului nostru cu privire la scopul activității economico-sociale, la mijloacele pentru atingerea acestor țeluri în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Precizând această concepție, elaborată cu contribuția sa hotărâtoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia în ampla și magistrala sa expunere ținută la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii că „țelul suprem al politicii partidului nostru comunist este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea plină a personalității umane, pentru valorificarea capacității creatoare și aptitudinilor fiecăruia, pentru manifestarea deplină a umanismului nou, revoluționar“.

Călăuziți de această concepție științifică, cercetătorii din țara noastră au adus interesante și valoroase contribuții la aprofundarea cercetărilor referitoare la calitatea vieții. În cele ce urmează, ținând cont de rezultatele cercetărilor de până acum, voi prezenta câteva opinii cu privire la conținutul conceptului de calitate a vieții și la definirea acestuia.

Cercetarea calității vieții umane pornește, desigur, de la două premise esențiale: a) viața omului reprezintă forma cea mai înaltă și mai complexă de organizare a materiei și b) de la natură, prin originea și însușirile lor vitale fundamentale, oamenii sînt egali, au dreptul de a se bucura de o viață normală cu o calitate satisfăcătoare. Având în vedere că omul este o ființă bio-psiho-socială, calitatea vieții lui se dovedește a fi o categorie complexă, care solicită o abordare multidisciplinară, contribuția oamenilor de știință din diferite domenii. Opiniile din acest articol nu pretind să se substituie unei cercetări multidisciplinare, ci mai curînd doresc să incite o asemenea cercetare.

I. Un prim element component al calității vieții îl constituie **sistemul trebuințelor umane**. În literatura științifică s-au exprimat numeroase puncte de vedere cu privire la definirea trebuinței. În cele ce urmează, prin trebuință sau necesitate înțelegem lipsa unui bun (sau a unor bunuri) material, spiritual sau de ordin social, necesar pentru existența și funcționarea normală a ființei umane, a capacităților sale fizice și intelectuale, pentru efectuarea activităților sociale. Această lipsă generează pe plan subiectiv senzația de insatisfacție, de cerință, care poate avea intensități diferite, în dependență de gradul trebuinței și de accesibilitatea mijlocului de satisfacere.

1. Dintre acestea remarc amplu studiul „Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism“ de prof. dr. I. V. Totu, publicat în „Revista economică“ în mai-iunie 1980, studiul introductiv — aparținînd lui Cătălin Zamfir și N. Lotreanu, la caietul documentar „Calitatea vieții“, editat în 1980 la Academia „Ștefan Gheorghiu“ și înșiși culegerea de texte cuprinse în acest volum care înfățișează un diapazon larg de cercetări efectuate în țări socialiste și capitaliste, precum și studiul prof. univ. dr. Petru Pinzaru și prof. univ. dr. Aurel Negucioiu, publicat în introducerea la caietul documentar „Rolul trebuințelor și intereselor în dezvoltarea social-economică contemporană“, elaborat la Academia „Ștefan Gheorghiu“ în 1979, volum care înfățișează, de asemenea, o largă panoramă a punctelor de vedere cu privire la aceste probleme deosebit de importante.

Fără înlăturarea lipsei bunului respectiv, fără obținerea acestui bun și satisfacerea trebuinței, funcționarea ființei umane, desfășurarea activității omului intră într-un dezechilibru ce poate ajunge la criză, determinînd în om, în organismul său, reacții negative de diferite intensități, care pot duce în extremă chiar la încetarea vieții, cum este în cazul nesatisfacerii unor trebuințe primare.

Bineînțeles, prin trebuințe avem în vedere în acest studiu nevoile biologice, materiale, spirituale, sociale normale ale omului normal, trebuințele care nu sînt nocive semenilor săi, societății. Trebuințele individului nu sînt aceleași de la naștere pînă la moarte: ele evoluează cu vîrsta, apar unele noi, altele dispar sau li se reduce intensitatea, aria, importanța. Trebuințele au proprietatea dinamică de a se extinde în lanț. Una din legitățile ce guvernează sistemul de trebuințe este aceea că o trebuință satisfăcută generează alta și fiecare mijloc de satisfacere a unei trebuințe determină alte trebuințe pentru a crea respectivul mijloc de satisfacere¹⁾. Se poate aprecia că trebuințele constituie un motor al activității în orice orînduire social-economică.

Gruparea (ierarhia) trebuințelor efectuată în cele ce urmează (înfățișată în prima coloană a tabloului sinoptic din pag. 18) este ghidată de două criterii: a) domeniul în care ele se manifestă și în care își găsesc mijloacele de satisfacere; b) gradul de indispensabilitate pentru viața biologică și socială a oamenilor, gradul urgenței satisfacerii lor în ordine descrescîndă.

1. **Primare** sînt necesitățile biologice, a căror satisfacere este cerută de — și asigură — reproducerea vieții, a proceselor vitale, reluarea lor în fiecare zi.

2. **Secundare** sînt trebuințele a căror satisfacere asigură protecția vieții, securitatea vieții oamenilor și dezvoltarea aptitudinilor lor productive, cognitive și creatoare

3. **Tertiare** sînt trebuințele de ordin social (societale), a căror satisfacere asigură încadrarea omului ca ființă socială (zoon politică) în ansamblul raporturilor cu semenii săi, participarea sa la viața politico-socială.

4. **Cuaternare** sînt trebuințele omului de a avea și de a-și petrece timpul liber, a cărui folosire rațională este menită să contribuie la refacerea și stimularea capacităților sale.

De mult producția socială, diferențele în repartiția bunurilor au adăugat trebuințelor primare, pe lîngă natura lor biologică, o semnificație și o determinare socială. Din frumoasele pagini, pătrunde de un generos umanism revoluționar, ale manuscriselor economico-filozofice din 1844 ale lui K. Marx, în care el a fundamentat această idee, voi menționa următoarele pasaje de mare valoare metodologică: „Mai întîi de toate trebuie să evităm a opune din nou „societatea“, ca abstracție, individului. Individul este ființa socială... Simțurile omului sînt altele decît cele ale omului nesocial... Simțirea stăpînită de trebuința practică brută are numai un sens mărginit. Pentru omul infometat nu există forma umană a hranei, ci numai existența ei abstractă ca hrană; ea ar putea la fel de bine să se prezinte sub forma cea mai brută, și e greu de spus prin ce se deosebește această activitate nutritivă de activitatea nutritivă a animalelor... după cum, datorită mișcării proprietății private, mișcării bogăției și sărăciei ei — adică a bogăției și sărăciei ei materiale și spirituale — societatea în devenire găsește tot materialul necesar pentru acest proces de formare (a simțurilor umanizate — nota ns.), tot astfel societatea constituită îl produce pe om în toată această bogăție a ființei sale, produce pe omul bogat, multilateral și profund în toate simțurile sale, ca pe o realitate permanentă a ei“²⁾. Făcînd un aspru rechizitoriu capitalismului, proprietății private, pentru dezumanizarea vieții omului muncitor, K. Marx scria: „Parțial, această înstrăinare (provocată de proprietatea privată capitalistă — nota ns.) se manifestă prin faptul că, pe de o parte, produce rafinarea trebuințelor și a mijloacelor pentru satisfacerea lor, iar pe de altă parte o sălbăticire animalică, simplificarea totală, brutală, abstractă a trebuințelor, sau, mai exact, ea nu face decît să se reproducă tot pe sine însăși în semnificația ei contrară. Pînă și nevoia de aer curat incetează de a mai fi o nevoie pentru muncitor...“³⁾.

Desigur, trebuințele primare nu mai sînt identice cu trebuințele naturale ale omului primitiv, care la origine îl dominau aproape total pe el și comunitatea în care trăia, ci, datorită dezvoltării civilizației, forțelor de producție, creșterii productivității muncii, au devenit, în societățile dezvoltate, o categorie de

2. Aprecieri pertinente, substanțiale cu privire la trebuințe și legile formării și mișcării lor sînt cele ale prof. univ. dr. P. Pinzaru și prof. univ. dr. A. Negucioiu, expuse în studiul menționat mai sus.

3. K. Marx. Cu privire la critica economiei politice, în Marx-Engels, Mici scrieri economice, Ed. politică, 1969, pag. 104, 106, 107.

4. K. Marx, op. cit, pag. 113

Trebuințele	Activitățile vitale	Condiții de satisfacere a trebuințelor	Factori de realizare a mijloacelor necesare	Factori restrictivi sau detrioranți	Gradul de satisfacere a trebuințelor
Primare - hrană - apă - aer - căldură - îmbrăcăminte - sănătate, igienă - reproducerea speciei - somn	1. Biologice - consumul alimentar - îndeplinirea altor funcții fiziologice - relații sexuale, înmulțirea populației 2. Asimilarea naturii și transformarea bunurilor - munca, activitatea productivă - valorificarea resurselor naturale - activitatea economică intermediară (schimburi de activități)	1. Calitatea înzestrării biologice a omului - starea sănătății - aptitudinile fizice și intelectuale - durata vieții 2. Calitatea mediului natural - apa (mări și oceane) - aerul - solul - pădurile - spațiul extratmosferic	1. Calitatea înzestrării biologice a omului - starea sănătății - aptitudinile fizice și intelectuale - durata vieții 2. Calitatea mediului natural - apa (mări și oceane) - aerul - solul - pădurile - spațiul extratmosferic	- bolile, morbilitatea - frecvența sporită a accidentelor - foametea, malnutriția - insalubritatea - poluarea apelor - poluarea aerului - deșeurile, eroziunea solului - exploatarea nerațională a unor resurse naturale, aflarea aproape de epuizare - calamități naturale	- Amplasarea, intensitatea și frecvența trebuinței - Calitățile bunului din care este satisfăcută trebuința; gradul său de adeseală la necesități - Cantumul mijloacelor adecvate de satisfacere aflate la dispoziția societății și repartizarea lor între categoriile sociale și între indivizi - Tipul de organizare și dezvoltare a societății - Modelul (tipul) de consum dominant al societății - Scara valorilor individului (ierarhia trebuințelor personale)
Secundare - protecția vieții - locuință (adăpost) - cunoștințe despre natură, societate, despre sine - aptitudinile noi, capacități - creație - stocarea de bunuri și de cunoștințe - desfășurarea unei munci productive sau activități utile	3. Protecția (asigurarea securității vieții) - asigurarea adăpostului (locuinței) - ocrotirea sănătății - protejarea individului împotriva violenței - asigurarea securității colectivității împotriva folosirii forței și agresivității din partea altor colectivități 4. Învățarea, educația, dezvoltarea aptitudinilor - Școala - Învățământul - însușirea de deprinderi, calificarea profesională, perfecționarea - formarea unei concepții despre lume și viață 5. Creația - cercetarea științifică (căutarea noului, descoperirea de fenomene, legi ale naturii și societății) - Creația artistică, literară 6. Social-politice - Primare (în familie și cu cei apropiați) - raporturile (colaborare, exploatare, subordonare, cârmuire, apropiere, confruntare) cu restul societății - organizarea și funcționarea comunităților (urbane, rurale); habitatul - organizarea diferitelor activități economice politice, culturale ș.a. (ordinea socială) - participarea la diferite asociații, organizații politice și de alte feluri - participarea la organizații sociale, la administrarea treburilor, la luarea deciziilor și rezolvarea problemelor societății la diferite niveluri (democrația) 7. Recrearea - Alocarea și folosirea timpului dedicat odihnei - Utilizarea timpului de recreare (în mod individual sau împreună cu alții); distracții - Activități culturale - Activități sportive	3. Structura și calitatea mediului social (locul și situația omului în sistemul economic-social) - structura relațiilor de proprietate asupra mijloacelor de producție - relațiile de producție - relațiile de reparția; veniturile - schimbările și redistribuirea veniturilor - tipul (modelul) de dezvoltare economică - structura socială și poziția individului în societate - tipul (modelul) de organizare politică - rolul statului - asigurarea drepturilor și libertăților politice democratice - asigurarea dreptului la muncă, la învățatură, asigurări sociale ș.a. - calitatea mediului internațional, a ordinii economice internaționale	- munca istovitoare - nesiguranta locului de muncă - exploatarea, frustrarea de o parte din valoarea nou produsă. - inflația, fiscalitatea - marile inegalități în venituri și în consum - subdezvoltarea - crize ale economiei, recesiuni - inegalitatea și stratificarea socială - dominația banului, a profitului - alienare - dictatura, autocrația	- violența, criminalitatea - epuizarea fizică, emoțională - șomajul, subnutriția - ignoranța, obscurantismul - congestiunea școlilor urbane - cursa înarmărilor, amenințarea unui război nuclear, atomodistructiv - decalajele între țări - crizele economice - înșurubirea de către țările bogate a unei părți din venitul național al țărilor sărace - tensiunea și instabilitatea - discriminări, bariere - folosirea forței, presiuni - amestec în treburile interne	
Tertiare - încadrarea într-o colectivitate - familie - relații cu alți membri ai societății (prietenie, solidaritate, schimburi ș.a.) - comunicare - deplasare, transport - participarea la conducerea treburilor la diferite niveluri - libertate					
Quaternare - timp liber pentru refacerea energiei cheltuite în activități productive - recreare cultural-spirituală - menținerea condiției fizice					

necesită să se satisfacă fără grișă, lăsând în ierarhia generală o pondere mai mare altor trebuințe din celelalte categorii. Elementul social a redus acuitatea unor trebuințe primare în țările dezvoltate, a schimbat prioritățile dintre componentele acestor trebuințe; de exemplu, în unele țări, a devenit mai importantă asigurarea purității aerului, apei, mediului ambiant decât obținerea hranei și îmbrăcăminte.

Fiecare trebuință are mijlocul și modalitatea sa specifică de satisfacere. Uneori aceeași trebuință poate fi satisfăcută cu mijloace similare, dar aceasta nu înseamnă substituția necesității respective, ci numai a mijlocului de a o satisface.

II. Un element deosebit de important pentru definirea calității vieții este faptul că o trebuință sau trebuințele generează impulsul spre acțiune — o acțiune care duce la producerea sau obținerea mijloacelor adecvate satisfacerii trebuinței respective și, prin aceasta, la desfășurarea normală a proceselor vitale umane. Acțiunile prin care individul sau societatea generează obiectele, serviciile sau acțiunile ce servesc satisfacerii trebuințelor le numim **activități vitale**.

Inseși bunurile destinate satisfacerii unor trebuințe devin utile numai prin intermediul unor activități sociale și în măsura în care societatea are nevoie de ele. Marile domenii, tipurile de activități vitale sunt înfățișate în coloana a doua a tabloului sinoptic. După cum se vede, ele sunt strâns legate, sunt derivate din trebuințe și genurile acestora.

Activitățile vitale sunt atât ale individului, cât și ale societății. Ele poartă germele dezvoltării, ai asigurării — prin desfășurarea acestor activități — a condițiilor progresului armonios al individului și societății. Rezultatul desfășurării tuturor activităților vitale ale individului, în condițiile în care ele sunt bine corelate și se încheie cu satisfacții, îl constituie **autorealizarea personalității**, afirmarea acesteia și crearea posibilităților de a se dezvolta mai departe spre binele individului și al societății. De fapt, în aceasta constă starea de fericire.

Privite în ansamblul și interacțiunea lor cu celelalte elemente ale sistemului, trebuințele și activitățile economice constituie impulsul fundamental în realizarea și îmbunătățirea calității vieții.

III. O altă componentă esențială a calității vieții o constituie condițiile de satisfacere a trebuințelor. Prin aceasta înțelegem factorii care condiționează realizarea, menținerea și distribuția mijloacelor necesare pentru satisfacerea diferitelor categorii de trebuințe.

Possibilitățile materiale, condițiile obiective naturale și sociale sunt cele care determină cadrul de viață, de activitate al omului, precum și materialul necesar confecționării, obținerii mijloacelor de satisfacere a necesităților. Ca urmare, în acțiunile pentru crearea mijloacelor necesare satisfacerii trebuințelor lor, oamenii intră în două feluri de raporturi: pe de o parte, raporturile dintre ei și natură, iar pe de altă parte, între ei și ceilalți oameni. Deși trebuințele sunt ale individului, ele nu pot fi rupte din cadrul social în care apar și în care se creează mijloacele de satisfacere a lor, fiind în strânsă interdependență cu mediul social.

Evidențierea rolului determinant al factorilor materiali în viața individului și a societății, a condiționării subiectivului, conștiinței de către obiectiv, fiind seama totodată de interacțiunea lor, conferă baza științifică, autentic realistă, concepției materialist-dialectice cu privire la calitatea vieții, verificată de evoluția societății, inclusiv de realitățile contemporane, distinguind-o de concepțiile idealiste, eclectice.

Factorii care condiționează satisfacerea trebuințelor pot fi grupați după diferite criterii; după natura lor, ei pot fi materiali sau spirituali; după domeniul de acțiune pot fi naturali și sociali, iar aceștia pot fi împărțiți în economici, politici, culturali, sociali ș.a. Factorii principali ce contribuie la realizarea, menținerea și distribuția mijloacelor necesare satisfacerii trebuințelor sunt prezenți în coloana a treia a tabloului sinoptic. Din cele de mai sus rezultă că, în ansamblu, societatea, calitatea mediului social, joacă rolul de regulator al condițiilor de satisfacere a trebuințelor.

Calitatea vieții se asigură prin edificarea factorilor care creează mijloace de satisfacere a trebuințelor, dar și prin combaterea celor care au o acțiune contrară, care împiedică satisfacerea unor trebuințe sau amenință realizarea acesteia. De aceea, înscrinem separat (în coloana 4 a tabloului sinoptic) factorii cu

acțiune restrictivă sau de deteriorare care influențează asupra condițiilor de satisfacere a trebuințelor.

Concluzia ce se desprinde este că condițiile reale de satisfacere a trebuințelor sînt rezultatul acțiunii și împlinirii unor factori contradictorii din domeniul diferite, care fac ca într-un domeniu nevoile să poată fi satisfăcute mai bine, iar în altul incomplet sau chiar să fie înfrinate, calitatea vieții să cunoască serioase deteriorări. Această acțiune cumulativă a factorilor contradictorii trebuie luată în diferite țări sau la diferite categorii sociale, în același interval de timp, cît și în examinarea evoluției ei în aceeași țară sau pentru aceeași pătură socială, comunitate socială, într-o perioadă mai înlungată, sau în perioade cu condiții social-economice diferite.

IV. Ciclul existenței unei trebuințe și al activității pe care o generează se încheie, după obținerea bunului necesar, cu consumarea acestuia și satisfacerea trebuinței respective. Finalitatea ciclului o constituie satisfacerea trebuințelor. După aceasta, așa cum este cazul trebuințelor primare și al altora, ciclul se reia, dar nu întotdeauna în aceleași condiții.

Aceasta ridică problema gradului de satisfacere a trebuințelor, prin care înțelegem măsura în care individul sau membrii unei societăți dispun și folosesc mijloacele necesare pentru acoperirea insuficienței, parțială, completă sau din abundență a uneia sau mai multor categorii de trebuințe. Desigur, este greu de definit gradul de satisfacere a unei trebuințe, pentru că aceasta presupune anumite evaluări subiective, dar putem conștientiza cîteva factori de care depinde realizarea satisfacerii (a se vedea coloana 5 din tabloul sinoptic)³⁾.

Gradul sau nivelul de satisfacere a unei trebuințe nu este același în diverse perioade și diferă de la o necesitate la alta, într-un moment dat. El oscilează între punctul minim, în care trebuința este integrală, nu a fost cu nimic satisfăcută, și punctul maxim, al saturației. Între aceste limite se situează și se poate măsura elasticitatea satisfacerii. Utilizarea acelorasi mijloace peste limita de saturație nu mai aduce satisfacție, ba chiar poate dăuna, deoarece intensitatea trebuinței a fost anulată. Pe de altă parte, menținerea unei trebuințe la punctul intensității integrale sau aducerea ei în stare paroxistică provoacă daune ființei umane, împiedică funcționarea ei normală, determinînd acțiuni de apărare și de obținere cu orice preț, a

³⁾ Desigur, cititorul a înțeles că, din cauza lipsei de spațiu, nu am analizat conținutul fiecărei coloane a tabloului sinoptic, făcînd doar trimiteri la acestea și anumite comentarii necesare. Prezentarea și analiza amănunțită a fiecărui grup de elemente constitutive ale calității vieții, a contradicțiilor dintre acestea, ar ocupa un articol aparte. Întregul tablou nu are pretenții de exhaustivitate, ci prezintă numai elementele principale.

Dinamismul agriculturii românești

(Urmare în pag. 12)

lucrărilor de întreținere, în care se vor valorifica resursele de furajare specifice fiecărei zone.

Avicultura va cunoaște în acest cincinal un ritm intens de creștere, dezvoltîndu-se cu prioritate în sectorul socialist — urmînd să se construiască noi capacități de tip industrial și să se modernizeze unele capacități existente. Se vor organiza ample acțiuni de cooperare, în cadrul cărora întreprinderile avicole socialiste vor aproviziona gospodăriile populației cu pui, furaje, vor acorda asistență tehnică și vor sprijini industrializarea producției în abatoare moderne. Construirea de noi unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime și extinderea acțiunilor de cooperare menționate vor da posibilitatea să se asigure producții mai mari și mai ieftine, cu efecte pozitive asupra calității producției și ritmului de livrare.

Necesitățile industriei, ale pieței interne și externe impun să se dea o atenție mai mare dezvoltării sericulturii, creșterii animalelor cu blănuri prețioase și apiculturii. Producția de gogoși de mătase va ajunge în 1985 la 2,5 mil tone, la nivelul capacităților de prelucrare. Se vor crea condiții ca producția de miere să ajungă în 1985 la 21 mii tone, urmînd ca această activitate să cunoască o dezvoltare susținută atît în unitățile agricole socialiste, cît și în gospodăriile populației.

Asigurarea bazei furajere

AFIRMAREA unei noi calități în zootehnie impune rezolvarea asigurării furajelor, care reprezintă în momentul de

mijloacelor deficitare de satisfacere a trebuințelor. Putem afirma că există următoarea legitate: cu cît gradul de satisfacere a unei trebuințe este mai redus, cu atît intensitatea ei este mai mare; sau, cu alte cuvinte, intensitatea trebuinței și nivelul satisfacerii ei au dinamici inverse.

În legătură cu aceasta, trebuie menționat că necesitățile biologice ajung la un prag de saturație, determinat de limitele organismului, după care se stabilizează; în aceste condiții, pentru satisfacerea lor se apelează la relativ același cantum de mijloace.

Desigur, problema măsurării gradului de satisfacere a unor trebuințe este complicată; oameni de știință din diverse țări caută o rezolvare cît mai cuprinzătoare și obiectivă a acestei probleme, propunînd diferiți indicatori. Adesea, inclusiv în statistica din România, satisfacerea unor necesități se măsoară indirect, prin resursele materiale sau echivalentul acestora care revin unui individ și pe care le poate folosi pentru a satisface anumite trebuințe. Această exprimare a unor consumuri prin cifre medii nu corespunde însă întotdeauna realității consumului individual și nici al unor grupuri sociale, necesitînd numeroase corective și detalieri.

În legătură cu cele de mai sus, mi se pare necesară o precizare de principiu. Trebuința și satisfacerea ei sînt separate în timp și spațiu. Legătura dintre ele o stabilește mijlocul de satisfacere a trebuinței, care poate fi de ordin material (în sens fizic), de ordin social, spiritual-cultural sau pură acțiune (activitate) fiziologică. Precizarea mi se pare necesară, deoarece unii cercetători se referă doar la trebuință și satisfacere, pe care le tratează ca o structură — așa cum procedează prof. dr. Petru Pinzaru și prof. dr. Aurel Negucioiu în valorosul lor studiu pe care l-am citat. Or, după părerea mea, mijlocul de satisfacere a trebuinței nu poate fi omis sau asimilat cu satisfacerea însăși deoarece modul în care oamenii creează sau dobîndesc aceste mijloace este un element de sine stătător foarte important care se realizează prin excelență în cadrul social. În ansamblul acestui mod social, cel de producere a bunurilor materiale necesare existenței omului are rolul hotărîtor. Triada trebuință — mijloc de satisfacere a trebuinței — satisfacere nu are un caracter nici pur biologic, nici pur social-economic, nici pur psihologic-spiritual, ci constituie un micro-sistem complex, dar unitar, dinamic, determinat în mod obiectiv. Pe acest sistem tridimensional, îndeosebi pe modul de obținere a mijloacelor de satisfacere a trebuințelor, se construiesc și se înalță întregi edificii de activități economice, sociale, culturale ce se încheagă în formațiunea social-economică, care, la rîndul său, influențează microsistemul tridimensional.

Gheorghe BADRUS

față problema de bază a acestei ramuri. Programul de asigurare a bazei furajere prevede extinderea speciilor, hibridilor și soiurilor de plante furajere cu potențial de producție ridicat, cum sînt: lucerna, sfecla, gulia și rapa furajeră, amestecurile de leguminoase și graminee perene, practicarea pe scară largă a sistemului cu două culturi furajere anual, de preferință pe terenurile irigate. Paralel cu creșterea suprafețelor de culturi furajere, vor fi luate măsuri speciale pentru sporirea randamentelor la hectar — care vor ajunge la 45 tone la masă verde (plante perene), 70 tone la rădăcinoase furajere, 3,8 tone la finuri naturale, 20 tone la masă verde de pe pășuni naturale și cel puțin 12 tone la culturile succesive. Se vor folosi în totalitate (și se va extinde prepararea lor) resursele secundare furajere rezultate de la cereale și plante tehnice — în special tulpinile și ciocălăii de porumb, care vor fi insilozați în amestec cu nutrețuri suculente sau cu melasă și uree; vor căpăta extindere tehnologică ca amonizarea, tratarea hidrobarotermică, drojduirea și dospirea paielor și cocenilor tocați. Valorificarea superioară a celor 4 milioane hectare de pașiști naturale va asigura o importantă sursă furajeră. În scopul eliminării transporturilor neeconomice, se va extinde și îmbunătăți activitatea stațiilor de măcinis și amestec, amplasate în cadrul marilor unități zootehnice.

INFĂPTUIREA prevederilor cincinalului în agricultură și industria alimentară prezintă o importanță esențială nu numai sub raport economic, ci și social, fiind direct corelată cu programul de îmbunătățire a condițiilor de trai și creștere a calității vieții întregii populații — ceea ce implică din partea tuturor celor ce lucrează în această ramură prioritară, a ramurilor care îi asigură resurse tehnico-materiale, o puternică mobilizare și o înaltă responsabilitate. Nivelele de producție stabilite pentru actualul cincinal, dinamica lor trebuie considerate ca minimale; orice depășire își va reflecta pozitiv efectele în consolidarea și mărirea rentabilității unităților agricole, în sporirea veniturilor oamenilor muncii din agricultură, în satisfacerea mai bună a cerințelor de consum și în creșterea veniturii naționale.

Aspecte ale strategiei de economisire a resurselor energetice

ÎNCEPÎND CU ANUL 1973, când s-a declanșat cu violență criza energetică, în întreaga lume s-au luat măsuri severe de menajare a resurselor energetice clasice prin economii pe toate căile cunoscute, prin studierea și descoperirea de noi căi pentru economisire și prin extinderea utilizării așa-ziselor energii neconvenționale.

Una din căile cunoscute pe care s-a mers a fost și reducerea temperaturilor interioare în locuințe, precum și restringerea programului de furnizare a apei calde menajere. Este, desigur, o cale care poate fi avută în vedere, dar al cărei aport este relativ mic în totalul consumului energetic național, dacă ținem seama că întreg consumul casnic de energie (termoficare, combustibili solizi, lichizi, gazeși, energia electrică) deține o pondere, în țara noastră, de 8—9%. Nici o economie nu este însă prea mică atunci când este vorba de energie, iar acțiunea în sine trebuie să cuprindă efortul colectiv. Reducerea consumului casnic de combustibil, pe lângă efectul concret, relativ mic, așa cum am spus, are însă un puternic rol educativ asupra întregii populații, în spiritul instaurării unui regim general de austeritate energetică, rol care să ducă la multiplicarea efectului prin acțiunile fiecărui cetățean la locul său de muncă, în cercetare, proiectare sau producție, ca organizator al proceselor de muncă sau ca executant.

În consumul casnic valorile curente ale factorului de utilizare a energiei primare (energia termică utilă / energia primară consumată), sînt cuprinse între 45—55%, dar prin luarea unor măsuri tehnice și organizatorice la nivel de proiectare, realizarea investiției și exploatare, pot fi atinse valori de 60—75%, ceea ce ar determina economii mergînd pînă la 30—40% din consumul inițial. Măsurile pe această linie pot fi simple, fără să necesite investiții, ca de pildă închiderea clapetelor de aer de ardere și de gaze arse la oprirea cazanelor, limitarea temperaturii de furnizare a apei calde menajere la 55°C, eliminîndu-se consumul de supraîncălzire, optimizarea și respectarea diagramelor de consum etc., sau pot necesita unele investiții, dar nesemnificative, cum ar fi de exemplu: echilibrarea circuitelor de încălzire între diferiți consumatori prin diafragme, izolarea termică mai bună a cazanelor și conductelor, montarea de robinete cu reglaj termostatic la fiecare consumator ș.a.

De fapt, chiar în condițiile unui consum casnic mai mic de combustibili, poate fi realizat un confort termic corespunzător printr-o serie de măsuri, care trebuie luate atît la nivelul economiei, cît și de către locatari. Astfel, un mare rol în creșterea eficienței încălzirii locuințelor revine izolației termice. Prin izolarea termică a locuințelor scade pe toată durata exploatarei,

consumul de energie și se reduce mărimea surselor de căldură, dar cresc, inițial, cheltuielile determinate de realizarea izolației termice. Cele două tendințe se întîlnesc într-un punct, marcînd izolația optimă a clădirii, mai sus de care izolația costă mai mult decît cîștigul în energie și sub care cheltuielile cu energia sînt mai mari decît economia de investiții pe seama izolației termice. Dar în aceste calcule trebuie să se țină seama neapărat de tendința prețurilor la energie, mai ales că noile construcții au o durată mare de utilizare.

Fiecărui sistem de încălzire îi corespunde o izolație optimă specifică. La locuințele individuale, izolația termică optimă permite economisirea a cca. 50% din energia care s-ar consuma dacă clădirea ar fi neizolată. La locuințele din blocurile cu parter și patru etaje, prin izolare termică, se obține o economie de energie de cca. 12%, iar la blocurile înalte, cu 8—10 etaje, economia se ridică la cca. 8%. În general, cu cît numărul de apartamente este mai mare, sînt mai puțini pereți exteriori și economia de combustibil scade în valoare relativă, rămîind totuși substanțială în valoare absolută: existența izolației termice la toate construcțiile ar fi determinat în anul 1980 economia de cca. 4 milioane tone combustibil convențional, echivalentul a aproape 10 milioane tone lignit.

În plus, izolarea clădirilor, conferă acestora o mai mare inerție termică. Pe baza experimentărilor efectuate la Institutul de cercetări și modernizări energetice, s-a constatat că la o clădire bine izolată, după 4 ore de la întreruperea sursei de căldură, temperatura interioară scade cu numai 2°C, în timp ce la o clădire neizolată scade cu 10—15°C. Desigur, problema izolării s-a complicat în ultimii ani, prin interzicerea folosirii polistirenului expandat ca izolanț, sau a altor produse care derivă din petrol sau sînt energofage, cum ar fi vata de sticlă. de exemplu. În prezent se folosesc în cea mai mare măsură plăci din beton celular autoclavizat și se fac experimentări cu plăci din talaș și rumeguș, din puzderie de in și cîneapă, din paie tocate ș.a. cu amestec de ciment și silicați.

În orice caz, creșterea prețurilor la energie determină căutări intense pe plan mondial și tehnicile de izolare termică se află în continuu progres. Pentru a da un singur și foarte recent exemplu, în Franța a fost creată o peliculă transparentă izolatoare care, aplicată pe geamuri, iarna, radiază spre interior de două ori mai multă căldură decît geamurile obișnuite, astfel încît reduce cu pînă la 38% pierderile de căldură. Practic, un geam simplu, astfel tratat, are efect izolator echivalent cu al unui geam dublu. În schimb vara reflectă 79% din energia solară și reduce cu 37,5% efectul termic în interior. Important este și faptul că pelicula poate fi aplicată direct de locatari. De asemenea, aceștia mai pot contribui la o bună izolare termică a locuinței și prin limitarea rosturilor la uși și ferestre cu purfix, aerisirea rațională în timpul iernii, montarea unor panouri reflectorizante (ex. din plăci fibrolemnoase melaminate) în spatele caloriferelor pentru a nu mai fi absorbită o parte din căldura emisă de pereții pe care sînt montate ș.a.). Izolarea termică permite să se beneficieze în mai mare măsură și de aportul de căldură adus de diverse surse din locuință, sau cum se mai numește „căldura gratuită”. Sursele tipice de căldură gratuită au următoarele echivalente de valori termice: o persoană — 95 W (80 Kcal/h), căldura solară ce revine la un metru pătrat de fereastră — 290 W (250 Kcal/h), un bec electric de 60 W — 60 W (50 Kcal/h), un televizor — 175 W (150 Kcal/h) etc.

În economisirea resurselor energetice accentul principal trebuie însă axat pe căile care oferă posibilități mult mai mari. În primul rînd, cred că toate eforturile trebuie concentrate spre îmbunătățirea randamentului energetic global. În balanța energetică a fiecărei națiuni, pierderile totale au valori impresionante: în S.U.A. 52,51% în 1970, în Europa 67,02% în 1972, din care în Europa occidentală 66,77%, și în Europa orientală 67,99%. România, cu un randament global de cca. 35%, ocupă o poziție medie față de celelalte țări europene, avînd o evoluție corespunzătoare. Pierderile, însumînd 65% din totalul energiei consumate, rămîn totuși mari. Consumul de energie primară pe unitatea de venit național, deși a scăzut în ultimii ani, este încă mare comparativ cu alte țări. Astfel, consumul de energie primară pe un dolar produs național brut a fost în 1974 de 2,19 kg combustibil convențional și a scăzut în 1976 la 2,01 kg combustibil convențional, în timp ce acest consum a fost de 1,90 în R.D. Germană, 1,43 în Iugoslavia, 1,87 în Polonia, 1,63 în Un-

garia, 0,88 în Austria, 0,80 în Franța, 0,91 în R.F. Germania, 1,14 în Italia, 1,53 în Regatul Unit, 0,83 în Spania, 1,72 în S.U.A., 0,80 în Suedia. Referindu-se la aceeași problemă, dar sub un alt aspect, tovarășul Nicolae Ceausescu arătând că în anul 1985 consumul de combustibil convențional va fi de circa 5 000 kg pe locuitor și cel de energie electrică va depăși 3 500 kWh, subliniind că „aceste consumuri sînt la nivelul — și unele chiar depășesc — țărilor dezvoltate industrial, cu un venit național de două și chiar de trei ori mai mare decît al nostru. Aceasta înseamnă că noi consumăm multă energie și obținem încă o rentabilitate slabă în industrie. Trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obținem o creștere mai puternică a producției industriale și agricole, a produsului social și național“.

O măsură eficientă de creștere a randamentului energetic, în direcția căreia s-au făcut pași mari în țara noastră, dar care, din păcate, este limitată, o constituie grăbirea amenajării apelor interne și instalarea unei puteri cît mai mari în hidrocentrale. Pe lângă faptul că se produce energie electrică fără combustibili fosili, însuși consumul tehnologic propriu este mic: 0,78% față de cca. 6% la centralele care funcționează cu hidrocarburi și aproape 8% la cele pe cărbune.

Spre a avea o idee despre ponderea energiei hidroenergetice în totalul energiei primare, evidențiem cîteva cifre din lucrarea „Resursele mondiale de energie 1950—1974“, editată de Națiunile Unite în 1976. Energie hidroelectrică și nucleară: România 1%, Bulgaria 2,5%, Austria 8,3%, Iugoslavia 6,4%, Spania 6,2%, Suedia 16,3%. Prin intrarea în funcțiune a hidrocentralelor de pe Olt și a complexului hidroenergetic Stinca-Costești de pe Prut, precum și a unui mare număr de microhidrocentrale, desigur că raportul față de alte țări s-a îmbunătățit în ultimii ani în ce privește ponderea energiei hidroenergetice în totalul energiei primare și se va îmbunătăți în continuare după intrarea în funcțiune a Hidrocentralei Porțile de Fier II, precum și a altor obiective prevăzute în plan. Sînt necesare însă, în continuare, eforturi mari pentru amenajarea întregului potențial hidroenergetic al țării, în conformitate cu programul de largă perspectivă aprobat de conducere în acest domeniu și cu programul de realizare a surselor de energie nucleară.

O altă cale importantă de economisire a energiei o constituie diminuarea consumurilor prin introducerea de tehnologii perfecționate, îmbunătățirea randamentelor pe toată filiera de producere, transport și distribuție a energiei, folosirea resurselor secundare. Pe această linie, din indicația conducerii, au fost întreprinse ample măsuri, s-au elaborat programe speciale pe domenii de activitate, realizîndu-se o reducere a consumurilor, în industrie, în 1980, față de 1975, cu peste 20%. Consumul de combustibil la un milion lei producție industrială a scăzut în cursul cincinalului trecut cu 20—24% la Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Construcțiilor de Masini și Ministerul Industriei Chimice.

În sfîrșit, reducerea consumului de combustibili fosili poate fi realizată și prin folosirea energiilor neconvenționale: energia solară, eoliană, geotermică, a apelor geotermale, conversia deșeurilor menajere, agricole și industriale etc.

Civilizația industrială a trăit pînă în prezent exclusiv pe seama exploatării energiei stocate în combustibili clasici de-a lungul erelor geologice, energie finită și deci epuizabilă. Din această cauză, de acum înainte se are în vedere tot mai mult contribuția energiilor neconvenționale, dintre care energia solară pare deocamdată cea mai importantă. După părerile cercetătorilor în domeniu, ar fi suficient să se acopere o mîime din suprafața Terrei cu captatori, pentru a se dispune anual de 60 miliarde megawați/h, ceea ce reprezintă de 40 de ori consumul mondial actual de energie. În Franța, de exemplu, energia solară se utilizează deja, desigur la scară încă redusă, la încălzirea locuințelor, producția apei calde menajere, încălzirea piscinelor, răcirea locuințelor în timpul verii, desalinizarea apelor marine și chiar, experimental, la un cuptor pentru topit metale. Suprafețele captatorilor solari au crescut an de an, evoluînd de la 1 000 mp în 1974, la 4 000 mp în 1975, 12 000 mp în 1976, 40 000 mp în 1977. La finele anului 1980, erau asigurate cu energie solară 12 000 locuințe, iar în 1985, se speră ca energia solară să dețină o pondere de 4—6% în totalul consumului casnic de combustibil.

În țara noastră a fost elaborat un program special care grupează activitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică orientate spre găsirea unor soluții tehnice eficiente economice pentru punerea în valoare a surselor și purtătorilor de energie neconvenționale. Se au în vedere, în principal, soluții complementare sau de înlocuire față de energia bazată pe hidrocarburi, cum ar fi: valorificarea complexă a apelor subterane termale; folosirea practică a energiei solare; dezvoltarea utilizării energiei eoliene; valorificarea deșeurilor urbane, din agricultură și zootehnia industrială; conversia cărbunilor inferiori și a sisturilor bituminoase; utilizarea hidrogenului ca purtător de energie; perfecționarea și realizarea de noi surse electrochimice; conversia magnetohidrodinamică a căldurii; noi soluții energetice în transporturi; noi procese și tehnologii din domeniile fizicii, chimiei și biologiei cu aplicații potențiale în energetică. Conform programului, punerea în valoare a noilor surse de energie își va aduce contribuția la acoperirea necesităților de energie ale țării, încă în acest cincinal. Efectele lor economice se vor face însă simțite mult mai mult în cincinalul următor.

Apreciem că, în perspectiva înlocuirii inevitabile, treptate, în următorii 20—30 de ani a petrolului ca sursă de energie cu alte surse primare, introducerea în circuitul economic a unor noi surse energetice, îndeosebi a acelor care se reînnoiesc în mod natural, ca energia solară, eoliană și geotermală, reprezintă o sarcină importantă și actuală care necesită eforturi susținute din partea tuturor sectoarelor cercetării științifice și ingineriei tehnologice. În ce privește energia nucleară, apare necesară implantarea și dezvoltarea moderată și eșalonată de centrale nucleare electrice, și credem că fără să se ajungă într-un viitor apropiat ca acest tip de energie să constituie una din sursele de bază în acoperirea balanței energetice, întrucît resursele de uraniu cunoscute pînă în prezent sînt relativ mici.

În cadrul acțiunii generale de economisire a energiei, o sarcină deosebită a etapei o constituie disponibilizarea combustibililor superiori, folosiți în prezent la producerea energiei electrice, energiei termice sau în procese tehnologice, în scopul valorificării lor mai eficiente în alte sectoare. Rezolvarea acestei sarcini vizează trecerea de la consumul de gaze și păcură la consumul de combustibili solizi în termocentralele care mai folosesc în prezent asemenea combustibili, grăbirea intrării în funcțiune a termocentralei pe bază de sisturi bituminoase din zona Anina, valorificarea resurselor energetice secundare nerecuperate, modernizarea sau înlocuirea tehnologiilor de fabricație cu consumuri energetice ridicate, modernizarea sau înlocuirea arzătoarelor și cazanelor de apă caldă, cu consum mare de combustibil, accelerarea producerii cazanelor pe combustibili solizi în gama necesară de tipuri, extinderea la maximum posibil a producerii de energie hidroelectrică, urmărirea utilizării raționale a combustibililor la toți consumatorii — industriali sau casnici.

Pentru îndepărtarea spectrului crizei energetice, strategia energetică românească trebuie să aibă în vedere toate mijloacele și posibilitățile de conservare și gospodărire rațională a energiei, urmărind, în principal, cercetarea exhaustivă și evaluarea rezervelor naționale, inclusiv prin metode avansate ca teledetecția, dezvoltarea industriei cărbunelui, avînd în vedere sursele mari de care dispunem și asigurarea unor tehnologii de conversie a cărbunelui în combustibili sintetici, dezvoltarea industriei petrolului, punîndu-se accent pe creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcăminte, precum și pe abordarea unor noi orizonturi petroliere posibile, prin foraj la mare adîncime și foraj marin, dezvoltarea și modernizarea industriei energiei electrice, creșterea tensiunilor de transport, pentru diminuarea pierderilor în rețea, și a gradului de interconectare a rețelelor electrice, modernizarea sistemelor de dispecerat, conexiune și comutare, cercetarea și dezvoltarea surselor alternative de energie, între care, așa cum am mai spus, combustibili sintetici, energia hidrogenului, valorificarea energiei solare, eoliene, hidrogeotermale ș.a.

Virgil DINCA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CREȘTEREA ECONOMICĂ și dezvoltarea au polarizat gândirea economică din perioada postbelică, atât în legătură cu aspirația generală spre sporirea bunăstării cit și în legătură cu deficiențele care se manifestau în funcționarea mecanismelor economice din diferite țări și la scară mondială (decalaje, dezechilibre, crize etc.). Pe baza metodologiei keynesiste și „neoclasică”, numeroși gânditori din țările capitaliste dezvoltate (ca de pildă: R. F. Harrod, E. D. Domar, S. Kuznets, J. Tinbergen, T. C. Koopmans, L. Stoleru etc.) au investigat mai ales aspecte cantitative și funcționale ale creșterii economice, legate îndeosebi de progresul tehnic (acumulări, investiții și rata creșterii economice, precum și numeroși coeficienți tehnico-economici legați de aceste categorii). Din perspectiva socialismului care se dezvolta în largime și se consolida, numeroși specialiști au abordat de pe poziții marxiste problemele creșterii economice și ale dezvoltării nu numai în legătură cu progresul tehnic, ci mai ales pornind de la valențele de progres ale relațiilor de producție socialiste (ca de pildă: S. G. Strumilin, M. Kalecki, E. Dobrescu, J. Kornai etc.).

Confruntările de idei care au avut loc în jurul acestei problematici în decursul perioadei postbelice au adus numeroase clarificări privind conținutul celor două procese economice – creștere, privită ca un proces mai ales tehnic; dezvoltare – un proces de evoluție profund, economic-social – privind factorii care le condiționează, interdependența dintre ele, precum și implicațiile lor social-politice –, clarificări ce au fost binevenite în situația în care mulți specialiști confundau dezvoltarea cu creșterea economică.

Fiind abordată din unghiuri de vedere foarte diferite, cu ajutorul metodologiei tradiționale a gândirii economice burgheze convenționale (consacrată îndeosebi relațiilor cantitative și funcționale ale variabilelor implicate în aceste procese) sau cu ajutorul metodologiei materialist-dialectice (care implică legarea cercetării cantitative de analiza calitativă, a studierii legilor economice obiective cu stimularea inovației și creativității umane), această problematică s-a reflectat în viziuni foarte diferite despre creșterea economică și dezvoltare. Era firesc, în aceste

Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (1)

condiții, să se ajungă la modele și teorii de creștere economică și de dezvoltare extrem de diferite în ce privește rigoarea construcției lor interne, valoarea lor cognitivă și utilitatea lor practică, capacitatea lor prospectivă și deci folosirea lor în activitatea de prognoză și planificare.

Pe măsura înaintării investigațiilor în acest domeniu au apărut probleme noi legate de nivelul la care erau examinate procesele economice (micro-, macro- și mondoeconomic) și de orizontul de timp avut în vedere pe termen scurt, mediu și lung). De la analiza creșterii la scară macroeconomică pe termen scurt și mediu (R. F. Harrod, E. D. Domar, N. Kaldor, J. Robinson etc.) atenția specialiștilor s-a deplasat treptat spre analiza creșterii economice la scară globală sau planetară (J. W. Forrester, D. L. Meadows, M. Mesarovič, E. Pestel, J. Tinbergen, W. Leontief, G. O. Barney etc.), pe termene din ce în ce mai lungi (un sfert, o jumătate de secol sau chiar un secol întreg), corelind problematica strategiilor dezvoltării cu încercările de prospectare a viitorului (E. Mishan, H. Kahn, A. Toffler etc.). De la investigații preponderent teoretice ale acestei problematice (W. A. Lewis, J. Tinbergen) sau preponderent empirice (W. Leontief, S. Kuznets), cercetarea creșterii economice a trecut la studii comparative pe țări (E. F. Denison), la minuțioase cercetări tehnico-economice pe subprobleme cum sint acumularea, investițiile (J. Robinson, E. S. Phelps), coeficienții care încearcă să cuantifice influența reciprocă a variabilelor din modelele de creștere economică și rezultatele acestui proces (funcția producției, coeficientul capitalului, eficiența investițiilor, multiplicatorul, acceleratorul etc.), precum și la analiza comparativă a instrumentarului analitic utilizat de diferiți autori cu prilejul cerce-

tării creșterii economice și a dezvoltării (F. A. Samuelson, R. Dorfman, R. Solow, G. O. Barney etc.).

Larga utilizare a metodelor matematice în domeniul modelării economice a ușurat considerabil acest proces, dar a dat naștere și unor capcane greu de evitat, nu numai pentru publicul neinițiat, ci chiar și pentru unii specialiști. În literatura economică burgheză convențională s-a manifestat, cu timpul, o **tendință de tehnificare** a problematicii creșterii economice și a metodelor de rezolvare a acesteia, a fost pus accentul pe aspectele cantitative și relațiile funcționale ale diferitelor variabile implicate în procesul creșterii economice și pe ecuațiile care încercau să redea aceste relații uitând sau ocolind cu bună știință determinările calitative, concret-istorice ale acestui proces în diferite țări ale lumii și deci obiectivele social-politice diferite care erau urmărite de creșterea economică în fiecare caz în parte. Insuficiența sau absența unuia dintre factorii de creștere (de exemplu, a capitalului) era considerată drept o explicație suficientă a subdezvoltării unei țări: (R. Nurkse – teoria cercului vicios al subdezvoltării datorită insuficienței de capital), ocolind, de fapt, rădăcinile mai adevărate ale fenomenului semnalat și analiza mecanismului economico-social care a dus la insuficiența respectivă.

Folosirea matematicii în cercetarea creșterii economice a conferit o aureolă de rigoare științifică modelelor și teoriilor despre creșterea economică, deși aceasta nu era prezentă în mod real în toate cazurile. Iluziile care au apărut pe acest teren au fost amplificate de ruptura care a apărut între acest instrumentar matematic de analiză cantitativă și cerințele mai complexe ale analizei calitative a creșterii economice și a dezvoltării, însăși conținutul social diferit pe care-l aveau aceste procese în diferite țări ale lumii. Aceasta a dus la o **îngustare artificială** a problematicii creșterii economice, la absolutizarea relației cantitative dintre acumulare, investiții și venit, iar în final la identificarea creșterii economice cu dezvoltarea și a ambelor procese cu progresul social. În mod indirect, aceasta a dus la repunerea în circulație, fie și parțială, a unor elemente ale teoriei desuete a echilibrării automate a economiei mondiale,

FIȘE

EDUARD RĂDĂCEANU

limbaje de simulare

● Literatura de specialitate în domeniul utilizării calculatoarelor electronice s-a îmbogățit recent cu o nouă lucrare. Este vorba de cartea „Limbaje de simulare”, tipărită la Editura Militară sub semnătura lui Eduard Rădăceanu. După cum precizează

ză însuși autorul, lucrarea are un dublu caracter: informativ și formativ. Pe de o parte, ea realizează introducerea în problematica simulării și a aplicațiilor acesteia ca metodă de studiu, în aria proceselor complexe (tehnice, economice etc.). Pe de altă parte, prin modul de abordare și prezentare a limbajelor de simulare, utilizând o gamă largă de exemple, volumul urmărește facilitarea accesului cititorului la însușirea acestor limbaje și, în special, la utilizarea lor concretă în construirea și studierea modelelor de simulare. Cartea pune în evidență în aceeași măsură virtuțile utilitare ale metodei simulării care au determinat ca domeniile sale de aplicabilitate să cunoască o extindere rapidă. Extindere consem-

nată nu numai în domeniul în care experimental nu este posibil sau nu se justifică din punct de vedere economic, dar și în multe alte sfere ale investigației științifice: dimensionarea fluxurilor tehnologice și conducerea producției industriale, jocurile decizionale etc.

Valorificarea resurselor

● Într-una din aparițiile sale recente (numărul din iunie a.c.) revista de economie din Republica Democrată Germană „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT” înseamnă un material consacrat posibilităților de utilizare eficientă în economie a materialelor și resurselor energetice recuperabile. Astfel, în articolul „Öko-

nomische Aspekte stoff- und energiewirtschaftlich effektiverer Technologien und einer verstärkten wirtschaftlichen Nutzung von Abprodukten als Sekundärrohstoffe” (Aspecte ale elaborării de tehnologii eficiente în utilizarea mai economicoasă a reziduurilor și materialelor secundare) autorul – Kurt Kutzschbach – consideră că în prezent problema recuperării și a reutilizării materialelor secundare și a energiei se cere gândită cu deosebită înțelegere într-un plan practic. Și anume, pe de o parte, în direcția elaborării unor tehnologii care să permită valorificarea lor economicoasă, iar pe de altă parte la nivelul sistemului de planificare, macro și microeconomică, în sensul elaborării și integrării unor indicatori specifici acestor activități în sistemul ge-

cu toate că postulatul autoreglării capitalismului la scară macroeconomică a fost demolat, în esență, încă în perioada interbelică de către J. M. Keynes.

În felul acesta s-a ajuns la **absolutizarea creșterii economice**. S-a considerat că preocuparea pentru sporirea venitului național ar fi **suficientă** pentru a asigura dezvoltarea și progresul omenirii în mod automat. Pe această cale, creșterea economică a fost transformată într-un scop în sine, susținut prin referirea la diferite „miracole” economice (nordamerican-vestgerman, japonez etc.). S-a luat în considerație, apoi, ideea potrivit căreia creșterea economică s-ar transmite în mod automat și spre alte zone ale lumii, că ar putea apare pe această cale și alți „poli de creștere” care ar difuza acest proces prin „efectul de antrenare” sau de „propagare”, depășind în mod spontan starea de subdezvoltare care se manifesta tot mai pregnant în perioada postbelică.

Dublind apologia creșterii economice de tip tradițional cu prejudecăți anticomuniste, unii autori burghezi (W. W. Rostow) au încercat să imprime acestei viziuni elitiste și tehnocratice despre creștere și dezvoltare un caracter de generalitate, enunțând teoria stadiilor dezvoltării. Aceasta urmărea să acrediteze, pe de o parte, ideea că subdezvoltarea ar fi „o stare normală” pe care ar fi cunoscut-o toate popoarele lumii, iar pe de altă parte, ideea că subdezvoltarea ar putea fi lichidată prin transmiterea automată a creșterii economice de la țările dezvoltate spre țările subdezvoltate, pe calea fluxurilor comerciale și financiare internaționale.

Viziunea simplificatoare despre creșterea economică și dezvoltare, ca și imaginea idilică despre „transmiterea” creșterii și dezvoltării spre țările sărace prin canalele tradiționale ale relațiilor economice internaționale au fost infirmate de procesul adâncirii decalajelor și al manifestării subdezvoltării pentru o parte însemnată a omenirii în perioada postbelică, ceea ce a dus treptat la discreditarea acestei viziuni, determinându-i pe specialiști să reconsidere în mod critic și autocritic metodologia folosită anterior și să abordeze mai realist, mai cuprinzător problematica creșterii economice și a dezvoltării.

Treptat, în decursul perioadei postbelice, s-au acumulat obiecțiuni și critici din ce în ce mai consistente la adresa viziunii burgheze convenționale despre creștere economică și dezvoltare, precum și despre corelația dintre acestea și desfășurarea relațiilor economice internaționale.

Din interiorul gândirii burgheze înseși au fost criticate mai ales excesul de formalizare matematică (printre alții și de către W. Leontief), neluarea în considerare a repartitiei venitului național (N. Kaldor, J. Robinson) și costul crescând al creșterii economice pe baze tradiționale (E. J. Mishan, W. Nordhaus, J. Tobin, S. C. Kolm). Din afara teoriei burgheze a fost criticată mai ales ignorarea determinării social-politice a creșterii economice de către gândirea burgheză convențională, ignorarea consecințelor economice și social-politice inegale ale creșterii economice în diferite țări ale lumii, îndeosebi a inegalităților în repartitia venitului național. **Gândirea economică marxistă** a atras atenția asupra tipurilor diferite de creștere economică în funcție de natura obiectivului urmărit în procesul sporirii venitului național (profitul unei minorități sau ridicarea nivelului de trai al maselor populare) și a analizat mecanismul creșterii economice pornind de la contradicțiile antagoniste care sînt inerente creșterii economice din capitalism (M. H. Dobb, P. A. Baran, Ch. Bettelheim, A. Pesenti, O. Lange, M. Kalecki etc.) sau de la noua logică și noua calitate a oamenilor muncii care decurg din proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și conducerea planificată a economiei socialiste la scară macroeconomică (L. V. Kantorovici, V. S. Nemchinov, B. N. Mihalevski, O. Lange, M. Kalecki, E. Dobrescu, M. H. Dobb, Ch. Bettelheim, M. Décarliot, A. Pesenti etc.). Gândirea economică radicală (J. Attali, A. Emmanuel etc.) a pus accent pe urmările sociale negative ale creșterii economice tradiționale, îndeosebi pe exploatare, atenuare, subdezvoltare, cursa înarmărilor etc.

La confluența dintre gândirea economică marxistă și cea radicală, pe de o parte, și elementele raționale și realiste din gândirea unor autori burghezi, pe de altă parte, precum și în lupta împotriva tuturor formelor de dogmatism, decenii al 8-lea al secolului nostru a marcat o

cotitură importantă în teoria despre creșterea economică și dezvoltare, examinate corelat la scară națională și internațională. Esența acestei coticuri constă în critica și depășirea viziunii elitiste (tehnocrate sau „economiste”) despre creșterea economică și dezvoltare, în pătrunderea unui puternic suflu innoitor – constituit mai ales prin prisma cerințelor de economisire riguroasă a materiilor prime și energiei cit și prin prisma reconvertirii din acest unghi a teoriilor de creștere și dezvoltare, în pătrunderea unui suflu democratic și umanist. În acest domeniu. Aceasta a impus atât **redefinirea problematicii dezvoltării** (imbogățirea ei considerabilă), cit și deplasarea analizei spre factori calitativi, lărgind orizontul cercetării în timp (pe termen lung) și în spațiu (la scară planetară, în funcție de trăsăturile ordinii internaționale actuale și de perspectiva instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale).

Pornind de la faptul real al restricțiilor pe care le pun resursele naturale limitate în calea creșterii economice și a dezvoltării popoarelor lumii, dar în același timp, ocolind piedicile de natură social-politică ce stau în calea acestor procese, un grup de economiști nordamericani ajung la concluzia îngrijorătoare potrivit căreia „Cu tot progresul revoluționar în tehnologie, viata pentru cea mai mare parte a populației de pe Pământ va fi mai precară în anul 2000 decît este acum, dacă națiunile lumii nu vor acționa decisiv pentru a modifica tendințele actuale”¹⁾.

Pentru ca națiunile lumii să întreprindă o astfel de acțiune curajoasă este nevoie, evident, ca ele să înțeleagă natura tendințelor actuale, resorturile care le pun în mișcare. Se pune, deci, întrebarea hotărîtoare dacă gândirea burgheză tradițională (convențională) este sau nu capabilă să ofere o astfel de înțelegere, să constituie suportul științific pentru strategiile pe care urmează să le practice națiunile lumii pînă la sfîrșitul secolului nostru.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

1) The Global 2000 Report to the President. Entering the Twenty First Century, The Summary Report, volume one, 1980, p. L

neral de indicatori de plan. Din perspectiva primului aspect, K.K. consideră că o atenție deosebită ar trebui să se acorde creării bazelor științifico-tehnologice ale tehnologiilor de recirculare a materiilor secundare, deopotrivă cu găsirea unei game cit mai bogate de utilizări a acestor substanțe utile. Cit privește mecanismul de planificare, autorul accentuează importanța includerii între parametrii noilor produse a unor elemente noi: capacitatea de recirculare a acestora, costul recuperării materiilor încorporate în produs etc.

Invenție

● Comentind, în articolul „Les franc – maçons de l'invention”, publicat în numărul din iulie a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE”, semnificația înflințării și dezvoltării rapide a așa-numitei „Or-

ganizații naționale a cercetătorilor și utilizatorilor de invenții din domeniul industriei” (S.N.C.U.P.I.), Gérard Morice consideră că organizația respectivă îndeplinește deopotrivă o funcție economică și socială însemnată. Deoarece – practica celor cîțiva ani de existență a S.N.C.U.P.I. o demonstrează din plin – pe această cale se realizează o legătură mai bună, mai flexibilă între inovatori și mediul industrial, ceea ce, pe ansamblu, este profitabil pentru întregă economie. După cum susține G.M., în acest cadru inventatorii găsesc un sprijin calificat sub aspect juridic dar și sub aspect facilitărilor de contacte cu industriașii interesați în aplicarea invențiilor. Totodată, fapt cu mult mai important, noua organizație a luat inițiativa creării

unor micro-unități industriale în care inventatorii își pot materializa ideile sub forma prototipurilor și a produselor noi.

„Logica cercetării”

● Faptul că în ultimele decenii lucrările consacrate cunoașterii mecanismului intern al dezvoltării științei, legitățile sale specifice, au cunoscut o puternică proliferare, exprimă nu numai încercarea de a înțelege dintr-o perspectivă particulară (una din multiplele posibile) triada știință-societate-economie. În aceeași măsură acest efort de cunoaștere corespunde dezideratului oamenilor de știință de a surprinde acele elemente apte să asigure unitatea științei, să evidențieze unitatea în diversitate, elementele comune ce leagă deopotrivă științele exacte și pe cele social-umane, între care și

FISE

economia. În această optică, publicarea, în versiune românească, la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ a lucrării filozofului austriac Karl Popper – Logica cercetării – reprezintă un eveniment editorial. Se creează astfel posibilitatea accesului cititorului din țara noastră la una din lucrările fundamentale ale filozofiei științei. Deopotrivă, ținînd seama că prima ediție a lucrării a apărut în anul 1934, ideile și concluziile cărții pot fi proiectate și evaluate în lumina schimbărilor profunde pe care ultimii cincizeci de ani l-au consemnat în planul dezvoltării științei, al implicării sale în accelerarea progresului social.

TĂRILE SOCIALISTE

LA CONFLUENȚA A DOUĂ CINCINALE

EVOLUȚIA DIFERITILOR FACTORI de influență — și nu în ultimul rând conjunctura economică mondială — au determinat o serie de mutații în politica social-economică a țărilor socialiste, deplasări în privința preocupărilor majore legate de dezvoltare, paralel cu diversificarea și perfecționarea pirghiilor și instrumentelor economico-financiare, legislative, administrative etc., folosite pentru promovarea noilor orientări pe termen mediu sau lung.

S-a făcut tot mai pregnant simțită necesitatea de a studia perspectiva pe termen lung și de a stabili o strategie corespunzătoare, la nivel național, de către fiecare partid comunist sau muncitoresc, de guvernământ, într-o serie de țări socialiste fiind deja elaborate complexe de măsuri sau chiar ample programe directive, cunoscute sub genericul de strategii economice ale deceniului al nouălea.

Spre o nouă calitate a întregii activități economice

DIN CONFRUNTAREA tematicii planurilor pe termen mediu și lung (septenale) din a doua jumătate a deceniului trecut și prima jumătate a deceniului actual, se reliefează diferențierea apreciabilă pe țări a obiectivelor majore, determinată de nivelul diferit de dezvoltare, precum și de capacitatea specifică de reacție și adaptare a fiecărei economii naționale la condițiile în continuă schimbare ale diviziunii muncii pe plan internațional. În același timp, programele de dezvoltare social-economică a țărilor socialiste se remarcă printr-o serie de trăsături și priorități asemănătoare într-o măsură mai mare sau mai mică.

Astfel, un asemenea obiectiv urmărit în politica economică a țărilor socialiste în perioada examinată (1976—1985) îl constituie accentuarea rolului factorilor intensivi în economia națională, trecerea treptată de la formele și pirghiile legate de dezvoltarea extensivă la cele proprii dezvoltării intensive.

Accentuarea rolului factorilor intensivi se realizează, desigur, în modalități specifice fiecărei țări, dintre acestea putând fi menționate:

— **modernizarea structurii economice** (în primul rând a industriei), precum și a capacităților de producție. La stabilirea priorităților de dezvoltare a diferitelor ramuri și producții se ține seama în mai mare măsură de nivelul consumului aferent de energie și materii prime, de faptul dacă ele se bazează pe materii prime autohtone sau procurate din import, dacă au sau nu asigurată desfacerea produselor lor pe piața internă sau la export ș.a.m.d.

— **aplicarea unui nou sistem de conducere în economie**, bazat, în general, pe autogestiunea economico-financiară. Este vorba de un evantai larg de situații — de la diverse măsuri organizatorice în vederea gospodăririi chibzuite a resurselor materiale, financiare și de muncă și pînă la perfecționări mai mult sau mai puțin profunde ale mecanismului economic;

— **sporirea rolului cercetării științifice și eforturi** pentru introducerea accelerată a progresului tehnic în toate domeniile de activitate;

— **promovarea unei politici mai mult sau mai puțin avansate de economisire a materiilor prime și materialelor, combustibililor și energiei**, bazarea în măsură crescîndă pe resursele materiale interne.

Întrucît, începînd din a doua jumătate a deceniului trecut, și economia țărilor socialiste se resimte de pe urma impactului unor fenomene economice nefavorabile care au loc în lume, cum sînt: „criza” energiei și a materiilor prime, recesiunea economică prelungită din țările capitaliste, variațiile bruște ale prețurilor de pe piața mondială la diferitele grupe de mărfuri sau recrudescența măsurilor protecționiste în comerțul internațional, în planurile economice ale practic tuturor țărilor socialiste se găsesc prevederi — mai mult sau mai puțin riguroase, în funcție de gradul de dependență al economiei naționale respective de comerțul exterior — vizînd echilibrarea balanței schimburilor comerciale și a celei de plăți externe, reducerea datoriei externe. Căile folosite de regulă constau în: asigurarea unui ritm devansator al creșterii exporturilor față de importuri; restructurarea exporturilor prin micșorarea ponderii produselor energo-intensive și sporirea ponderii articolelor avînd un înalt grad de prelucrare; substituirea unei serii de importuri, prin dezvoltarea unor producții similare, bazate pe resurse interne ș.a.

Totodată, țările socialiste pun, în perioada examinată, un accent crescînd pe **colaborarea și cooperarea internațională** — pe plan economic, tehnico-științific, industrial, precum și în alte sectoare de activitate. Ceea ce își găsește expresia în numărul tot mai mare de acorduri, convenții, contracte etc. bilaterale, încheiate la nivel guvernamental sau cu parteneri direcți din țările în curs de dezvoltare sau din țările capitaliste industrializate, precum și în extinderea și diversificarea colaborării multilaterale între țările socialiste membre ale C.A.E.R.

În sîrșit, o preocupare constantă, reflectată atît în prevederile cincinalului trecut cît și în cele ale cincinalului actual, o constituie eforturile de **menținere și ridicare în continuare a nivelului de trai al populației**. În acest sens, în numeroase țări socialiste se acordă o atenție sporită dezvoltării producției agricole, atît prin măsuri organizatorice și folosirea unor pirghii stimulative, cît și prin mărirea ponderii investițiilor alocate agriculturii, industriei alimentare și celei ușoare, în vederea extinderii și diversificării producției de mărfuri destinate să satisfacă tot mai bine cerințele de consum.

Concomitent, în ultimii ani și în perspectivă, în țările socialiste este încurajată dezvoltarea micii industrii, crearea de unități productive menite să valorifice în măsură crescîndă, cu investiții relativ reduse, resursele de materii prime și forța de muncă existente pe plan local, în primul rînd în scopul mării ofertei de bunuri de consum pentru populație.

Preocupări specifice — orientări prioritare

DUPĂ CUM SE VEDE din datele publicate, cuprinse în tabelul din pag. 25, previziunile pentru cincinalul următor (1981—1985) reflectă, în general, o transferare a accentului de pe realizările cantitative spre o serie de obiective calitative: asigurarea stabilității în dezvoltare și a unei mai bune armonizări între diferite ramuri și sectoare, restructurarea din mers a economiei și a principalelor sale ramuri în scopul ridicării eficienței acestora, întărirea competitivității și a poziției economiei naționale în cadrul diviziunii internaționale a muncii ș.a.m.d.

S-au afirmat și se afirmă în perspectivă pe primul plan al preocupărilor variate necesități, tendințe și orientări, legate înainte de toate de specificul dezvoltării istorice a fiecărei țări socialiste, de sarcinile prioritare care stau în fața fiecărui popor în raport cu etapa atinsă în înaintarea pe calea construirii socialismului și comunismului.

Axat pe sporirea eficienței, ca obiectiv major al întregii activități economice, planul național unic de dezvoltare economico-socială a **R. S. România** pe perioada 1981—1985 se caracterizează printr-o remarcabilă continuitate a dezvoltării dinamice: majorarea într-un ritm mediu anual de 7,1 la sută a venitului național, de 8,8 la sută a producției industriale nete, de 4,5—5,0 la sută a producției agricole globale etc. Alături de aceasta, se remarcă grija pentru întărirea rolului factorilor intensivi (în condițiile continuării, pe o treaptă superioară, a industrializării țării), dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei și accentuarea procesului de restructurare a acesteia, valorificarea superioară a materiilor prime și realizarea de produse competitive pe piața internațională. Se menține în continuare prioritatea acordată extinderii mai accentuate a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și dezvoltării puternice a agriculturii — aceste sectoare fiind considerate drept factorul decisiv al dezvoltării continue a economiei românești.

Deschizînd noi perspective de înaintare pe calea edificării integrale a societății socialiste în **R.P.S. Albania**, conform principiului sprijinirii pe propriile sale forte, cel de-al șaptelea plan cincinal (1981—1985) de dezvoltare a economiei și culturii albaneze prevede, între altele, creșterea rapidă a forțelor de producție în toate ramurile și sectoarele economiei naționale (ceea ce urmează să asigure, de pildă, un spor de 24 la sută al producției agricole), perfecționarea relațiilor de producție socialiste, ridicarea în continuare a nivelului de trai al populației etc.

În **R. P. Bulgaria** principala cale de dezvoltare și intensificare a economiei naționale în cursul cincinalului 1976—1980 a constat în modernizarea infrastructurii existente, în ridicarea

ECONOMIE MONDIALĂ

Dinamici ale dezvoltării economice (sporuri, în %)

Indicatorul	Bulgaria		Cehoslovacia		Cuba		R.D.G. Germană		Iugoslavia		România		Ungaria		U.R.S.S.	
	1980	1985	1980	1985	1980	1985	1980	1985	1980	1985	1980	1985	1980	1985	1980	1985
	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1975	1980
Venitul național	34,6	25-30,0	20,0	14-16,0	4,0 ^{1,2}	5,1 ^{1,2}	25,4 ³	28-30,0	cca. 6,0 ^{1,2}	cca. 4,5 ^{1,2}	41,5	41,1	17,0	14-17,0	24,0 ⁴	18-20,0
Producția industrială (globală)	cca. 35,0	30-35,0	25,0	18-20,0	4,0 ²	2,3 ²	32,3 ⁵	28-30,0	cca. 7,0 ²	cca. 5,0 ²	57,4	44,0 ⁵	18,0	19-22,0	24,0	26-28,0
Producția agricolă (globală)	cca. 12,0	20-22,0	9,0	cca. 10,0	3,5 ²	2,6 ²	1,0 ^{2,6}	26,4 ⁴	24,4 ⁴	12,0	12-15,0	9,0 ⁴	12-14,0 ⁴
Volumul total al investițiilor în economia națională ²	26,0 ⁷	...	cca. 75,0	15-20,0	27,0 ⁷	5,9 ²	...	cca. 1,5 ²	67,5	28,8	35,0	10,5-12,5	29,0 ⁴	12-15,0
Volumul total al transporturilor interne de marfuri	32,0	cca. 20,0	...	7-9,0	31,0 ⁸	3,2 ²	20,0	10,0	26,0 ⁴	14-15,0
Volumul total al comerțului exterior	de 1,8	cca. 4,0	cca. 3,0	cca. 25,0	...	30,0 ¹⁰	61,0	cca. 36,0	cca. 2,0 ^{2,6}	8,0 ^{2,11}	114,1	53,12	4,0 ¹¹	25-30,0
Desfășurările de marfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	30,0	20-22,0	20,2	...	20,0 ³	...	22,0	20-22,0	46,2	26,6	24,0	22-25,0
Productivitatea muncii, pe un lucrător (socială)	6,1 ²	30-35,0	...	17-19,0	3,4 ²	28-30,0 ²	cca. 2,0 ²	cca. 2,0 ²	40,4 ³	40,4 ³	25,0 ³	cca. 20,0	...	17-20,0
Veniturile reale ale populației	12,7 ¹⁴	16-18,0	cca. 23,0 ¹⁵	15-20,0 ¹⁴	21,0	21-25,0 ¹⁴	1,1 ¹⁴	peste 2,0 ¹⁴	34,0	19,0	8,0 ¹⁴	6-7,0 ¹⁴	...	16-18,0 ¹⁴
Locuințe construite și date în folosință (mii unități)	cca. 352	400	647	550	cca. 83	cca. 200	815 ¹⁶	330-350 ¹⁶	...	750	755 ¹⁷	30 ¹⁷	453	370-390	...	530-540 ¹⁸

1. Produsul social 2. Ritmul mediu anual de creștere 3. În cincinalul respectiv față de cincinalul precedent 4. Media anuală din cincinalul respectiv față de media pe cincinalul precedent 5. Producția industrială marfă 6. În prețuri constante 7. Volumul construcțiilor capitale 8. Intreaga activitate a transporturilor 9. În traficul feroviar 10. Cu țările membre ale C.A.E.R. 11. Numai volumul exporturilor 12. În prețurile planificate pe 1981 13. În industrie 14. Venitul real pe locuitor 15. Veniturile bănești ale populației 16. Inclusiv cele modernizate 17. Locuințe construite de stat 18. Milioane m³
Sursa: Comunicatele organelor centrale de statistică din țările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale pe ani 1976-1980; planurile de dezvoltare a economiei naționale a țărilor respective pe perioada 1981-1985, alte documente oficiale.

neîncetată a nivelului său tehnic și tehnologic, cu efecte favorabile asupra structurii producției, concentrării, specializării și cooperării acesteia. În cursul celui de-al optulea cincinal (1981-1985) accentul urmează să fie pus pe dezvoltarea prioritara a sectoarelor și producțiilor capabile să asigure intensificarea și dezvoltarea armonioasă a întregii economii naționale, pe ridicarea rapidă și o mai bună utilizare a producției de cereale (care urmează să atingă nivelul de 10,5-11 mil. tone), pe perfecționarea relațiilor de producție socialiste (în deosebi a organizării socialiste a muncii și a pregătirii cadrelor), precum și pe lărgirea și adâncirea participării Bulgariei la diviziunea internațională socialistă a muncii.

Direcțiile fundamentale ale dezvoltării economice și sociale a **R. S. Cehoslovace** pe anii 1981-1985, aprobate nu de mult de Congresul al XVI-lea al P. C. Cehoslovac (ca parte a strategiei pe termen lung a partidului), se axează pe ridicarea eficienței producției și a calității muncii, trecerea economiei pe calea dezvoltării intensive, utilizarea rațională a potențialului de producție, economisirea resurselor, perfecționarea conducerii, lărga desfășurare a inițiativei oamenilor muncii și antrenarea mai profundă a economiei cehoslovace în diviziunea internațională a muncii. A fost pus în aplicare un program complex de restructurare a industriei, prin dezvoltarea diferențiată a principalelor sale ramuri (în scopul ridicării competitivității produselor cehoslovace pe piața mondială), se accelerează procesele de modernizare și raționalizare a producției industriale, pe baza recurgerii la tehnica de vîrf din alte țări. Una din sarcinile de bază ale noului cincinal constă în urmărirea creșterii în continuare a veniturii naționale, în condițiile utilizării unui volum de resurse materiale și de muncă, aproximativ egal cu cel din cincinalul trecut.

În **R. P. Chineză** se află în curs de aplicare politica de reajustare, restructurare, consolidare și perfecționare a economiei naționale. Încă din 1979 au fost promovate măsuri de reajustare a proporțiilor între sectoarele de bază ale economiei (s-a modificat raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum, în favoarea acestuia din urmă; s-a accelerat dezvoltarea agriculturii și industriei ușoare etc.); totodată, a fost inițiată o reformă a organizării și conducerii activității economice, pe baza a trei principii: corelarea reglementării prin plan

cu reglementarea prin piață, luarea în considerare atât a intereselor pe plan central cât și a celor pe plan local, realizarea concordantei între interesele oamenilor muncii și cele ale întreprinderilor în care lucrează aceștia. Printre măsurile de reajustare, aplicate în prezent și în perspectiva apropiată, se numără: reducerea investițiilor în construcțiile capitale și concentrarea lor asupra celor mai avantajoase obiective de construcții; reducerea cheltuielilor bugetare pentru apărarea națională, a celor destinate subvenționării întreprinderilor nerentabile și a cheltuielilor cu caracter administrativ; acordarea de prioritate dezvoltării industriei ușoare; perfecționarea conducerii economice și reorganizarea întreprinderilor existente; asigurarea stabilității prețurilor și îmbunătățirea nivelului de trai al populației etc., preconizându-se în același timp să se continue politica de restructurare a economiei, pe baza extinderii experienței pozitive rezultate din promovarea reformei economice.

Oamenii muncii din **R. P. D. Coreeană** sînt antrenați în prezent în efortul de realizare a prevederilor celui de-al doilea plan septenal (1978-1984), sarcinile prevăzute pentru primele trei ani fiind îndeplinite înainte de termen. Principalele obiective strategice pentru deceniul actual constau în asigurarea construcției depline a societății socialiste în țară și ridicarea substanțială a nivelului de trai material și cultural al populației: în acest sens se preconizează ca în 1990 producția industrială să crească de 3,1 ori în comparație cu nivelul anului 1980, recolta de cereale să ajungă la 15 mil. tone, valoarea exportului să sporească de peste 4,2 ori ș.a.m.d. Una din orientările strategice fundamentale o constituie modernizarea economiei naționale, prin mecanizarea și automatizarea pe scară largă a producției, introducerea sistemelor de telecomandă în industriile-cheie (extractivă, metalurgică, chimică și cea a materialelor de construcții), în sectorul construcțiilor, în transporturi și comunicații etc. Pe linia perfecționării structurii economiei R. P. D. Coreene se prevede să se dezvolte cu prioritate industria extractivă și să se extindă rapid producția de energie electrică, prin construirea unui mare număr de hidrocentrale, centrale termice bazate pe cărbune și centrale atomice.

Printre cele mai de seamă orientări în îmbunătățirea structurii economiei naționale a **Republicii Cuba** în perioada 1976-1985 figurează dezvoltarea în continuare a industriei (în vede-

rea sporirii participării sale la formarea produsului social și a venitului național, precum și în scopul reducerii dependenței de importul unei serii de produse și al valorificării mai bune a resurselor interne de materii prime), diversificarea pe mai departe a producției agricole (prin extinderea plantațiilor de citrice și bananieri, a culturii orezului, a cartofului și legumelor, prin dezvoltarea intensivă a sectorului zootehnic etc.), lărgirea ofertei la export ș.a. În pofida unor dificultăți întâmpinate în cursul cincinalului 1976—1980, au fost obținute rezultate notabile în dezvoltarea economiei naționale, în perfecționarea administrației de stat, în introducerea noului sistem de planificare și conducere a economiei; prevederile pentru cincinalul 1981—1985 sînt menite să asigure avansul continuu al țării pe calea industrializării socialiste, dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor economiei naționale și creșterea bunăstării populației.

Strategia economică a P.S.U.G. atît pentru cincinalul 1981—1985 cît și pe ansamblul deceniului actual prevede orientări în dezvoltarea economiei naționale a **R. D. Germane**, cum sînt: utilizarea mai largă a realizărilor revoluției științifice și tehnice, înfăptuirea unui program cuprinzător de raționalizare a proceselor de producție și de muncă, precum și sporirea considerabilă a productivității muncii; orientarea preponderentă a investițiilor capitale în scopul raționalizării și utilizării mai eficiente atît a capacităților de producție existente cît și a resurselor de materii prime și energie: întărirea luptei pentru o înaltă calitate a produselor, lărgirea sortimentului articolelor de larg consum de calitate superioară ș.a. Se apreciază că toate eforturile depuse în domeniul perfecționării conducerii și planificării activității economice, al stimulării acesteia trebuie axate, de asemenea, pe intensificare.

Planul social-economic de dezvoltare a **R.S.F. Iugoslavia** pe anii 1981—1985 prevede ritmuri mai moderate de creștere la principalii indicatori; după cum s-a arătat în cadrul dezbaterilor asupra proiectului planului, această orientare, corelată cu o mai puternică biziure pe posibilitățile proprii (respectiv pe resursele disponibile și pe acumularea internă reală), urmărește să creeze condițiile pentru înfăptuirea stabilizării economice în țară. Unul din elementele-cheie ale strategiei economice îl constituie intensificarea exporturilor și frinarea importurilor în vederea îmbunătățirii poziției economice internaționale a țării, prin reducerea deficitului balanței de plăți, a nivelului datoriei externe și a dependenței de import. Același scop va fi urmărit și de politica investițiilor. În cadrul căreia se va pune accent pe depășirea disproporțiilor structurale în economie și pe incurajarea exporturilor.

În cea de-a doua jumătate a deceniului trecut efortul principal în dezvoltarea economiei **R. D. P. Laos** s-a concentrat asupra agriculturii și economiei forestiere, obținându-se o serie de realizări remarcabile, concomitent cu inițierea cooperativizării țărănimii, cu înfăptuirea unor sensibile transformări economice și social-culturale în mediul rural. Cel dintîi plan cincinal (1981—1985) — considerat ca o primă etapă a dezvoltării țării pe calea construirii societății socialiste — prevede, drept sarcini principale, lichidarea stării de înapoiere economică, accelerarea ritmului de creștere a producției naționale (un spor de 38—40 la sută al venitului național, de 100—120 la sută al producției industriale, de 23—24 la sută al celei agricole etc.), utilizarea mai eficientă a resurselor materiale, financiare și de forță de muncă și ridicarea nivelului de trai al populației.

Planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale a **R. P. Mongole** pe perioada 1981—1985 are drept obiectiv principal asigurarea dezvoltării susținute a producției (se preconizează o creștere globală a venitului național cu 38—41 la sută, a producției industriale cu 52—58 la sută, iar a celei agricole — în medie pe cincinal — cu 22—26 la sută) și ridicarea eficienței sale. De o atenție și preocupare deosebită se va bucura dezvoltarea în continuare a agriculturii, prin consolidarea bazei ei tehnico-materiale și îmbunătățirea organizării producției, în condițiile adîncirii permanente a procesului de industrializare a economiei.

În **R. P. Polonia** planul guvernamental de măsuri și acțiuni prioritare cu caracter social-economic, elaborat la începutul acestui an, urmărește crearea premiselor necesare pentru stabilizarea treptată a economiei naționale și asigurarea unei activități eficiente în toate sectoarele acesteia. În cercurile economice din țară se apreciază că îndeplinirea prevederilor planului trienal de stabilizare (a cărui elaborare a început încă cu cîteva luni în urmă), ca și înfăptuirea în decurs de 2—3 ani a unei reforme generale în activitatea economică vor permite să se lichideze fenomenele negative (ascensiunea inflaționistă a prețurilor, rata negativă a creșterii economice, dezechilibrul balanței comerciale și majorarea datoriei externe etc.). Se consideră că prin măsuri, ca: sprijinirea complexă a ridicării producției agricole, apli-

carea unei politici adecvate în domeniul veniturilor populației, redistribuirea judicioasă a investițiilor, a capacităților de producție neutilizate în cadrul industriei și a materiilor prime, egalizarea rambursării datoriei externe și realizarea — începînd din 1983 — a unor excedente ale balanței comerciale se va ajunge în cîțiva ani la stabilizarea, pe plan intern și extern, a economiei poloneze.

Economia **R. P. Ungare** a fost confruntată în cea de-a doua jumătate a deceniului trecut cu dificultăți, ceea ce a determinat renunțarea la o serie de obiective inițiale ale planului cincinal pe anii 1976—1980, o anumită reducere a ritmului creșterii economice. Tinîndu-se seama de aceasta, opțiunea principală în cadrul politicii economice pe perioada celui de-al șaselea plan cincinal (1981—1985) constă în stabilizarea economiei naționale și — în acest cadru — realizarea echilibrului schimburilor comerciale externe. În acest scop, se preconizează modernizarea accelerată a structurii producției, promovarea mai activă a progresului tehnico-științific, punerea accentului pe calitatea activității, perfecționarea sistemului de gestiune economică, stimularea inițiativei și a creativității în toate verigile, întărirea capacității de adaptare a economiei naționale la condițiile în continuă schimbare pe plan intern și extern, extinderea colaborării și cooperării.

Semnăindu-se și unele neîndepliniri, în presa sovietică se arată că cincinalul 1976—1980 marchează în ansamblu, realizarea unui nou pas înainte pe toate direcțiile dezvoltării social-economice a **Uniunii Sovietice**. În ceea ce privește cel de-al unsprezecelea cincinal (pe anii 1981—1985), obiectivul său fundamental constă în asigurarea creșterii continue a bunăstării poporului sovietic pe baza dezvoltării stabile, progresive, a economiei naționale, în condițiile accelerării progresului tehnico-științific și ale trecerii economiei pe calea dezvoltării intensive, ale utilizării mai raționale a potențialului de producție al țării, ale economisirii pe cît posibil a tuturor categoriilor de resurse și ale îmbunătățirii calității muncii.

Printre măsurile concrete prevăzute în acest scop se numără perfecționarea structurii producției sociale în vederea asigurării caracterului echilibrat al reproducției sociale (între altele, prin devansarea ritmului de creștere a producției ramurilor industriale din grupa „A”, de către cel al ramurilor din grupa „B”), ridicarea perseverentă a eficienței producției sociale pe calea intensificării multilaterale a acesteia, perfecționarea conducerii și a metodelor de gospodărire (inclusiv a calității producției) în toate verigile economiei naționale, întărirea protecției mediului înconjurător etc. Totodată, va fi consolidată baza tehnico-materială a complexului agro-industrial al țării, se va urmări dezvoltarea armonioasă, dinamică a tuturor ramurilor sale componente, reducerea pierderilor din producția agricolă pe traseul său de la producător la consumator ș.a.m.d.

În cursul anilor 1976—1980 oamenii muncii din **R. S. Vietnam** au realizat progrese în construirea bazei tehnico-materiale a socialismului, în dezvoltarea multilaterală a economiei naționale. Ele se exprimă, între altele, prin creșterea cu 18,7 la sută a producției agricole, cu 17,3 la sută a celei industriale, prin dezvoltarea considerabilă a transporturilor, mărirea gradului de ocupare a populației apte de muncă și ridicarea calificării forței de muncă etc.

Politica economică și socială a statului vietnamez pe perioada următoare are în vedere, ca orientări fundamentale, continuarea făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului, accelerarea transformărilor socialiste în sudul țării, consolidarea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție în nordul acesteia, stabilizarea economiei și asigurarea dezvoltării ei consecutive, sporirea producției, perfecționarea sistemului de conducere a economiei ș.a.

Trecerea succintă în revistă a evoluției economiei țărilor socialiste în a doua jumătate a deceniului trecut și a obiectivelor preconizate pentru prima jumătate a deceniului actual evidențiază, fără echivoc, că — în pofida dificultăților cu care se confruntă procesele dezvoltării economice, dificultăți datorate unor factori interni și externi — aceste țări au obținut noi și importante realizări în dezvoltarea forțelor de producție, în promovarea progresului economic și tehnico-științific, în ridicarea bunăstării popoarelor lor. Țările membre ale C.A.E.R., de pildă, au depășit în ultimul deceniu de circa două ori țările capitaliste dezvoltate în ceea ce privește ritmurile de creștere a venitului național și a producției industriale, fapt care contribuie la întărirea continuă a rolului țărilor socialiste în contextul economiei mondiale.

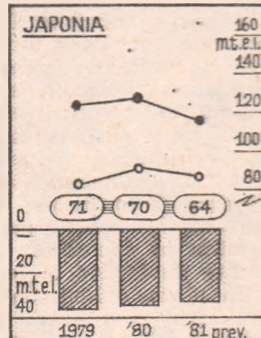
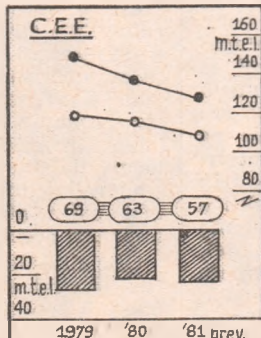
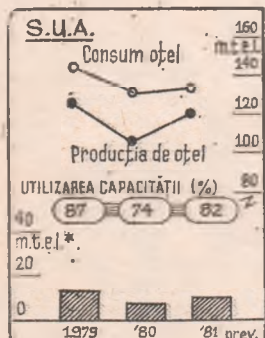
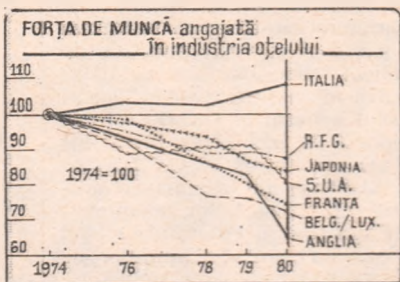
N. POPOV

Șomaj în industria oțelului

INDUSTRIA oțelului în țările capitaliste dezvoltate a înregistrat în 1980 un număr record de șomeri. Potrivit unui recent studiu al OCDE, în această zonă și-au pierdut locul de muncă mai mult de 100 mii muncitori, ceea ce reprezintă 6% din totalul forței de muncă angajată în acest sector și aproape jumătate din totalul locurilor de muncă pierdute anul trecut pe an-

samblul țărilor din OCDE. Potrivit studiului citat, nu sînt încă vizibile semnele unei reveniri în ce privește cererea la nivel mondial. Pe de altă parte, însă, o reducere

previzibilă de 2% a producției pe ansamblul țărilor din OCDE va antrena o reducere și mai pronunțată a gradului de utilizare a capacității oțelăriilor în funcțiune.

Sursa: OCDE

*Mil. t. echiv. lingouri

Perspective bune pentru cereale

ULTIMELE estimări ale FAO arată că producția de cereale ar putea atinge 1 280 mil. t în 1981 (estimări anterioare se refereau la cifra 1 160 mil. tone). Se așteaptă, de asemenea, o recoltă bună la grâu, respectiv de 480 mil. t, cu 50 mil. t peste nivelul sezonului anterior.

Producția scăzută a anului trecut a dus la reducerea simțitoare a stocurilor, așteptându-se ca la încheierea actualului sezon acestea să atingă 213 mil. t, cu 38 mil. t sub nivelul anului trecut. Ca urmare, comerțul cu cereale este estimat la cifra record de 191 mil. t în perioada iulie 1980 - iunie 1981.

Țările în curs de dezvoltare vor importa în această perioadă 85,8 mil.

tone. Ajutorul alimentar nu se va bucura de perspective deosebit de favorabile: potrivit estimărilor FAO, aceste ajutoare vor totaliza 9,2 mil. t cereale, sub nivelul de 9,49 mil. t din 1978-79.

Pînă în februarie 1981, angajamentele în cadrul Programului alimentar mondial totalizau 699 milioane dolari, departe de obiectivul fixat de F.A.O., de un miliard dolari.

Programe de dezvoltare

Panama - diversificarea economiei

ÎN ULTIMII ani, Republica Panama trece printr-un proces de înnoire și diversificare a structurii sale economice. Industria prelucrătoare este încă slab dezvoltată, deși alături de industria textilă, au apărut și ramuri noi, ca de exemplu industria chimică, a materialelor de construcții și industria de asamblare a autovehiculelor.

O concentrare a unităților industriale s-a produs în zona liberă Colon, a doua ca mărime în lume după Hong Kong, unde alături de întreprinderi panameze acționează, numeroase filiale ale societăților străine din cele mai diverse domenii industriale (industria ușoară, electronică, electrotehnică etc.). În anul 1980 a demarat un program de dezvoltare a acestei zone libere prin extinderea suprafeței, implantarea de noi unități industriale și stimularea activității de turism.

O preocupare susținută se manifestă în prezent în direcția dezvoltării industriei extractive. Principalul proiect în acest domeniu îl reprezintă exploatarea importantului zăcămint de minereu de cupru Cerro Colorado, din provincia Chiriqui, estimat la 900 milioane tone minereu de cupru cu un conținut mediu de 0,6%. Investițiile necesare pentru deschiderea lucrărilor sînt apreciate la 2 miliarde dolari. Se apreciază că exploatarea acestui zăcămint va începe în 1985 cu un nivel de producție de 171 mii tone cupru blister/an.

În vederea reducerii dependenței față de importurile de țiței, un accent deosebit se pune în ultimii ani pe exploatarea potențialului hidroenergetic de care dispune țara. Un volum important de investiții a fost alocat pentru finanțarea lucrărilor de construcție a hidrocentralelor La Fortuna și Chanquinola, ca și pentru realizarea unei salbe de microcentrale pe râul Chagres.

Deși sectorul agricol cuprinde 33% din populația activă a țării, participarea acestui sector la formarea produsului intern brut este redusă, nedepășind 14%. Investițiile se concentrează în direcția sporirii gradului de autoaprovizionare a țării cu produse agroalimentare (valoarea importurilor depășește de trei ori pe cea a exporturilor). Paralel s-au luat măsuri de sprijin a nivelului producției la principalele produse agricole de export (banane, zahăr, carne).

Este în curs de realizare un program de dezvoltare a zonei Canalului Panama prin extinderea spațiilor de depozitare, modernizarea instalațiilor de semnalizare și a sistemelor de încărcare și descărcare, instalarea de dispozitive de tracțiune suplimentare etc. Volumul investițiilor alocate realizării acestui program s-a ridicat la 35 milioane dolari în 1980 și la 30 milioane dolari în 1981.

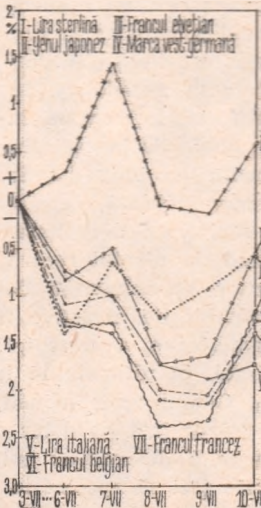
Schimbările comerciale dintre România și Republica Panama cunosc un curs ascendent. Printre produsele exportate de România în Panama în ultimii ani menționăm mase plastice, diferiți produși chimici, țesături de bumbac etc. Semnarea în acest an a Acordului comercial și de cooperare economică între Republica Socialistă România și Republica Panama deschide noi perspective pentru amplificarea și diversificarea colaborării economice dintre cele două țări.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 6-10 iulie a.c. poziția dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale s-a consolidat, prelungindu-se astfel tendința conturată începînd cu jumătatea săptămîinii anterioare. Principalul factor care a contribuit la îmbunătățirea cursului monedei americane l-a reprezentat menținerea la nivel ridicat a dobînzilor la depozitele în dolari pe fondul continuării politicii creditului scump de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. În cursul săptămîinii analizate marile bănci americane au procedat la majorarea dobînzii preferențiale la 20% la 20,5%.

Cursul mărcii vest-germane față de dolar a înregistrat scăderi pronunțate, atîngînd și cote de peste 2,47 mărci/dolar și situîndu-se la 10 iulie la 2,44 mărci/dolar (nivelul de referință din ziua de 3 iulie fiind de 2,4440 mărci/dolar). Evoluția a reflectat atît procesul de consolidare, în general, a poziției monedei americane pe piața valutară internațională, cît și conjunctura slabă din economia vest-germană. Francul elvețian a pierdut, comparativ, mai puțin teren față de dolar, atîngînd la sfîrșitul săptămîinii 2.0850 franci/dolar (2.0725 franci/dolar nivelul de referință). Lira sterlină a marcat, după scăderile de curs înregistrate față de dolar și față de majoritatea valurilor vest-europene în săptămîina anterioară, o revenire sensibilă. Menținerea însă a dobînzii minime de împrumut la 12% în condițiile evoluției ascendente a dobînzilor la fondurile în dolari a contribuit la slăbirrea procesului de revenire amîntit. La 10 iulie cursul se situa la 1,8975 dolari/liră (1,8870 nivel de referință din ziua

de 3 iulie a.c.). Francul francez a continuat să piardă teren în raport cu dolarul S.U.A. atîngînd, la finele intervalului analizat 5,83 franci/dolar (o depreciere de peste 1,70% față de nivelul de referință). Francul belgian a marcat noi slăbiri de curs față de dolar (40,00 franci/dolar la 10 iulie, de la 39,5 franci/dolar la 3 iulie a.c.) ocupînd în continuare și cea mai slabă poziție în cadrul Sistemului Monetar European. Poziția lirei italiene s-a deteriorat sensibil în raport cu dolarul S.U.A., la sfîrșitul săptămîinii înregistrîndu-se un curs de 1 216 lire/dolar (o depreciere de 1,25%).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe termen de 6 luni atînse în prima și în ultima zi a intervalului analizat): eurodolari - 17,9375% și 18,4375%, euromărci vest-germane - 12,5% și 12,625%, eurofranci elvețieni - 10,1875% și 10,3125%.

Prețul aurului a înregistrat scăderi sub cota de 40 dolari/uncia în cursul săptămîinii, reflectînd în principal procesul de creștere a dobînzilor la fondurile în dolari. La finele săptămîinii, metalul galben a marcat o revenire cotînd, la închiderea pieței de la New York, la 420 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6-10 iulie, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 3 iulie a.c.

(aproape 26 milioane persoane pe ansamblul O.C.D.E.).

Strategia în dispută

COMUNICATUL ministerial al O.C.D.E. dat publicității după întâlnirea din iunie a.c. a consemnat punctele de vedere radical deosebite ale țărilor membre. „Nu-mi amintesc — a declarat secretarul general al O.C.D.E., Emile von Lennep la încheierea lucrărilor — ca un alt comunicat al O.C.D.E. să cuprindă diferențe de asemenea amploare între opiniile țărilor membre“. Dilema inflație-șomaj, cu multiplele ei aspecte, a stat în centrul disputelor de atunci și va constitui, cu siguranță, punctul nevralgic și la Ottawa.

Pe de o parte, oficialitățile din S.U.A., sprijinite de cele din Marea Britanie și de unii reprezentanți ai cercurilor bancare occidentale, susțin drept esențială — pentru asigurarea unei creșteri economice sănătoase pe termen lung — continuarea luptei contra inflației. Instrumentul ales în această direcție îl constituie politica monetară restrictivă, care presupune un nivel ridicat al dobânzilor. Astfel, în S.U.A. rata dobânzilor preferențiale s-a situat în ultimele luni, de regulă, la peste 20%, ceea ce a afectat nefavorabil activitatea atât în economia americană, cit și în exterior.

Pe de altă parte, oficialitățile din majoritatea celorlalte țări (în mod deosebit Franța, Italia, Elveția, Belgia, Norvegia) apreciază că în prezenta conjunctură, obiectivele prioritare ale politicii economice trebuie să fie sporirea numărului locurilor de muncă, prin stimularea investițiilor și a creșterii economice. În consecință, se consideră inacceptabile costurile politicii monetare restrictive, care, prin scumpirea creditului, determină agravarea șomajului și slăbirea creșterii economice.

Politica monetară a S.U.A. a constituit centrul atacurilor. Din a doua jumătate a anului trecut, Sistemul Federal de Rezerve (Banca Centrală a S.U.A.) a impus un control sever al creșterii masei monetare, restricționând, prin toate mijloacele avute la dispoziție, evoluția agregatelor monetare. De aici a rezultat o curbă ascendentă a ratei dobânzilor la capitalurile pe termen scurt în S.U.A., precum și la depozitele în eurodolari. În consecință, au fost influențate în sensul creșterii și dobânzile la capitalurile pe termen mediu și lung din S.U.A. și, într-o oarecare măsură, cele din celelalte țări capitaliste dezvoltate.

Beneficiind de nivelul record al ratei dobânzilor, depozitele în dolari au devenit deosebit de atractive. Cursul monedei americane, a crescut, în medie ponderată, în ultimele 10 luni, cu circa 12%. Cursul unor monede occidentale a scăzut față de dolar cu 15—30%, ceea ce a determinat autoritățile din aceste țări să apeleze la măsuri de apărare, între care majorarea ratei

dobânzilor pe piețele de capital naționale.

Rezultatul a fost declanșarea unui „război al dobânzilor“, fiecare țară procedind la escaladarea taxelor de scont pentru a proteja moneda națională. Țările vest-europene continentale nu au putut însă majora prea mult nivelul dobânzilor datorită recesiunii din economiile lor, ceea ce a sporit nemulțumirile la adresa politicii americane.

În acest context, oficialitățile franceze au criticat în repetate rânduri în ultimele săptămâni politica economică actuală a S.U.A., arătând că aceasta are efecte negative asupra creșterii economice și angajării forței de muncă în țările partenere, ca urmare a nivelului record al dobânzilor și a creșterii substanțiale a cursului dolarului. Ministrul de externe al Franței a declarat că țara sa nu va tolera politica americană de majorare a dobânzilor și a propus realizarea unei strategii comune a O.C.D.E. pentru stimularea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă. La criticile franceze s-au raliat, într-o formă mai mult sau mai puțin atenuată, și reprezentanții altor țări occidentale.

Oficialitățile S.U.A. au respins criticile privind efectele externe nefavorabile ale politicii monetare americane, subliniind că S.U.A. nu doresc și nu urmează o politică expresă de creștere a ratei dobânzilor, ci o politică de combatere a inflației, care are drept efecte majorarea ratei dobânzilor și creșterea cursului dolarului. S-a menționat că, de fapt, autoritățile americane urmează o politică similară cu cea pe care țările vest-europene au cerut-o cu insistență S.U.A., în urmă cu doi-trei ani, pentru a rezolva problemele inflației și ale deprecierei dolarului. „Convingerea Administrației Reagan — a precizat subsecretarul de stat pentru probleme economice al S.U.A. — este că politica actuală va fi de o deosebită importanță pentru cursul pe termen lung atât al economiei americane cit și al economiei celorlalte țări.“

Dialogul în impas

EFACTELE EXTERNE ale politicii economice americane au constituit, în ultimele luni, un element central în dialogul interoccidental. Cancelarul R.F. Germania, Helmut Schmidt și primul ministru al Canadei, Pierre Trudeau, și-au exprimat public îngrijorarea în legătură cu impactul negativ al nivelului înalt al dobânzilor din S.U.A. De asemenea, raportul anual al Băncii Reglementelor Internaționale, dat recent publicității la Basel, deși sprijină politica fiscal-bugetară a Administrației Reagan, exprimă temeri serioase referitoare la acceptarea costurilor sociale, economice și politice ale actualei politici monetare restrictive. În acest sens, se apreciază că nivelul înalt al dobânzilor și creșterea cursului dolarului ar putea întârzia pînă în

DILEMA

INFLAȚIE-ȘOMAJ

ȘI

CONTROVERSELE

INTEROCCIDENTALE

APROPIATA REUNIUNE la nivel înalt a principalelor țări capitaliste dezvoltate, care se va desfășura la Ottawa la 20—21 iulie a.c., a fost caracterizată de premierul canadian P. E. Trudeau drept cea mai importantă întâlnire pentru destinele lumii occidentale în următorii ani. Precedată de un șir de întâlniri pregătitoare și de mai multe contacte politice directe, reuniunea se anunță deosebit de furtunoasă: pe agenda ei se află problema generală a strategiei comune care va trebui urmată în Occident pentru ieșirea din actualele dificultăți economice.

Este însă cunoscut — și întâlnirea anuală a miniștrilor de externe și de finanțe din țările membre ale O.C.D.E. din 16—17 iunie a.c. de la Paris a scos cu prisosință în relief acest lucru — că între țările capitaliste dezvoltate există divergențe adinci în ceea ce privește coordonatele esențiale ale politicii economice. Punctele sensibile se numesc: nivelul înalt al dobânzilor din economia americană și creșterea vertiginosă a cursului dolarului în ultimele 10 luni.

Pe un plan mai larg, controversa constă în alegerea obiectivului prioritar al politicii economice ce trebuie urmată în perioada următoare: lupta contra inflației și acceptarea costurilor acestei lupte, sau combaterea șomajului care a atins noi niveluri record

Creșterea economică și evoluția prețurilor în țări capitaliste dezvoltate în perioada 1963-1979 (%)

	Media	Modificarea față de anul precedent						
	1963 1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Creșterea reală a P.N.B.	4,7	6,2	0,3	-0,6	5,3	3,8	4,0	3,4
Canada	5,2	7,6	3,6	1,2	5,5	2,2	3,4	2,7
S.U.A.	3,9	5,5	-1,4	-1,3	5,9	5,3	4,4	2,3
Japonia	10,5	10,0	-0,6	1,5	6,5	5,4	6,0	6,0
Franța	5,5	5,1	2,8	0,3	4,6	3,0	3,6	3,3
R. F. Germania	4,5	4,9	0,4	-1,8	5,3	2,6	3,5	4,4
Italia	4,8	6,9	4,2	-3,5	5,9	1,9	2,6	5,0
Anglia	2,9	7,8	-1,2	-0,7	3,7	1,0	3,5	0,9
Creșterea deflatorului	4,3	7,4	12,1	11,3	7,6	7,6	7,4	7,7
Canada	3,6	9,2	15,2	10,8	9,5	7,0	6,3	10,3
S.U.A.	3,5	5,7	9,1	9,6	5,2	6,0	7,3	8,9
Japonia	4,9	10,8	20,0	8,6	5,7	5,5	4,1	2,0
Franța	4,8	7,7	11,2	13,1	9,7	9,1	9,7	9,6
R. F. Germania	4,1	6,0	6,8	6,7	3,2	3,8	3,9	3,9
Italia	5,0	11,7	18,3	17,4	18,0	18,9	14,1	15,1
Anglia	5,1	6,7	14,9	27,2	14,3	13,8	10,6	14,4

Sursa : International Monetary Fund, Annual Report 1980.

primăvara anului 1982 ieșirea din recesiune a țărilor vest-europene. Perpetuarea dificultăților economice interne în țările occidentale ar putea avea efecte negative pe plan extern, generând o nouă escaladare a măsurilor protecționiste.

Perseverența autorităților americane în promovarea politicii monetare restrictive rezidă parțial în faptul că efectele negative ale nivelului înalt al dobânzilor sînt încă puțin evidente în S.U.A. În trimestrul I a.c. creșterea reală a produsului național brut american a fost destul de viguroasă (8% în ritmuri anuale), producția industrială a crescut și ea întrucîtva, inclusiv în lunile aprilie și mai a.c. (0,1 și 0,3%), iar rata șomajului s-a menținut sub 8%. Scumpirea creditului se va face simțită însă și în S.U.A. În acest sens, se estimează că în trimestrul II a.c., creșterea reală a produsului național brut american a fost aproape nulă, ceea ce ilustrează încetinirea care s-a produs.

Unele cercuri ale vieții publice americane consideră că pentru a evita înrăutățirea climatului conjunctural este momentul să se renunțe la nivelul înalt al ratei dobânzilor. În acest context, nouă membri democrați ai Comitetului economic comun al Congresului S.U.A., între care Edward Kennedy și Henry Renss s-au pronunțat pentru scăderea nivelului dobânzilor, prin utilizarea în lupta contra inflației a instrumentelor fiscal-bugetare și nu a politicii monetare.

Inflație sau șomaj

COMBINAȚIA DE MĂSURI de politică economică necesare pentru a scoate țările occidentale din impas constituie, alături de alegerea obiectivului prioritar al strategiei economice, un alt aspect al disputelor interoccidentale. Cît de mult și pentru cît timp trebuie politica monetară să rămîna restrictivă pentru a evita reluarea inflației, dar în același timp și creșterea la nivelul inacceptabile a șomajului ?

Care este rolul politicii fiscale, să stimuleze economia, sau să ajute politica monetară în lupta contra inflației ? Care este rolul altor măsuri de politică economică, de exemplu politica energetică, politica balanței de plăți, modificarea cursului de schimb ș.a. ?

Răspunsul la aceste întrebări este îngreunat de existența stagflației : combinația dintre inflație și șomaj. Stagflația a spulberat teoria curbei Phillips, care, pornind de la aprecierea unei corelații inverse și pozitive dintre inflație și șomaj, a constituit baza politicii economice occidentale pînă la începutul deceniului trecut : șomajul era atenuat printr-o anumită doză de inflație, iar inflația prin acceptarea unei diminuări a creșterii economice și o creștere a șomajului. Tabelul de mai sus ilustrează faptul că în toate țările occidentale agravarea inflației s-a produs concomitent cu încetinirea creșterii economice. Sau, în exprimarea mai colorată a unui economist occidental, „stagflația înseamnă coexistența bolii și a tratamentului“. Alții sînt de părere că boala este incurabilă.

În noua situație caracterizată prin stagflație, problema nu se mai pune de a combate inflația cu șomaj și invers, ci de a face o balanță între costurile continuării inflației și cele ale luptei contra inflației. După mai mult de zece ani de inflație ridicată, autoritățile occidentale știu că aceasta înseamnă : distorsiuni în repartizarea resurselor ; încetinirea investițiilor productive și accentuarea celor neproductive, speculative ; evitarea de către cercurile de afaceri a marilor proiecte de investiție pe termen lung, respectiv a factorului principal de progres și creștere a productivității ; denaturarea calculului de eficiență și obținerea de profituri iluzorii ; descurajarea acumulărilor de fonduri și a activității pe piețele de capital ; perturbări sociale și psihosociale, cu efecte multiple și de durată. Pericolul cel mai mare al continuării inflației îl constituie faptul că nu se poate controla procesul de accelerare a creșterilor de preț, deci nu se

poate spune cu precizie cînd o inflație tiritoare se transformă într-una galopantă și apoi evoluează spre hiperinflație și spre blocarea mecanismului economiei de piață.

Pe de altă parte, lupta contra inflației se dovedește la rîndul ei dureroasă și costisitoare : prelungește stagnarea economică și îngreunează ieșirea din recesiune ; agravează șomajul și problemele sociale care decurg de aici ; descurajează investițiile și afectează negativ productivitatea muncii. Pe termen lung, riscurile politicii antiinflaționiste apar și mai evidente, deoarece potențialul productiv nefolosit (capacități de producție, personal de specialitate etc.) poate fi definitiv pierdut și atunci rezultă o pierdere absolută din averea națională. Este semnificativă, în acest sens, prognoza elaborată recent de banca „Crédit suisse“ care apreciază că, datorită luptei contra inflației și crizei energetice, creșterea economică în țările occidentale în actualul deceniu se va situa la 2,5% față de 3,5% în deceniul trecut și 4,5% în anii '60.

Dacă este evident că economia occidentală trebuie stimulată pentru a evita agravarea inacceptabilă a șomajului, tot atît de evident este că oprirea cursei prețurilor este indispensabilă pentru revitalizarea economică. Așa cum remarcă președintele Băncii centrale a R.F. Germania, K. Poehl, „inflația și șomajul ridicat constituie o combinație explozivă, mai ales dacă durează“. Depășirea unei asemenea situații explozive necesită o conlucrare perfectă a tuturor factorilor de decizie, Experții O.C.D.E. apreciază că rezolvarea acestor probleme depinde de situația din fiecare țară. Pe ansamblul țărilor occidentale s-a recomandat însă evitarea protecționismului și concentrarea eforturilor pentru elaborarea unei politici de cooperare între țări. Important este — se apreciază în studiile O.C.D.E. — cît de repede va fi atenuată inflația și cît de repede vor fi reduse dobînzile.

Banca Reglementelor Internaționale în raportul său consideră că lupta contra inflației nu poate fi dusă cu mijloace fiscal-bugetare sau pe alte căi (acestea s-au dovedit insuficiente în deceniul trecut) și că o politică monetară restrictivă are șanse mai mari de reușită, dar costurile acesteia pot fi considerate inacceptabile. Președintele B.R.I., J. Zijlstra, consideră însă că modul practic de control al masei monetare în S.U.A. nu este cel mai adecvat și că din această cauză au rezultat nivelul exagerat al dobînzilor pe piața monetară americană și mișcările exagerate ale acestui nivel.

Ce apreciere va rezulta în urma apropiatei reuniuni la nivel înalt de la Ottawa ? Vom vedea....

Mugur ISĂRESCU

R. F. Germania

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA BALANȚEI ENERGETICE

OBIECTIVUL politicii energetice a R. F. Germania îl constituie asigurarea unei aprovizionări constante, la prețuri acceptabile și protejind mediul înconjurător. Soluționarea acestei probleme majore — care preocupă diferite organe specializate și largi cercuri de specialiști care își desfășoară activitatea în întreprinderi, în institute de cercetări etc. — nu este văzută numai prin reducerea relativă a consumului de energie utilă pusă la dispoziția consumatorilor, ci mai ales prin micșorarea diferenței între cantitatea de energie primară introdusă în circuitul economic și cantitatea de energie utilă, respectiv care ajunge la consumatori; cu alte cuvinte, în primul rând pe calea creșterii randamentelor de utilizare a energiei primare.

Pornindu-se de la studiarea atentă a tendințelor care se manifestă pe plan mondial în legătură cu cererea și oferta de energie și de la necesitatea economisirii energiei și substituirii petrolului, în ultimii ani au fost intensificate eforturile pentru aplicarea unor noi tehnici de extracție, recuperare, prelucrare și utilizare a resurselor existente, iar pe de altă parte de cercetare, punere la punct și promovare a tehnicilor promițătoare, mai ales a celor care prezintă cel mai mic risc și sunt mici consumatoare de resurse materiale prețioase și limitate.

În aceste condiții, în balanța energiei primare a R.F.G. se produc o serie de modificări, care se înscriu de fapt, în linii generale, în tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Este vorba, înainte de toate, de **reducerea ponderii petrolului** (la aproximativ 40% în 1990, față de 57% în 1973 și 48% în 1980). În acest cadru este încurajată orice soluție pentru substituirea petrolului. În scopul degrevării balanței de plăți, între altele, din 1974 s-a interzis construirea centralelor pe țiței sau gaze; totodată, este prevăzută (și sprijinită) reconversia pe cărbune a centralelor care în prezent funcționează pe hidrocarburi. O importanță deosebită pentru înlocuirea petrolului (folosit în proporție de peste 40% la încălzirea locuințelor) este atribuită extinderii sistemului de termoficare, considerat ca una din soluțiile cele mai economice. În același sens, al reducerii consumului de petrol, va acționa și deschiderea mai largă a pieței, începând cu anul 1981, pentru importul cărbunelui.

Se preconizează o creștere a ponderii

cărbunelui (singura resursă proprie) în acoperirea balanței de energie primară. Ținând seama că exploatarea cărbunelui este mai costisitoare, datorită condițiilor geologice nefavorabile, statul acordă o serie de subvenții menite să stimuleze punerea mai rapidă în valoare a zăcămintelor de cărbune.

Energia nucleară este considerată ca una din resursele care poate substitui petrolul, ponderea acesteia urmând să se mărească de la 3,7% în 1980 la 17% în 1990. Programul de construire a centralelor nucleare cunoaște însă o încetinire, practic în toate țările occidentale, determinată în principal de doi factori: a) deși energia produsă în aceste centrale este mai ieftină în comparație cu cea produsă în centrale convenționale, investițiile necesare sînt considerabile, ceea ce în condițiile actualei situații economice dificile ridică probleme foarte serioase; b) reacția populației față de multiplicarea instalațiilor nucleare de producere a energiei electrice.

O atenție deosebită se acordă în ultimii ani valorificării **noilor surse de energie**. Activitatea de cercetare, dezvoltare și demonstrare a posibilităților pe care le oferă aceste surse a căpătat o extindere considerabilă, fiind subvenționată de stat. În anul 1990 ponderea energiilor regenerabile (hidraulică, geotermică, biomasă, solară, eoliană, a marelor) în consumul brut de energie va fi de 1,1% în R.F.G. (față de 0,9% în 1979). Intensificarea — prevăzută — a eforturilor în domeniul noilor energii este justificată prin faptul că orice degrevare a balanței de energie primară (provenită în proporție de circa 2/3 din import) este în avantajul economiei naționale.

coasta Mării Nordului, va avea o putere de 3 000 kW la o viteză a vîntului de 12 m/s; totodată, se pun la punct instalații mai mici, cu o putere de 10—20 kW, destinate consumatorilor din zone rurale, situați în afara rețelei de distribuție a energiei și obligați acum să-și acopere necesitățile prin grupuri electrogene cu motor Diesel.

În ansamblul preocupărilor pentru utilizarea rațională a resurselor energetice un loc important ocupă cele menite să contribuie la **economisirea energiei**. Spre deosebire de anii '70 însă, cînd au fost realizate economii importante prin efectuarea unor investiții de proporții reduse, care vizau în primul rînd eliminarea risipei și a pierderilor, în prezent reducerea consumurilor de energie presupune investiții mai mari, în stare să determine creșterea randamentului instalațiilor de ardere prin modernizarea celor în funcțiune și introducerea altora noi, izolarea mai bună a construcțiilor, realizarea unor produse mici consumatoare de energie etc. Se apreciază că, deși sînt costisitoare, investițiile pentru economisirea energiei sînt convenabile.

Într-o serie de situații statul sprijină din punct de vedere financiar întreprinderile sau populația în acțiunea de realizare a unor economii. De pildă, pentru perioada 1978—1982 s-au alocat 4,35 mld. mărci în vederea încurajării investițiilor menite să contribuie la economisirea combustibilului folosit la încălzirea locuințelor. Din acest fond se acordă subvenții (pînă la 30% din costul investițiilor) sau reduceri fiscale pentru: îmbunătățirea izolării termice (a ferestrelor, zidurilor, acoperișurilor etc.), reducerea pierderilor și consumului de energie în instalațiile de încăl-

Consumul de energie primară al R.F.G.

	1979		1980 (preliminari)		Diferențe 1980 față de 1979			Pondere (%)		
	PJ	mil. t. cc	PJ	mil. t. cc	PJ	mil. t. cc	%	1979	1980	1990 (previziuni)
Petrol	6 062	206,8	5 451	186,0	-611	-20,8	-10,1	50,7	47,6	40
Huie	2 223	75,8	2 272	77,5	+ 49	+ 1,7	+ 2,2	18,6	19,8	22
Gaze naturale	1 915	65,3	1 864	63,6	- 51	- 1,7	- 2,7	16,0	16,3	16
Lignit	1 116	38,1	1 149	39,2	+ 33	+ 1,1	+ 3,0	9,3	10,0	...
Energie nucleară	407	13,9	422	14,4	+ 15	+ 0,5	+ 3,7	3,4	3,7	17
Energie hidro și soldul dintre importul și exportul de energie electrică	169	5,8	223	7,6	+ 54	+ 1,8	+ 32,0	1,4	1,9	...
Altele (lemn de foc etc.)	72	2,5	79	2,7	+ 7	+ 0,2	+ 9,7	0,6	0,7	...
Total	11 964	408,2	11 460	391,0	-504	-17,2	- 4,2	100,0	100,0	

1 PJ (Petajoule) = 10¹⁵ Joule

De remarcat că în numeroase întreprinderi există sectoare bine delimitate care se ocupă de aceste probleme. La întreprinderea M.A.N. din München, de pildă, producerea instalațiilor pentru valorificarea surselor noi de energie este integrată în cadrul secției Tehnologiei avansate, secție care dispune și de un centru de cercetare. În profilul secției (a cărei producție se situează încă de pe acum la cca. 30% din producția totală a întreprinderii) intră construirea de instalații și elaborarea de tehnologii în domeniile de vîrf ale termodinamicii, aerodinamicii hidrodinamicii, energiei (nucleare, solare, eoliene), transportului etc. Tot aici este în curs de studiu și realizare proiectul unei mari instalații eoliene („Growian“), comandată de Ministerul Federal al Cercetării și Tehnologiei; instalația, care va fi amplasată pe

zire, racordarea clădirilor la rețeaua urbană de încălzire, recuperarea căldurii, instalarea de pompe de căldură sau panouri solare. Totodată, au fost instituite norme obligatorii cu privire la condițiile de izolare termică ce trebuie să le îndeplinească o locuință nouă.

Rezultatele obținute în ultimii ani în domeniul economisirii energiei în R.F.G. demonstrează că este pe deplin posibilă o disociere progresivă între creșterea economică și creșterea consumului de energie; datele arată o scădere cu 4,2% a consumului de energie primară în 1980 față de 1979, în condițiile unei creșteri economice de 1,8%. Într-o altă exprimare, se apreciază că în 1990 consumul de energie pe unitatea de produs național brut va fi cu 13% mai mic față de 1979.

Stere GIOGA

ȘANTIERELOR — MATERIALE DE CONSTRUCȚII

(Urmare din pag. 4)

gradului de omogenitate a colectivelor de oameni ai muncii din noile unități înființate etc.

Totodată, analiza întreprinsă a scos în evidență faptul că unele întreprinderi (Hoghiz, Deva, Tașca, etc.), lucrează încă la 60—70% din capacitate, ca urmare fie a lipsei de forță de muncă calificată, fie a întreruperilor în procesul de producție datorate printre altele unei mai slabe programări a producției, cantității și calității necorespunzătoare a pieselor de schimb etc. Este necesară, din acest punct de vedere, o mai aprofundată muncă de fundamentare și optimizare a diferitelor faze ale procesului tehnologic, dimensionarea rațională a necesarului de forță de muncă, în special calificată, pe fiecare schimb, etc.

O altă problemă care îi preocupă pe specialiști și care are implicații directe asupra producției planificate este aceea a **optimizării raportului între activitățile de bază și cele auxiliare** pe linia utilizării eficiente a personalului de înaltă calificare și corelării mai judicioase sub aspect cantitativ și calitativ a necesarului de forță de muncă de pe liniile tehnologice productive și celelalte sectoare complementare. Analiza atentă a acestui raport scoate în evidență două aspecte deosebit de importante: pe de o parte, structura personalului ocupat pe liniile tehnologice de bază nu este corespunzătoare, în sensul lipsei totale sau parțiale a forței de muncă calificată în anumite meserii, iar pe de altă parte

ponderea de 70% a activităților complementare (la carieră, concasare, transport de materii prime, activitatea mecano-energetică etc.), este prea mare în raport cu necesitățile și nivelul dotării tehnice. Aceasta implică, lucru confirmat de însași orientările programelor de măsuri, o mai atentă fundamentare a necesarului cantitativ și în structură a forței de muncă pe fiecare fază și proces tehnologic în parte, în vederea dimensionării optime a muncitorului productiv colectiv, accelerării acțiunii de calificare în meseriile deficitare, distribuirii muncitorilor auxiliari la unele instalații și linii tehnologice etc.

b) **Ridicarea gradului de fiabilitate al unor utilaje și elemente componente ale liniilor tehnologice.** Problema implică creșterea responsabilității unor furnizori (întreprinderile „23 August“, I.M.G.B. etc.), în sporirea performanțelor utilajelor și pieselor de schimb. De altfel, așa cum subliniază specialiștii centralei, aceasta este o problemă ce trenează de mai mulți ani și care a făcut ca în 1981 din fondul total de timp neutilizat al liniilor tehnologice, circa 70% să se datoreze reparațiilor accidentale generate de calitatea necorespunzătoare a unor utilaje și piese de schimb.

c) **amplificarea funcțiilor productive ale progresului tehnico-științific** prin introducerea și generalizarea unor noi procedee tehnologice de mare randament, multe din ele rod și al eforturilor de creativitate propriei ale specialiștilor și tehnicienilor centralei. Este cazul să evidențiem procedeul tehnologic cu precalcinător (ce se va introduce la unele

fabrici de la Aleșd și Medgidia), recuperarea căldurii de la răcoritorul pentru uscarea zgurei, arderea dublă a făinei pentru producerea clincherului prin montarea de arzătoare în schimbătoarele de cădură ale liniilor tehnologice existente etc. Numai montarea arzătoarelor în schimbătoarele de cădură va permite atât creșterea cu 2—3% a gradului de folosire a instalațiilor respective, cât și sporirea cu 1—2% a producției fizice de ciment.

Se cuvine să menționăm la acest capitol și o altă direcție deosebit de importantă, ce s-a cristalizat de acum în concepția specialiștilor și a cărei fiabilitate are o eficiență tehnico-economică sporită. Este vorba de **accentuarea cercetării și explorării tehnologice proprii, precum și a celei integrate**, cu efecte economice favorabile asupra sporirii parametrilor tehnico-funcționali ai instalațiilor, reducerii consumurilor energetice, creșterii fiabilității în exploatare etc. Astfel, finalizarea cercetărilor de obținere a clincherului cu cărbuni din țară cu putere calorică redusă de 1800-2000 kcal/kg va permite printre altele reducerea cu circa 15-20% a timpului disponibil neutilizat al instalațiilor și liniilor tehnologice datorită actualelor restricții energetice în exploatare. Pe de altă parte, îmbunătățirea calității materialelor refractare (cărămizi), pentru căptușelile din zona de clincherizare a cuptoarelor și care implică modernizarea pieselor de mare capacitate, va conduce la reduceri importante ale costurilor de producție, pe lângă sporirea cu 1-2% a producției realizată în prezent.

Congresul al IX-lea al P.C.R.

(Urmare din pag. 3)

terne și renunțării la forță, a cerinței vitale ca și a căilor edificării unei noi ordini economice, menită să lichideze subdezvoltarea și serioasele decalaje dintre state sînt binecunoscute și întrunesc aprecierea largă a forțelor progresiste din întreaga lume. Concret, Partidul Comunist Român, România socialistă, manifestă o prezență activă, teoretică și practică, în analiza și încercările de a găsi soluții unor astfel de probleme fundamentale care frămîntă lumea contemporană cum sînt: asigurarea posibilităților de aprovizionare cu materii prime și energie, eliminarea discriminărilor și a obstacolelor din comerțul internațional, accesul neîngrădit și echitabil al țărilor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, eliminarea sărăciei, cu întregul ei cortegiu de consecințe nefaste, de pe planeta noastră.

Deosebit de activ militează România, președintele Nicolae Ceaușescu, pentru înlăturarea spectrului războiului, a unui război nuclear care ar distruge, datorită uriașei acumulări de forțe, întreaga civilizație umană. Viața, evoluția fenomenelor internaționale au confirmat pe deplin magistralele analize pe care partidul nostru, secretarul său general, le-au făcut asupra raportului de forțe pe plan internațional. Manifestînd în repetate rînduri îngrijorare pentru încordarea vieții politice inter-

naționale, care pune grav în pericol libertatea și însași existența omenirii, președintele României și-a exprimat totodată încrederea în capacitatea popoarelor de a opri această evoluție nefastă, de a impune reluarea cursului spre destindere spre colaborare și pace. Apelurile președintelui Nicolae Ceaușescu pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase pe cale pașnică, inițiativele concrete ale României în această direcție, răspund intereselor generale ale umanității, au un larg ecou în rîndul popoarelor, ale tuturor forțelor progresiste din lume.

Aniversăm cel de-al IX-lea Congres al partidului într-o perioadă de muncă intensă pentru traducerea în viață a obiectivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului și ale Congresului consiliilor oamenilor muncii. Planul cincinal recent adoptat, ne dă perspectiva clară a direcțiilor în care trebuie să acționăm în continuare, imaginea unei României materială și spirituală, liberă, independentă și suverană. Iar faptul că în fruntea partidului și statului se află tovarășu Nicolae Ceaușescu, cel mai stimat și mai iubit fiu al poporului mare înfăptuiri pe care le-am dobîndit în cei 16 ani carș-a un scurs de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, realitatea incontestabilă că tot ceea ce ne-am propus în acești ani a fost realizat cu succes, ne dau puternica și ferma încredere în capacitățile noastre, convingerea că și ceea ce ne propunem acum va deveni deplină realitate.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 17 iulie 1981

- Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment hotărâtor în viața poporului nostru (Nicoară Ionescu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Șantierele — materiale de construcții livrate ritmic, la nivelul contractelor (Corneliu Bârnea) 4
- Modernizarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor din dotare (I) (Barbu Gh. Petrescu) 5
- Valorificarea resurselor locale — la baza dezvoltării industriei mici (Nicolae Spinu) 7
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Beneficii maxime — cerință esențială a autogestunii (Theodor Stolojan) 9
- Dinamismul agriculturii românești în cincinalul 1981—1985 (II) (Ovidiu Popescu) 11
- Considerații privind corelația populație-dezvoltare (Alec Al. Floareș) 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Analiza valorii și produsul ca sistem (Ioan Olaru) 15

TEORII — IDEI

- Calitatea vieții: contribuții la definirea conceptului (I) (Gheorghe Badrus) 17
- Aspecte ale strategiei de economisire a resurselor energetice (Virgil Dincă) 20
- Școli • curente • economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (I) (Sultana Sută Selejan) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Țările socialiste. La confluența a două cincinale (N. Popov) 24
- Tendințe — conjuncturi 27
- Dilema inflație — șomaj și controverseele interoccidentale (Mugur Isărescu) 28
- R.F. Germania. Modificări în structura balanței energetice (Stere Gioga) 30

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The R.C.P. 9th Congress: a decisive event in our people's life (Nicoară Ionescu) 2
- Dynamics of the Romanian agriculture within the period of the five-year plan 1981—1985 (II) (Ovidiu Popescu) 11
- Some considerations concerning the relation population — development (Alec Al. Floareș) 13
- Quality of life: contributions to the definition of the concept (I) (Gheorghe Badrus) 17
- Aspects of the strategy for energy resources saving (Virgil Dincă) 20
- Schools • trends • economists. New trends and orientations in the dialogue on development (I) (Sultana Sută Selejan) 22
- Socialists countries. At the confluence of two five-year plans (N. Popov) 24
- Dilemma inflation-unemployment and the interoccidental disputes (Mugur Isărescu) 28
- F.R. of Germany. Changes in the structure of the energy balance (Stere Gioga) 30

DANS LE NUMÉRO

- Le 9e Congrès du P.C.R., événement décisif dans la vie de notre peuple (Nicoară Ionescu) 2
- Le dynamisme de l'agriculture roumaine pendant le quinquennat 1981—1985 (II) (Ovidiu Popescu) 11
- Considérations sur la corrélation population — développement (Alec Al. Floareș) 13
- Qualité de la vie: contributions à la définition du concept (I) (Gheorghe Badrus) 17
- Aspects de la stratégie concernant les économies des ressources d'énergie (Virgil Dincă) 20
- Ecoles • courants • économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (I) (Sultana Sută Selejan) 22
- Pays socialistes. A la confluence des deux quinquennats (N. Popov) 24
- Le dilemme inflation — chômage — controverses interoccidentales (Mugur Isărescu) 28
- La R.F. d'Allemagne. Changements dans la structure de la balance énergétique (Stere Gioga) 30

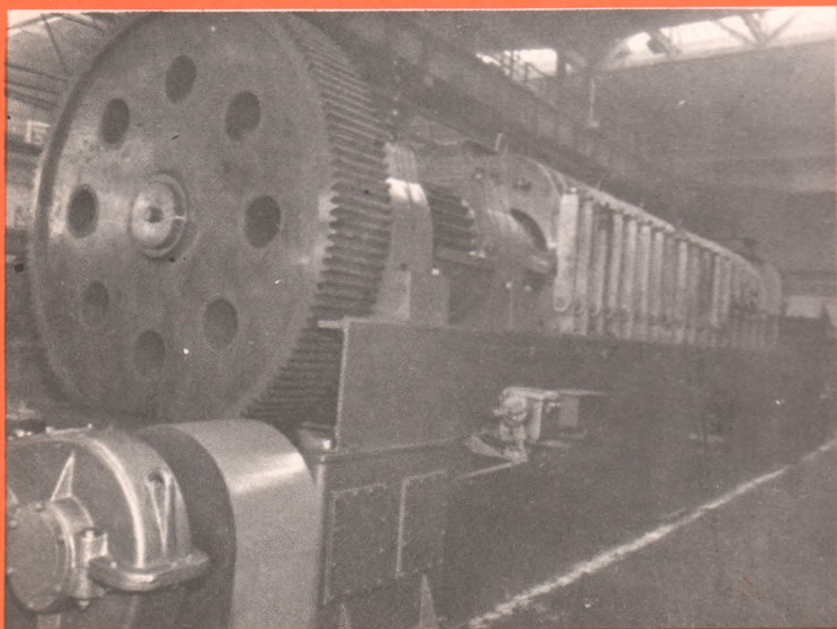
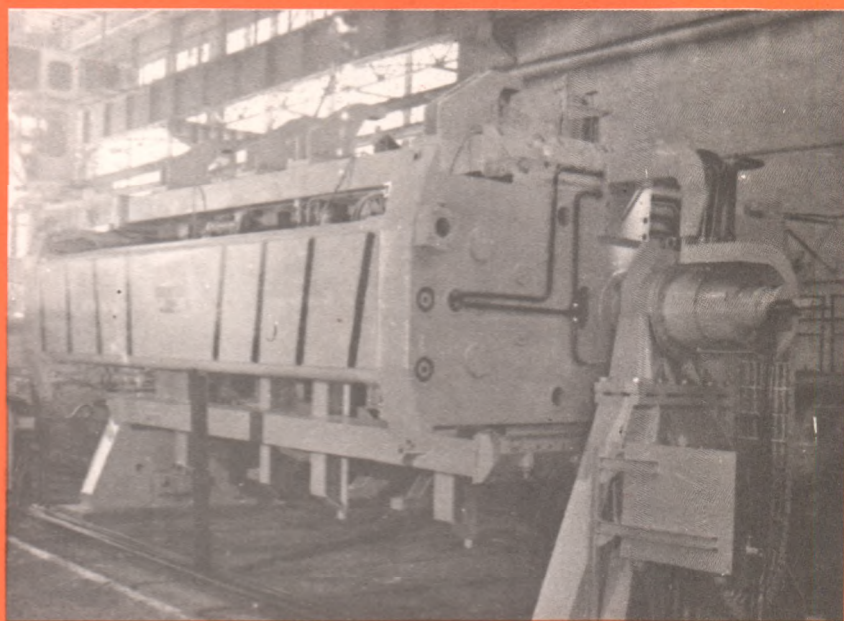
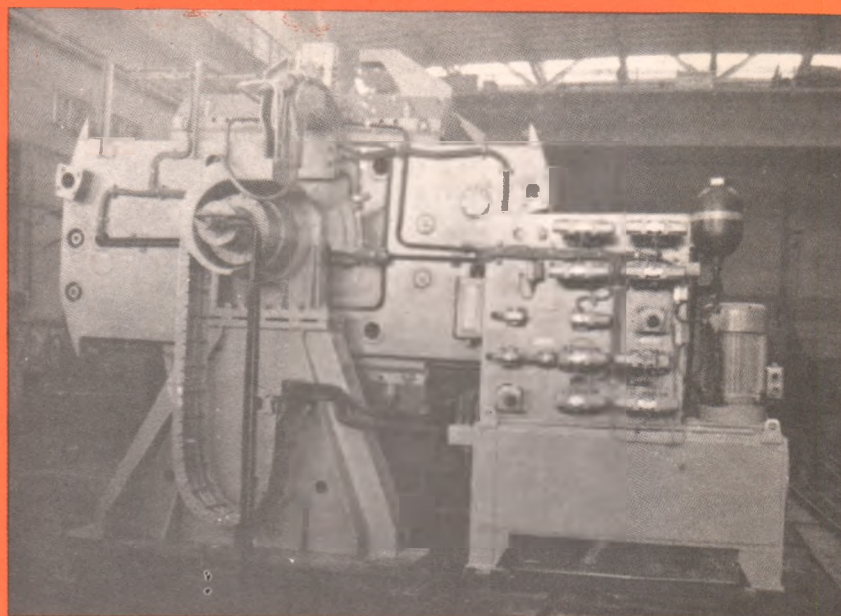
ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Девятый съезд Р.К.П., решающее событие в жизни нашего народа (Никоарэ Ионеску) 2
- Динамическое развитие сельского хозяйства Румынии в пятилетке на 1981—1985 гг. (II) (Овидиу Попеску) 11
- Соображения по поводу соотношения население-развитие (Алек Ал. Флореш) 13
- Качество жизни: вклад в определение концепта (I) (Георге Бадрус) 17
- Аспекты стратегии сбережения энергетических ресурсов (Вирджил Динкэ) 20
- Школы • течения • экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (I) (Султана Сута Сележан) 22
- Социалистические страны. У слияния двух пятилеток (Н. Попов) 24
- Дилемма инфляции-безработица и межзападные споры (Мугур Исэреску) 28
- Ф.Р. Германия. Изменения в структуре энергетического баланса (Стере Джига) 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

Renunită prin gradul de complexitate al utilajelor și instalațiilor pe care le realizează, uzina „INDEPENDENȚA” din Sibiu este recunoscută ca una dintre întreprinderile reprezentative din industria românească constructoare de mașini. Evantaiul larg al produselor sale ne oferă posibilitatea să le descoperim în aproape orice unitate economică românească, îndeosebi în combinatele siderurgice sau chimice, în turnătorii și în întreprinderi miniere sau în cele cu profil alimentar. Legat de ultimele, consemnăm ca realizare importantă îndeplinirea unor sarcini prioritare vizând construcția — înainte cu 6 luni față de termenul planificat — a unor utilaje destinate noilor fabrici de zahăr de la Zimnicea, Calafat și Arad. La 15 iunie au fost livrate utilajele pentru unitatea din Zimnicea, la 30 iunie pentru cea de la Calafat, iar acum 2 zile, pe 15 iulie pentru unitatea din Arad.

ÎNȚREPRINDEREA INDEPENDENȚA SIBIU

Str. Karl Marx Nr. 33
Telefon 3 41 00; Telex 049275

Nu numai în acest sezon!

VIITORUL GARDEROBEI DV.: POBAC

POBAC

O bogată și variată gamă de țesături din lână, tergal și poliester, moderne, suple și rezistente.

Țesăturile cu eticheta Întreprinderii „PROLETARUL” din Bacău (Bd. Unirii nr. 30, tel. 3 50 00, telex 21238) — o garanție pentru vestimentația dumneavoastră.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)